

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 45, martie 2022**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE

Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Teodor Oancă

Tudor Nedelcea

Florian Copcea

Ștefan Vlăduțescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor- șef

Mircea Pospai - Redactor- șef adjunct

Dumitru Duță - Redactor- șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

George Geafir - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Elena Mierțescu

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

Gelu Negrea

PANDEMIA – O SPERANȚĂ DEȘARTĂ

Îmi mărturisesc naivitatea: eram convins că pandemia – sau ceea ce s-a numit, justificat sau nu, astfel – va aduce fundamentale modificări atât în viața oamenilor de pretutindeni cât și, în general, a lumii în care trăim. Inclusiv a lumii literare. Sau mai ales a ei. Pe ce mă bazam? Nu pe vreun argument logic, recunosc; mai degrabă pe speranța că mai rău decât fusese înainte nu putea să fie.

În această ordine de idei și sentimente nu tocmai optimiste, trebuie să spun că în urmă cu vreo 5-6 ani am scris un articol dedicat „rezervației de scriitori”, cum numise o revistă literară condiția autorului român privit dintr-un amplu evantai al punctelor de vedere: comportamentul său social, relația cu colegii de breaslă, cu cititorii, cu statul, cu școala, cu biblioteca etc., etc., etc. Mi-am pus recent întrebarea: ce s-a schimbat prin comparație – esențial ori detaliat – între timp? Este acum, spre finele celor mai bine de doi ani de pandemie, obștea scriitorilor din România o entitate mai omogenă, animată de sentimentul apartenenței de grup și de spiritul unei minime solidarități a membrilor săi? Mă tem că nu. Comunitatea noastră literară este în continuare o abstracțiune frumoasă, sabotată concret pe dinăuntru de impulsuri centrifuge sinucigașe. Rămasă intempestiv fără obiectul urii – direcționată consensual, înainte de Revoluție, către Ceaușescu –, scriitorimea și-a deversat umorile în interiorul propriei bolgii. A devenit individualistă, suspicioasă, nevrăcoasă și revendicativă, eșuând în lupte intestinale drapate în sloganuri aurorale: revizuirea valorilor, reșezarea ierarhiilor literare pe temeiuri axiologice veritabile, restructurarea instituțională și alte „re”-uri similare. Când apele s-au mai liniștit, iar combatanții s-au retras pe noile alinamente – ideologice și profesionale –, ne-am trezit în corpore în fața unei realități dezolante: spectacolul oferit „boborului” avid de senzațional dăunase grav imaginii Scriitorului cu majusculă și prestigiului său social, întreținut în și de comunism din rațiuni propagandistice. Încercarea de întoarcere, pe plan național, la unitatea pierdută s-a soldat cu rezultate

firave, iar adoptarea criteriilor regionale de regroupare a glisat contraproductiv în ceea ce se cheamă, cu o vorbă duioasă, enclavizare. Consecințe: divizarea comunității, decăderea posibilei strategii de rezistență la vicisitudinile vremurilor în tactici mărunte, menite să capteze bunăvoința forurilor locale de decizie financiară, apariția de rezervații în rezervație, într-o sarabandă a reduPLICĂRII scizipare mergând de la grupări, grupuri, grupulețe și găști până la nivelul individului, condamnat, cu voie ori fără de voie, la solitudine. Nu întotdeauna însă de natură creatoare. Dispersia în mini-centre de putere culturală – multe, dar costelive – a însemnat, între altele, anemierea drastică a forței de manifestare a comunității scriitoricești în spațiul public unde, cinstit vorbind, vizibilitatea sa tinde aproape către zero.

Toate acestea, la care se adaugă ofensiva televiziunii și entertainment-ului de varii formule, au contribuit pervers la înstrăinarea cititorilor de literatura română și de reprezentanții ei. Pervers, însă nu decisiv. Teza solomonească a împărțirii culpei pentru actuala stare de lucruri egal între scriitori și cititori nedreptățește egal ambele tabere. Drama este în altă parte. Și unii, și alții sunt nu vinovații, ci victimele paradoxale ale unui câștig comun: libertatea. Evenimentele din decembrie '89 ne-au adus-o la pachet cu un set de politici culturale, reguli, practici și priorități radical diferite de cele dinainte. Pentru societățile de tip democratic, literatura și arta, în ansamblu, reprezintă o preocupare minoră (edificator, în acest sens, este procentul afectat culturii din bugetul anual al României). Ele sunt prioritare în statele autoritare, în dictaturi pentru că acestea le percep ca instrument propagandistic util, alocându-le resurse și conferindu-le, prin diverse mijloace, prestigiu. Mario Vargas Llosa are dreptate: „Statul nu plătește talentul, ci supunerea”. Democrația nu pretinde obediență, dar nici nu stipendiază libertatea de exprimare. O permite, însă o lasă să se descurce de capul ei. După '89, practic, statul și-a luat mâna de pe cultură; din nefericire, era chiar mâna în care ținea banii. Ce a urmat se știe:

Tirajele cărților s-au prăbușit dramatic și, odată cu ele, șansa cărților de a ajunge la un număr rezonabil de cititori. Cum pot fi oamenii aproape de o literatură care, practic, li se refuză? Cele câteva sute – eventual, mii – de exemplare în care se editează, în prezent, inclusiv volume de valoare excepțională, reprezintă cifre ridicole

pentru o piață de carte care s-ar dori funcțională. Putem adăuga aici și la fel de substanțiala reducere a tirajelor revistelor literare, generată și întreținută, între altele, de o difuzare asasină. Deposeați și de aceste necesare ghiduri de orientare într-o producție editorială copleșitoare cantitativ, potențialii cititori își pierd nu doar busola, ci și încrederea în literatura română de calitate și în scriitorii ei. Asta ca să nu mai amintim de sărăcia endemică întinsă peste țară, care face imposibil accesul multora la cărți pe care, poate, și le-ar dori, nici de analfabetismul care, cu un 27% (sau chiar mai ridicat) procent la scară națională, nu doar tinde să facă, ci deja face ravagii.

Dar, se știe: o nenorocire nu vine niciodată singură. În pândă, rețeaua de biblioteci publice servite de lucrători plătiți de stat a ajuns și ea în paragină: numeroase unități au fost desființate, sumele alocate pentru achiziționarea de cărți sunt modice, acțiunile de popularizare au căzut în desuetudine, fiind aruncate pe linie moartă fără a fi înlocuite cu nimic mai de soi ș.a.m.d. Cât privește contribuția mass-media la promovarea literaturii române, la așezarea și menținerea sa în centrul atenției publicului sau măcar pe undeva, prin preajmă, ea este minunată, este sublimă, putem zice, dar lipsește (aproape) cu desăvârșire.

Nu trebuie uitat, în context, locul tot mai nesemnificativ pe care-l joacă, în promovarea apetitului pentru lectură, școala – locul unde, prin tradiție, se sădesc în sufletele tinere dragostea și interesul pentru cărți. Numărul mic de ore alocate prin programă limbii și literaturii române și umanioarelor, în general, manualele rău alcătuite, în care selecția autorilor destinați studierii este deficitară, iar tratarea didactică a vieții și operelor lor este departe de a-i transforma în

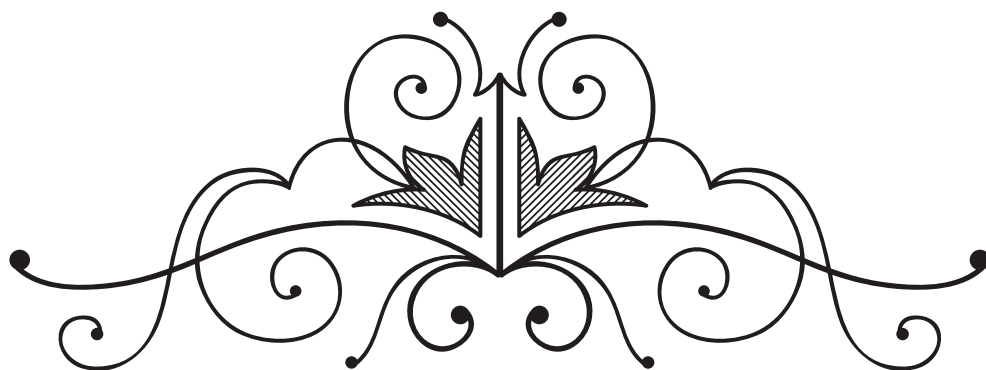
idoli sau măcar în repere spirituale credibile, cvasi-dispariția bibliotecilor școlare și a lecturilor în afara clasei sunt și ele în măsură să explice de ce ocupațiunea mintală a românului matur e la alte prostii, nicidecum la instructiva de folos zăbavă a cetitului cărților.

În plus, în virtutea cutumei strămoșești de aruncare, odată cu apa murdă din copaie, și a copilului aferent, ca semn al delimitării de practicile comuniste în materie, întâlnirile scriitorilor cu publicul din școli, instituții, cluburi, case de cultură sau cămine culturale (pe-acolo pe unde ultimele mai supraviețuiesc...) au devenit, eufemistic vorbind, sporadice, cenaclurile literare au expiat, iar festivalurile și concursurile județene sau interjudețene de literatură sunt rareori și forme eficiente de cointerесare și de atragere a marelui public în metabolismul fenomenului literar.

Sunt acestea – poate, și altele – motive, să spunem așa, obiective de natură să obstaculeze o bună comunicare și statuarea unor relații reciproc avantajoase între scriitori și cititori. Nici unii, nici alții nu sunt fericiți în izolarea lor și atât unii cât și ceilalți realizează cât de păguboasă este, pentru fiecare în parte și pentru toți laolaltă, această stare de fapt.

După pandemie, situațiunea nu s-a schimbat substanțial; nici măcar nu s-a ameliorat pe ici, pe colo. Speranță deșartă: textul de acum 5-6 ani este într-un totu valabil și în zilele noastre. Dar nu aceasta este tragedia, ci împrejurarea tristă că, deocamdată, nu se întrevăd preocupări și soluții reale de depășire a crizei și nici nu se arată vreo lumină la capătul tunelului.

De fapt, nu prea se mai zărește nici tunelul...

Andrei Breabăn

PODUL IUBIRII

Nu este român care să nu fi auzit de Podul Grant din apropierea Gării de Nord din București, un adevărat simbol pentru capitala țării dar și pentru triumful iubirii adevărate care a prins viață și dincolo de mormânt. Istoria acestui monument istoric pornește din anul 1836, o perioadă extrem de frământată nu numai în Țările Române ci și în întreaga Europă, epoca ce a dat naștere marilor personalități care vor pregăti Revoluția de la 1848, continuată de alte momente de glorie în istoria poporului român, Unirea Principatelor, reformele lui Al. I. Cuza, obținerea independenței tânărului stat România, ca apoi cununa biruinței să fie pusă prin realizarea Marii Uniri din 1 Decembrie 1918, visul de veacuri al unei nații care a trăit oprimată de dușmanii din jur.

Rod al unei frumoase povești de dragoste, Podul Grant va aduna și duce spre eternitate idealurile de libertate ale acelor intelectuali care au înțeles că trebuie să fie sfărâmate lanțurile unei lumi încătușate și să deschidă porțile unei Europe a națiunilor libere, în centrul căreia să primeze omul, un obiectiv la fel de actual și în zilele noastre când libertatea este din nou în pericol, când credința și drepturile elementare ale omului sunt din nou călcate în picioare.

Povestea Podului Grant dovedește încă odată că drepturile și libertățile omului nu cunosc hotare, că omul, ca ființă unică, are aceleași sentimente și idealuri indiferent de limba pe care o vorbește și locul unde s-a născut. Colaborarea revoluționarilor pașoptiști din toate țările europene a fost argumentul decisiv care atestă că numai prin acțiuni unitare ce au la bază idealuri comune oamenii își pot apăra drepturile și se pot împlini țelurile pentru care au pornit la luptă. În această poveste de dragoste îl vom întâlni pe tânărul scoțian Effingham Grant, care a dat numele podului, tatăl său fiind proprietar de vase comerciale care făceau curse în Canalul Mânecii, de unde și aptitudinile de om de afaceri de mai târziu. Deși avea doar 16 ani când a ajuns în Țara Românească ca secretar al consulului Angliei la București, era marcat de ideile revoluționare care începeau să se afirme în Eu-

ropa, care l-au făcut să se implice în tot felul de acțiuni etichetate ca fiind subversive de autoritățile vremii. În acest context a cunoscut-o pe tânăra Zoe Racoviță, nepoata lui Dinicu Golescu. Tatăl ei, Alexandru Racoviță, a fost ispravnic al Craiovei, iar mama, Ana Golescu, descendenta unei familii de Voievozi, i-a avut ca frați pe Nicolae, Radu, Ștefan și Alexandru-Albul, revoluționari de frunte în 1848, marii oameni politici de mai târziu. În momentul când s-au văzut prima oară, fata avea doar 10 ani. Se vor căsători abia în 1850, când tânăra prințesă valahă a împlinit 23 ani, primind la nuntă ca zestre bijuterii și 4.000 de galbeni obținuți din vânzarea unei moșii a mamei ei, de asemenea o frumoasă moșie situată pe locul cartierelor de azi Regie și Crângași, cu palatul „Belvedere”, unde tinerii înșurăței se mută după nuntă. Cununia a fost oficiată la biserica Kretzulescu din București în lipsa unchilor miresei, care erau surghiuniți departe de țară, unde se vor întoarce abia după unirea din 1859. După nuntă, pentru scurtă vreme mirele va deține funcția de locțiitor al consulului britanic la București, ca apoi să se dedice afacerilor. Drumul acesta a fost facilitat de reformele lui Cuza și apoi de deschiderea spre progres din vremea regelui Carol I.

Întorși în țară, unchii miresei se vor implica activ în dezvoltarea României moderne primind funcții importante în stat, Ștefan Golescu, Nicolae Golescu și Alexandru G. Golescu zis Arăpila au îndeplinit pe rând funcția de prim ministru iar Radu Golescu a fost colonel în noua armată română. Maria, sora scoțianului, s-a căsătorit cu altă personalitate proeminentă a politicii românești din acea vreme, C.A. Rosetti, unul din fondatorii Partidului Liberal, care a îndeplinit mai multe funcții în stat între care și cea de prim ministru. Ea a fost modelul ales de Rosenthal când a pictat tabloul "România revoluționară" în 1848.

Implicându-se în dezvoltarea României, căreia i s-a dedicat cu totul, Effingham Grant devine un important industriaș și fermier, a cultivat în premieră orhidee, a înființat o fabrică de tutun, ia parte la alte afaceri din care unele la cererea Guvernului României.

Din povestea de dragoste a scoțianului cu frumoasa Zoe Racoviță, care a durat toată viața, au rezultat 16 copii, toți primind cetățenie română prin decizia Senatului României. Idila va sfârși brusc în anul 1892, când Zoe a murit de boală, la numai două săptămâni sfârșind din viață și soțul ei sfârșiat de durere din cauza pierderii suferite, o dragoste cum rar cunoaște

lumea și care va dăinui în inima poporului nostru prin acel pod care va lua numele scoțianului, inaugurat de fiul său Robert în anul 1909, un alt fiu fiind cunoscutul pictor Nicolae Grant. Un pod care a unit două suflete spre eternitate, a căror poveste suntem datori să o păstrăm și să o ducem mai departe, ea aflându-se la temelia ființei noastre naționale alături de nenumăratele jertfe pe care poporul nostru le-a dat, lacrimi și sânge îmbinate cu iubire, cu credința și dragostea de neam a unor oameni valoroși de care am avea nevoie și în zilele noastre, când însăși existența ne este din nou pusă în pericol. Numai cu

o asemenea iubire putem păstra și duce mai departe limba, credința și tot ce ține de ființa noastră națională, exemplul celor doi fiind elocvent. Iar cei care pășesc pe acest minunat pod, cu toate prefacerile suferite în timp, să se oprească pentru o clipă în loc pentru a vărsa o lacrimă pe el și a aduce astfel un omagiu dragostei nemuritoare a celor doi, ale căror suflete plutesc și azi îndurerate de viitorul sumbru al nației române pe care și de acolo, din Cer, îl întrezăresc. Chezășie a legăturii noastre cu trecutul Podul Grant dăinuie și va dăinui veșnic în sufletele poporului român ca dovadă a mântuirii sale.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Acad. Mihai Cimpoi
și Nicolae Băciuț*

*Adrian Cioroianu
și Florentin Palaghia*

Paula Romanescu

FEMEIA, ETERNA POVESTE

Poeții lumii s-au întrecut s-o definească, gânditorii n-au rămas nici ei prea îndelung pe gânduri și au încercat s-o explice, însă fără să reușească pe de-a-ntregul, sculptorii nu s-au mai mulțumit cu lutul din care va fi fost zămislită întâia faptură omenească de El, marele Creator, căutându-i alcătuirea ascunsă în miezul pietrei, al lemnului, al lavei solidificate de după marile erupții vulcanice, în metal, în gheață, muzicienii i-au făcut straie de armonii, ochii copilului au identificat-o cu seninul cerului, cu siguranța, blândețea și căldura surâsului, a graiului, a brațelor ocrotitoare, a ceea ce avea să afle la vremea cunoașterii cuvântului ca fiind cel mai frumos nume: Mama.

Legende și miturile omenirii sunt încărcate de prezența ei. În cartea lui F. W. Bain, *The Digit of the Moon*, va fi găsit și Jawaharlal Nehru (1889–1964) una din cele mai frumoase definiții din câte există în literatura lumilor despre ea, inserând-o la rândul său în volumul de scrieri *Descoperirea Indiei*: La început, când Tvaștri (Creatorul Divin) a hotărât să creeze femeia, a băgat de seamă că întrebuințase toate materialele pentru crearea bărbatului și că nu-i mai rămăseseră alte materiale consistente. După ce s-a gândit El ce s-a gândit, a procedat astfel: a luat rotunjimea lunii și sinuoșitățile plantelor agățătoare, tenacitatea cârceilor volburii și tremurul firelor de iarbă, mlădierea trestiei și farmecul florii, ușurătatea frunzei și forma trompei elefantului, privirea blândă a căprioarei și coeziunea roiului de albine, scânteierea jucăușă a razelor de soare, lacrima norilor și nestatornicia vântului, timiditatea iepurelui și înfumurarea păunului, moliciunea pieptului de papagal și duritatea diamantului, dulceața mierii și cruzimea tigrlui, căldura focului și răceala gheții, țipătul agasant al gaiței și gănguritul porumbelului, nestatornicia cocorului și fidelitatea raței sălbătice și, amestecând totul, a creat femeia și i-a dăruit-o bărbatului.

Se presupune că și bărbatul, făcut chiar după chipul și asemănarea Creatorului suprem, se plic-

tisea de moarte în Paradisul în care fusese menit să viețuiască de-a pururi și, că-și va fi spus în gând cam ce avea să consemneze în vers, mult mai târziu, poetul acela de la Mărțișor: Mi-e silă de toate, de rău și de bine/ Mi-e foame și sete de tine, același poet care avea să dea noțiunii de femeie cea mai răvășitoare alcătuire de vers în limba română: Femeie răspândită-n mine/ ca o mireasmă-ntr-o pădure,/ Scrisă-n visare ca o slovă,/ Înfiptă-n trupul meu – secure,/ Tu ce mi-ai preschimbat cărarea/ Și mi-ai făcut-o val de mare/ De-mi duce bolta-nsingurată/ Dintr-o vâltoare-ntr-o vâltoare/ Și țărmiile-mi cresc în jur cât noaptea/ Pe cât talazul mi se-ntinde/ Și ai lăsat să rățăcească/ Undele mele suferinde/ Unde ți-s mâinile să-ntoarcă/ Din aer căile luminii?/ Unde ți-s degetele tale/ Să-mi caute-n cunună spinii/ Și șoldul tău culcat în iarbă/ Pe care plantele-l cuprind/ Și-ascultă-n sânul tău suspinul/ Iubirii, cucerit murind?/ Tu te-ai pierdut din drumul lumii/ Ca o săgeată fără țintă/ Și frumusețea ta făcută/ Pare-a fi fost ca să mă mintă (...).

Pe pământul oamenilor, cu fiecare cădere bărbații tot simt dor de paradis, iar femeia rămâne simbol și ideal de frumusețe, grație, tandrețe, de dragul căreia... enfer ou ciel, qu'importe!

Cum s-o prinzi în cuvinte, s-au întrebat poeții, întrecându-se în „definirea” ei cu fiecare nouă generație, convinși că în sfârșit, i-au găsit miezul de taină, dar nefăcând decât să adauge la vechea „broderie” nou înveliș de consistența straielor împăratului din poveste. Cum să-i descătușezi din piatră trupul de lemn moale, lemn sfânt, se vor fi zbuciumat sculptorii?

Cum să alegi culorile cele mai potrivite spre a-i zugrăvi chipul, se vor fi frământat pictorii, atenți la aripile fluturilor, la petalele florilor, la sidefiul perlelor, la verdele înmuguririlor, la frunzișul întomnărilor, la paloarea lunii, la scânteierea boabelor de rouă pe firul ierbii în zori, la jarul soarelui în asfințit?

Noi știm, își vor fi spus compozitorii, nu mai că, pe portativul lor de semne, lumea de armonii abia de a schițat ba o Julieta, ba o Melisanda, ba o Madama Butterfly, ba o Tosca, ba o Traviata, ba o Mimi, ba o Ileana Cosânzeana – oricum, mult prea puțin cât să definești femeia! E adevărat că ar mai fi și o Carmen, și o Manon, ca să nu mai vorbim de Rița cea cu ochii sprințari, de Smaranda de peste Sabar, de Zaraza cu al său inventar complet de comori anatomice sau, de Marița sprâncenată, de Măria neichii, Mărie...

Parcă, parcă, poezii s-au apropiat cel mai mult de sensul cuvântului femeie. Să-i lăsam așadar să ni-l dezlege. Unul dintre aceștia, Grigore al nostru cel închinător la Eminescu, aruncat de bezmeticia istoriei dincolo de fruntăriile țării-mamă cu Prutul hotar, dar care și-a păstrat nealterată limba dorului ca pentru închinare la Luceafăr, spunea: Pe mine mă iubeau toate femeile – / și Ioana, și Ana, și Maria, și Alexandra.../ Precum Meșterul Manole/ am vrut să fac și eu o catedrală/ care să dureze veșnic./ Atunci le-am chemat la mine pe toate:/ și pe Ioana, și pe Ana, și pe Maria, și pe Alexandra;/ Care dintre ele va ajunge prima,/ pe aceea o voi zidi!/ Dar dintre toate femeile care mă iubeau,/ n-a venit decât una:/ - M-ai chemat, fiule?

La rândul-mi, am căutat sensul vorbeii cu care se confundă iubirea care nu cere decât să se dăruie fără să aștepte nimic în schimb: Te-a numit Floare Albastră, un Luceafăr./ Tu erai mireasmă cu alcătuiți de rai/ Și cânt – ecou luminii în cuvânt./ Ți s-a mai spus când Eva, când Dalila / Ai fost pricina războiului troian – Elena,/ Pe treapta cea mai joasă, Magdalena,/ Pe friza tainei, Mona Liza,/ Între regine Cleopatra din vatra Nilului slăvit/ Și pentru neamul urgisit al lumilor/ Ai fost Fecioara cea Născătoare de Mesia – ai fost Maria./ Ți s-a spus balsam și blestem,/ Altar de liniști, pacea serii,/ Miezul fierbinte din poem,/ Aroma pâinii, gustul mierii / Dar ești cu mult mai mult de-atât:/ Ești vieții veșnic început,/ Paznic de far, țarm fără vamă,/ Sensul vorbeii acasă – Mamă.

Undeva, la margine de București, există o coastă cu izvoare unde liniștea e-mprejmuită cu aștri, o livadă în care cireșii înfloresc întru nedezmințită cuminenie la vremea când sevele prind să urce din adânc de rădăcini ca și cum dorul întreg al pământului de-a fi mai lângă cer ar năvăli ca un chiot de lumină în mireasma corolelor fragile de pe ramuri. Acolo și-a durat meșterul de cuvinte potrivite cântec de taină dulce, ca limba românească să uite să mai moară. Casa lui albește prin pomi din depărtare – cuib fermecat ca de cocori albaștri. Și cum locul acela trebuia să poarte și un nume, i s-a spus: Mărțișor. Ca micului semn roș-alb de fir împletit cu care se vestește la români venirea primăverii.

Obicei străvechi, mărțișorul amintește de Baba Dochia, torcătoarea de lână care-și păzea oile într-un martie întâi prin codrii „vecinici” ai

Daciei și, terminându-și caietul, a răsucit două fire cât să facă un șnuruleț pentru o părăluță găurită găsită în potecă. Și-a spus că acel semn de noroc trebuie păstrat. În a sa Condica limbii rumânești, scrisă între 1810-1820, Iordache Golelescu menționează: Mărțișorul este și luna martie, dar și o ață împletită cu fir alb și roșu ce-l leagă la gâtul, la mâinile copiilor în luna martie, spre pază, spre depărtarea dă orice boală, dă dăocheat, dă fermecat. Bogdan Petriceicu Hasdeu și N. Densușianu adună o bogăție de informații cu ajutorul unor chestionare folclorice întocmite spre sfârșitul veacului al XIX-lea, între care și cele referitoare la mărțișor. Acesta consta dintr-o monedă găurită, de argint, mai rar de aur, sau de aramă, dintr-o cruciuliță sau alte obiecte-bijuterie manufacturate, legate cu o „zgărduță” din fire roșii și albe sau din trei fire: roșu, alb, albastru ori cu un fir împletit cu o șuviță de păr de pe capul celui care urma să primească darul. Cei care făceau cadou copiilor mărțișorul erau de regulă părinții. Fetele și nevestele și-l făceau singure. Acesta se pune la gât sau, pentru băieți, la mână, din zorii zilei de întâi martie, înainte de răsăritul soarelui. Care era beneficiul adus de mărțișor purtătorului? Fiecăruia după dorința sa cea mai adâncă: tânăra fată – să rămână frumoasă și, pentru ochii alesului, doar ea să fie „cea mai” ; copiii – să rămână frumoși, curați și sănătoși ca argintul, albi și rumeni ca florile.

Tot mărțișorul era menit a-i feri pe toți membrii familiei de boli și de deochi, dar să le și aducă deopotrivă belșug în casă (nimic despre belșugul de minte!), pomii să lege roadă iar ei să fie fericiți, sănătoși și frumoși, cât să-l priceapă și pe Arghezi cu zisa lui: Am fructe-n livadă/ lăsate să cadă/ din pomi, din belșug (...)/ Nici vechea prisacă/ nu-mi este săracă/ și am în cămară/ și miere amară/ pe lângă bucate.. / Mi-e silă de toate/ de rău și de bine/ mi-e foame și sete de tine.

Purtatul mărțișorului se făcea până la Florii, la Paște, la sărbătorirea Celor 40 de Mucenici, la Armindenii (1 mai) sau, mai simplu, până la înflorirea pomilor. Atunci, mărțișorul se pune pe un pom înflorit, pe o tufă de trandafiri sălbatici, de unde se credea că vine rândunica să-l ia și să-l negocieze mai apoi, ea știe cum și unde, spre a-l preschimba în hăinuțe noi pentru marea sărbătoare a Învierii, pe un fir de apă de izvor, spre a tălmăci tinerelor fete, prin graba sau ne-graba curge-

rii, cât de repede va sosi mult așteptatul mire; cei mai în vârstă îl puneau la icoană, ca și cum ar fi îngânat: Eram copil, o, Doamne, sub cerul Tău, înaltul./– La fel și-acum, doar învelișul altul.

Nu știu dacă vreo rândunică va fi luat mărtișorul copilului care am fost în primăvara aceea, când fratele meu mai mare, Mircea, primise din partea mamei primul său costum la împlinirea vârstei de 18 ani. Era din stofă de lână fină, culoarea oului de rață, cu vestă la două rânduri de nasturi, cravată asortată, batistuță ca un nufăr abia deschis în buzunarul de la piept. Mama îl privea topită de drag, temătoare să nu-l deoache, că tare era frumușel păcătosul! Numai eu, „aia mică“, nu aveam nou decât un maieuț, o vestuță verde praz tricotată de mama și o fustiță ajustată dintr-o stofă întoarsă pe dos care fusese rochia rămasă mică de la sora mea mai mare, Lucia. Trebuie să fi arătat din cale afară de tristă, dacă fratele meu, dragul nenea, fără să spună un cuvânt, m-a luat de mână și m-a dus în podul casei cu foișor, unde aveam noi biblioteca de vacanță și atelierul lui de meșterit bastoane cu măciulie de corn și alte bazaconii artisanale. Aici a avut loc minunea pe care rândunica nu reușise s-o împlinească pentru mine. Din pantalonii nou-nouți, piesă forte a costumului celui abia ieșit din adolescență, nenea mi-a croit o fustă cu bretele încrucișate, măsurată cu exactitate, mai ceva decât la marile case de modă ale Parisului, pe

care, sub îndrumarea lui, am cusut-o chiar cu degetele mele despre care nici nu știam cât sunt de pricepute. La finalul operațiunii, fratele meu avea costum la patru ace, model original, cu pantaloni scurți, până la rotula genunchiului (de sacou, vestă, cravată, batistă, nu ne-am atins!); eu aveam fustă nouă, îmbretelată. Paștele n-avea decât să vină! N-am prea înțeles noi de ce mama, văzându-ne, și-a dus mâna la gură de parcă ar fi vrut să alunge o vedenie de neînțeles. Toată truda ei, toate economiile făcute pentru ca feciorul cel mare să aibă primul costum de haine la vremea majoratului, totul se dusesse pe apa sâmbetei. Dar cine și cum să spună bucuria copilului care primise cel mai frumos dar, din alt dar sfințit de iubirea de mamă, pentru Sărbătoarea Luminii pogorâtă peste lume în noaptea Sfintei Învieri!

De Mărtișor, cu fiecare primăvară, având în dreptul inimii firul alb-roșu împletit, imaginând o fundă ca două aripi de fluture diafan, chiar fără bănuțul de argint de altădată, dar cu toate dorurile de împlinire într-o sănătate și frumusețe nealterate, redevenim trunchi și ram nou spre a croi prin ceea ce suntem nouă cărare sevelor într-o înmugurire, înflorire, înfructare.

N-om fi chiar noi și mugur, și floare, și fruct, când iarna albelor absențe uită să mai doară de dragul firiișorului de sânge viu care ne leagă-n somn cu veșnicia?

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

Aura Christi, Acad. Nicolae Breban și regretatul Acad. Augustin Buzura

Cleopatra Lărințiu

FRĂNTURI DIN LUMINA PRIETENIEI (amintiri despre Nichita și Tom)

Fiindcă am tot scris în ultimii ani despre Nichita și Tom, despre prietenia lor, o lecție de frumusețe de viață și de iubire de literatură, fiindcă am tot accentuat tulburătoarele coincidențe cum ar fi aceea că ziua de naștere a lui Nichita, acest 31 martie, a fost chiar ziua morții lui Gheorghe Tomozei, la o distanță în timp de 14 ani, la un moment dat am resimțit povara împlărilor povestite, povara evocării în sine.

O prietenie rămasă în cărți: Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei

Există atâtea feluri de a ne aminti poeziei, iar pe Nichita mai cu seamă, și-l amintesc atâtea!

Înainte de toate, apropierea de operă. Există simpla murmurare sau recitare a versurilor și scrierilor sale. Există această «anecdotică» în care cădem cu toții mai cu seamă fiind vorba despre un personaj fără pereche, un histrion genial, un om-spectacol pe care toți îl urmăreau cu sentimentul că sunt în prezența geniului, că li se întâmplă să fie prezenți la o întâmplare de viață fără egal.

Eu cel puțin, am avut în prezența lui Nichita Stănescu, acest sentiment al unicității clipei. Fie și în momentele vieții care păreau cele mai obișnuite. De pildă. Era un sfârșit de februarie, gri și mohorât în toate. Așteptam chiar în fața Casei scriitorilor (casa Monteoru), pe Calea Victoriei, lângă grilajul de fier.

E antipatic să aștepti mai ales când e urât afară și n-ai de ce să te sprijini. Te uiți la trecători, te uiți la cer, te întorci în dreapta, te întorci în stânga. Nichita iese cu Dora agățată de brațul lui drept. Se uită la mine cu tâlc, oarecum ghiduș și suspinând amuzat, zice: «*melancolic cornul sună...*»

Nu știu de ce amintirea asta îmi răsare acum, când răsfoiesc manuscrise pe care și-a așternut slova, când mă uit la poze de-ale lor, până și desene, unele din ele sunt făcute cu pix cu pastă albastră! și prefigurează cine știe ce decor fantezist pentru cine știe ce îndrăzneată întreprindere a viitorului, decoruri imposibile pentru spectacole inexistente.

Le am pentru că Tom, prințul Tom, în haina lui de velur negru, cu pleoapele lui umbroase clipind complice și vorba lui argeșeană adeseori iute ca ardeul roșu, și chiar neiertătoare, le-a adunat și le-a ținut ca pe niște odoare sfinte. Iară prințul nu le-a putut folosi pe toate, chiar pe toate, în *Albumul memorial Nichita Stănescu* pe care l-a scos la un an de la moartea prietenului său.

Îată-i în redacția „Almanahului scriitorilor” la sediul Asociației scriitorilor București: Nichita Stănescu și Gh. Tomozei împreună cu Damian Necula și Mihai Cîrciog

Ce lucrare îndurerată a fost acest *Album*, în care ei se întâlnesc atât de dureros și de altfel. Unul din Dincolo, altul din îndurerarea celui vremelnice supraviețuitor. Altfel față de splendida Carte de citire, carte de iubire, o alcătuire ludică și fără egal, o carte pe care și-au așezat numele alături, o joacă frumoasă. Și în acest *Album*, Tom și-a pus toată iubirea, tot talentul și toată durerea.

Chiar și „anecdotică” e povestită cu un farmec și *suav anapoda* (ăsta era titlul unei cărți de versuri de Gheorghe Tomozei, titlu devenit celebru, în epocă.)

Tom, iubite n' drog
prieten. N-am vrut niciodată
să călăm între noi un zid al tăcerii.
El a căzut, datorită murdăriei lumii
în care ne-am născut. Iarbo-nă
Tom. Niciodată n-am vrut să te
jigresc, mobilă prietene. Acel accident
gros, al perziilor publicate de
doisă ori, care adăugă în ai călăm prietene
atâtea amărăciuni în sufletul tău, mi
mi în sufletul meu; mi-e dor minii
mille mormăra neptite în fală trinității
unor falși colegi. Mi-e dor de tine, de
inefalibil tău, de felul tău, mi-e
de fipturi tale remabile. Nu pot să
te privesc în ochi atunci când e fals
vino de care te am nă pot să te călăm,
na irit între noi doi. Am zis în mine
să nu ne vedem un timp, e vreme. Ea
a trecut și minii nu s-a pters. N-am
fost în stare să te apăs, keri mormăra pe
tine te întelg din lumea asta.
Din dor, 7^h cer iertare. Al tău, Nichi
Aprilie 1970.

„N-am fost în stare să te apăr deși numai pe tine te înțeleg
din lumea asta. Din dor îți cer iertare Al tău, Nichita”,
Aprilie 1970

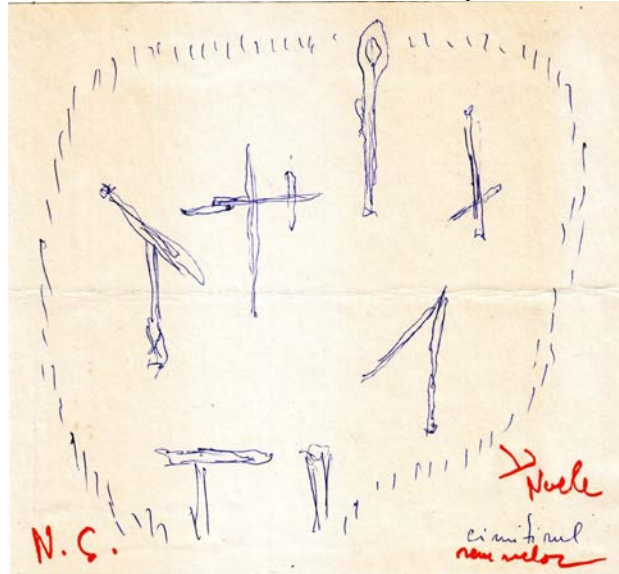
(Scrisoare manuscris de la Nichita Stănescu către
Gh. Tomozei din 1970)

Aș cita însă dintr-un text scris de Tom, aniversarea din 31 Mart 83, deci la aniversarea zilei lui Nichita chiar în anul la finele căruia acesta avea să moară.

«Așa te văd acum, în cerdacul conacului din Piața Amzei (era să zic Mircești) privind ninsoarea galeșă în care se închide eroul unei proze de-a ta, copacul Gică și, privind turlele de tablă ale Bucureștilor (era să zic ale Iașului) acoperind palate geometrice (era să zic bojdeuci) așa te văd, gândind și... dictând. Fiindcă de 20 de ani îți dictezi versurile scrise în prealabil în meninge cu caligrafia ta fumegând cristale, dictatorule ce ești, și tiranule, incomod Commodus. Nerone... alb, Caligula cu înclățări de sindrilă».

Cum am zis, lui Nichita îi plăcea să deseneze pe felurite hârtiuțe care îi ajungeau sub mână, schițe, proiecte de decoruri, de machete de cărți. Tom le aduna cu religiozitate de-acolo unde Nichita le abandonase... Obiceiul lui Tom de-a aduna totul, dar chiar totul, orice semn material al vieții și al comunicării celor ce-i erau aproape sau pe care îi prețuia (câteodată, și am destul exem-

ple, și al celor pe care-i detesta sau care făcuseră față de el gesturi impardonabile) părea la un moment dat o manie sau măcar un hobby excentric.

Lui Nichita îi plăcea să deseneze pe felurite hârtiute care
 îi ajungeau sub mână, schițe, proiecte de decoruri, de
 machete de cărți. Tom le aduna cu religiozitate de-acolo
 unde Nichita le abandonase...

Când am răsfoit însă cu atenție dosarele meticuloș aranjate, cu note “ajutătoare” scrise de Tom de mână, fotografii, plicuri, manuscrise, bilete lăsate-n ușa sau scrisorile de complezență scrise vreunei cuconițe, ba chiar șervețelul pe care scrie „*Suntem la Athenaeum Palace unde nouă ne place*” cu pixul, de un Nichita voios și trimbulind am avut clar sugestia unei lumi și-a unui timp.

Dincolo de imaginea publică, inconfundabilă și profund originală, acest Nichita din frânturi adaugă nuanțe chipului marelui scriitor român care se pare că a schimbat nu numai mijloacele, ci și linia poeziei române contemporane.

Între Nichita anului 1981, pe care de pildă mi-l aduc aminte, cel tulburător de îndrăgostit de misterioasa tristețe din ochii de icoană ai Dorei, și Nichita din “dosarul” alcătuit de Tom pentru posteritate (o posteritate foarte curioasă, nu una tâmpă și dezinteresată, ignorată și grobiană) e o diferență: se simte timpul scurs, se simte cum o “altă vârstă” își risipea verva, hazul și, de ce nu, chiar bucuria vieții și-a jocului printre rânduri frânte, inspirate și mereu nelinistite.

Cine va publica oare cartea prietenilor? Cine s-ar încumeta să multiplice fericit semnele, frânturile, gingășiile nesfârșite ale acelei întâlniri unice, irepetabile? Cine, în această lume grăbită ar vrea să-și amintească de Nichita și

Tom, cei așezați acum pe-un colț de stea? Până când va veni acest răspuns, un dosar doldora de manuscrise, desene, semne, plicuri, poze, frânturi adică, așteaptă răbdător.

Din generozitatea **Respirărilor** sale s-a creat o mare dragoste de literatură. N-o să idealizăm defel o atmosferă, un timp. Și pe vremea lui Nichita există cenzură. Delațiune. Minciună ipocrită. Trădare. Răutate. Prostie. Și pe vremea lui Nichita unii jurau ipocrit. Și pe vremea prieteniei lor, viața literară era un câmp de bătălie.

Exersam supraviețuirea.

Numai că tot ce a fost Nichita a rămas în cărți. Și tot ce a fost Tom a rămas în cărți.

Timpul acesta fragmentat de neputință, timpul luptelor fratricide, al încrâncenării pentru funcții și putere, și iluzorii pedestale n-are nici o legătură cu nemurirea. Istovește nu numai scriitorul ci și cititorul devenit doar un biet degustător de politică searbădă... Când dictatura devenise un carusel nebun al persecuției și umilirii, respiram prin literatură. Îmi amintesc doar ultima „telegramă” din șirul celor 13, publicate în volumul **Respirări** (Editura Sport-Turism, 1982) de Nichita (cel etichetat azi de-un confrate, în bătaie de joc, firește drept “reprezentativ” pentru comunism).

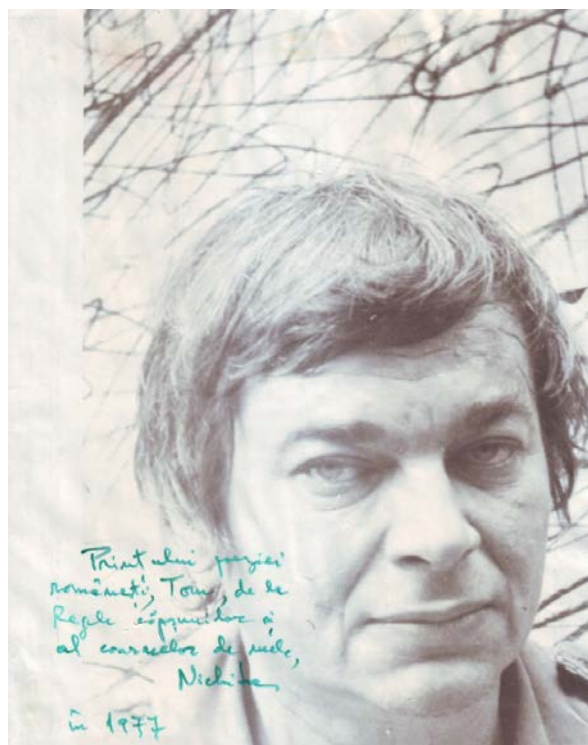
Iată ce scrie „reprezentativul”: „**Telegrma. Încetați cu numărarea morților. Comunicați imediat cifrele, ce și cum. Nu vă lăsați. În curând o să trimitem aer. Faceți economie la respirație. Țineți păsările cerului la subțioara voastră până când vă venim în ajutor**”. Nichita îi vârâse de fapt în buzunar, îi înfrânsese mult dinaintea Revoluției. Un marțian uluitor rătăcit printre noi.

Mi-am întruchipat, în singurătate, propria mea formă de evocare. A lui Nichita. A lui Tom. A prieteniei lor. Nichita, stins pe 13 decembrie. Tom avea să moară într-o zi de 31, același treisprezece inversat, dar 31 martie, straniu, ziua de naștere a lui Nichita. Soarta jucându-se astfel,

într-un anume fel, cu cifrele vieții și morții și făcându-ne să ne gândim un strop la nemurire.

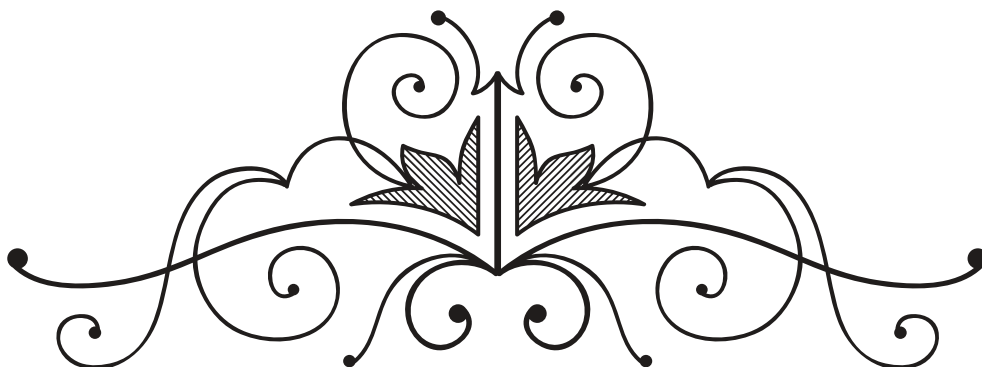
Și ca să mă credeți că ei sunt acum pe-o margine de stea uitându-se muștrător către noi, o să vă rog să recitiți un acest poem premonitoriu scris de Tomozei, în care până și moartea se vedea că și-au trecut-o unul altuia, precum o cană cu vin: „**Visul din 31 martie. Venise la mine smerita, Pulpeșă, dagherotipa, Muieră, curva, fata, Neîntâmplata și eterata. Cu doar puține vocabule Ea, cu buzele, Tipărea Peste pielea mea Incunabule. Era fără-ndoială femeia Mănată spre mine de unul, Nichita De la Nicheea...**”

Aceste vorbe ale mele vor doar să însoțească niște fotografii tandre.

Nichita Stănescu, fotografie cu dedicație pentru prietenul Tomozei:

„Prințului poeziei românești, Tom, de la Regele câpșunilor și al coranelor de melc, Nichita în 1977”

Mihaela Albu

**N.I. HERESCU
– UN LUPTĂTOR CU
ARMA CUVÂNTULUI ÎN
NUMELE ADEVĂRULUI**

Anul trecut s-au împlinit 60 de ani de când profesorul universitar (profesor de limba latină și la „Școala palatină”), jurnalistul și fondatorul de reviste, scriitorul (fost președinte al Societății Scriitorilor Români), prietenul lui Mircea Eliade, al lui Virgil Ierunca, Al. Busuioceanu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu ș.a. – l-am numit pe N.I. Herescu – a plecat subit din viață (pe când se afla la o conferință la Zürich).

„Nu avea încă 58 de ani și era în plină activitate românească, literară și științifică”, arăta un alt prieten al său, criticul literar Mircea Popescu de la Roma.

Referirea la „activitatea românească” se făcea mai cu deosebire la tot ceea ce Herescu a întreprins în exil, autorul fiind specializat în limbi clasice, predând și traducând din limba latină, fiind în acest domeniu, în țară, fondator de reviste literare prin care își propusese să mențină vie cultura clasică pentru contemporani; în exil profesorul, ca redactor sau colaborator al unor importante publicații românești, a militat activ (și) în apărarea limbii române împotriva tendinței de rusificare.

N.I. Herescu s-a născut în 1903 la Turnu-Severin, dar a urmat cursurile liceale la prestigioasa școală „Carol I” din Craiova, iar apoi Facultatea de Litere din București. Chiar din timpul liceului s-a implicat în viața culturală a orașului.

Numele și opera sa sunt cunoscute astăzi îndeosebi de un cerc restrâns de specialiști. Motivele sunt mai multe; printre ele, poate cel mai important, este interdicerea din perioada comunistă, când, alături de alți intelectuali care au trăit în exil, se afla și N.I. Herescu, acesta alegând libertatea¹ (libertatea de exprimare și chiar salvarea fizică).

¹ „Existăm în măsura în care suntem liberi”, așa își începuse (în 1935!) Mihail Fărcășanu, politicianul ce alesese de asemenea exilul, articolul „Libertate și existență”, publicat în *Revista română*, nr. 1-3/ 1942.

În nr. 1 al *Revistei Scriitorilor Români*, Mircea Popescu, comemorându-i pe cei trei mari dispăruți în 1961, pe Alexandru Busuioceanu, pe N. I. Herescu și pe Aron Cotruș, pe lângă prezentarea personalității fiecăruia, inserează și un scurt citat – definitoriu – din scrisul acestuia. Iată, de pildă, textul selectat din N. I. Herescu, text-testament pentru întreaga elită a exilului creator românesc, pentru care libertatea cuvântului devenise o datorie:

„Scriitorii au ales exilul nu din calcul, ambiție, orgoliu sau interes, ci pentru că au simțit că era o datorie. Pentru scriitor,

În 1944 a plecat în Portugalia cu o misiune diplomatică, apoi, nemaiputându-se întoarce în țară, a trăit în Franța, unde a fost unul dintre animatorii marcanți ai mișcării literare și jurnalistice.

În exil, întreaga activitate culturală și-a construit-o sub semnul a două precepte: *libertate* și *adevăr*, pentru ambele luptând cu „arma” sa de scriitor, cuvântul.

De aceea, în numele „dreptului la adevăr” (în revista *Cuget românesc*, vol. VI, Buenos Aires, 1957-1958), autorul cere libertatea de exprimare, căci „pentru ca o literatură să fie vie, adică să fie citită, trebuie să fie îndeplinite două condiții: scriitorul să scrie ce vrea, cititorul să citească ce pofteste.” Libertatea cuvântului și libera circulație a cărții erau însă, cum știm, interzise în România sovietizată: „Amândouă condițiile sunt irealizabile în țările ocupate.” Și atunci nu era de mirare că, așa cum scria Herescu în 1959, pentru guvernul de la București, „guvernul subjugării”, „guvernul servituții” a cărui Țară „nu mai e azi decât o provincie periferică a Uniunii Sovietice” singura piedică o formează cărturarii, cei numiți într-o revistă din București „umbre” sau „păpușari culturali”. Replica pe care o dă, de pe poziția unuia dintre cei mai importanți cărturari români, aducea în atenție adevărata valoare a scriitorilor și jurnaliștilor români din exil, arăta rolul lor – acela de a face ce nu se putea face în țara ocupată – și accentua faptul că numai în libertate se pot crea

libertatea este onoarea lui, e unealta și arma lui. Expatrierea scriitorilor este un act voit. Au ieșit, ca să poată continua să fie scriitori. Țara lor a fost cotropită, străinul o stăpânește. Singurul tărâm solid rămâne pentru ei limba. De aici, din graiul lor, nu-i poate exila nimeni. Aici sunt mereu acasă. Casa aceasta nu le mai poate fi cotropită, din această casă nu mai există izgonire.”

opere și activități culturale valoroase, dezvăluind totodată crimele din România împotriva intelectualilor:

„Ce facem aici, noi, umbrele?”

Noi, în lumea liberă, *apărăm cărțile* pe care le-ați distrus voi în Bucureștii încătușați.

Noi, cei fără cătușe, spunem rugăciuni în biserici, pentru sufletul celor omorâți de voi în întuneric și caznă.

De noi este nevoie. /.../

Noi, umbrele, nu facem decât ce nu pot face ei acolo: Societate Academică, tipărituri, congrese culturale la Roma², la Mainz³ și-n alte locuri.../.../

Câte congrese vom mai face ? /.../ Vor fi exact atâtea câți ani mai sunt până la eliberarea țării. Căci activitatea umbrelor dăătoare de spaimă va dura până în ceasul în care poporul românesc va recăpăta dreptul să trăiască liber.” (v. *Stindardul*, an VI, nr. 39/40, München 1959, s.n.)

Mai mult. Aproape orice pagină scrisă de N.I. Herescu în exil, fie că este o cronică literară, fie un portret al unei personalități românești (Vasile Pârvan, N. Bălcescu, Tudor Vladimirescu ș.a.) implică și o tentă politică. Era și firesc date fiind împrejurările istorice și ar fi de comparat ceea ce a scris înainte de plecare, publicat în revistele vremii, cu cele scrise în revistele exilului – rezumându-ne firesc la temele literare.

În cronici sau studii, în evocări ale unor scriitori ori oameni de cultură și analiza operei acestora, scrise și publicate în anii 30-40, cum ar fi: „Cezar Papacostea” (*Gândirea*, nr. 4/ 1937), „Vasile Voiculescu și poezia pură” (*Gândirea*, nr. 7/ 1943), „Eminescu

și clasicismul” sau „Alecsandri, *Fântâna Blanduziei* și Horațiu”, ultimele două în *Milliarium II* ș.a., N.I. Herescu se dovedește un cunoscător și un fin analist al literaturii române, precum și un devotat prieten, fără a politiza, desigur, subiectul.

Mai târziu, în exil, perspectiva se schimbă. Și astfel, „cea mai dreaptă avere” pe care o consideră exilatul ce privește de departe la tot ceea ce este cenzurat ori interzis în țară este considerată „poezia poporului” și aceasta deoarece – și apare din nou și aici tema predilectă a autorului, aceea de „apărare a limbii române” – „în poezia poporană se află depozitul cel mai sigur, tezaurul inviolabil al graiului național.”

În apărarea poeziei populare, plecând de la „faimoasa exclamație” a lui Vasile Alecsandri „românul e născut poet”, apărătorul limbii române corecte amintește cititorilor săi din exil „imensul” merit al poetului, acela că „a dăruit culturii românești întâia mare culegere de poezii populare și până astăzi cea mai frumoasă dintre toate.” Dar nu numai spre a analiza și repeta aprecierile referitoare la culegere semnalăm acum articolul „Cea mai dreaptă avere a României”, cât și pentru a arăta că autorul scoate în evidență includerea producției populare din Basarabia și citează câteva dintre poeziile antirusești. Să nu uităm că textul a apărut în *Buciumul* (numărul 5-6, Paris, 1952), când România se afla încă sub ocupație sovietică.

Desigur, exemplificări din articolele profesorului universitar N.I. Herescu pot continua. Fie și numai din cele de mai sus și se poate cu ușurință deduce faptul că fostul președinte al Societății Scriitorilor Români, alături de multe alte condeie din exil, de Eliade, de Vintilă Horia, de Alexandru Busuioceanu, de Monica Lovinescu, de Virgil Ierunca etc., etc., atent la tot ce se întâmpla în țară, netăindu-și niciodată legăturile cu literatura, cultura română, a luptat, în libertate, împotriva ocupanților, în sprijinul adevărului.

Fiecare dintre scriitorii exilului anticomunist, direct sau indirect, își luase drept deviză o frază din Bălcescu: „Noi aici vom lupta cu cuvântul cât vom putea.”⁴

Iar lupta lor (în plan cultural) a fost una de durată și nu de puține ori cu opere de referință.

² Congresul de la Roma al Societății Academice Române a fost primul de acest fel (desfășurat între 28 septembrie și 4 octombrie 1957). „La scurt timp după Congresul de la Roma se va înființa o secțiune S.A.R. (Societatea Academică Română, n.n.) în Germania. Din acest motiv, al doilea congres s-a ținut la Mainz, în perioada 15-22 octombrie 1958, sub patronajul prim-ministrului Landului Rheinland-Pfalz, al ministrului Culturii și al Directorului Institutului de Istorie Europeană, Dr. Joseph Lortz. Lucrările s-au desfășurat în sălile puse la dispoziție de Universitatea Johannes Gutenberg, iar tema generală a fost *Kultur und Freiheit*. În scrisoarea circulară trimisă membrilor S.A.R. după congres se explică alegerea temei: *Între cultură și libertate există o legătură pe care nimeni, niciodată nu va reuși s-o distrugă: la libertatea adevărată se ajunge prin cultură – adevărata cultură se creează în libertate.*” (v. Ioan-Iriniu Fărcaș, *Omul tuturor. Monseniorul Octavian Bârlea și pătimirile exilului românesc. 1946-1978*, ed. Vreimea, 2017, pp. 230-231, s.n.)

³ N.I. Herescu a scris articolul, ironic și acuzator totodată, din *Stindardul* ca replică la un text defăimător din revista *Contemporanul*, în urma congresului de la Mainz al Societății Academice Române: „Ultima mare supărare a guvernului de la București a provocat-o congresul de la Mainz. Publicația *Contemporanul*, editată, cum anunță ea însăși, de Ministerul învățământului și al culturii, lovește (sau își închipuie că lovește) în umbrele așazișilor cărturari... adunați într-un congres convocat de o așazișă Societate Academică Română. Și calificativele injurioase plouă pe capul umbrelor: *lebede triste, sătrari ai spiritului, păpușari culturali, gârbovi învățați fără țară.*” (s.a.)

⁴ Cuvintele acestea, scrise de Nicolae Bălcescu în exil, sunt deviza sub care va apărea *Revista Scriitorilor Români*, dar ele au fost – în subsidiar – crezul tuturor scriitorilor care, aflați departe de țară, au luptat cu arma cuvântului pentru promovarea și continuarea culturii române autentice în libertate.

Tudor Nedelcea

ARHIVELE OLTENIEI

Revuistic, anul 1922 este extrem de prolific. Apar reviste importante consemnate ca atare de istorie, precum *Cugetul românesc* (februarie 1922, București, lunară, sub conducerea lui Tudor Arghezi și Ion Pillat, secretar de redacție: Dosil Munteanu); *Flamura. Literară și artistică* (1 aprilie, Craiova, lunară, cu El. Farago, F. Aderca, Tudor Mușatescu); *Năzuința. Literatura, știința și arte* (5 aprilie, Craiova, lunară, cu El. Farago, S. Mehedinți, I. Dongorozi, Perpessicius, Victor Eftimiu, F. Aderca, N.M. Condeescu, M. Dragomirescu etc.); *Contemporanul* (3 iunie, București, săptămânal, apoi lunar, de Ion Vineanu, având colaboratori: I. Barbu, Marcel Iancu, F. Aderca, Tudor Arghezi, B. Fundoianu, Camil Petrescu, I. Pillat, Mircea Eliade, C. Brăncuși, Milița Petrescu, Șt. Roll etc.); *Clopotul* (20 octombrie 1922, revistă avangardistă, condusă de H. God).

Între aceste publicații periodice, în Cetatea Băniei apare, în ianuarie 1922, revista „Arhivele Olteniei” publicație trimestrială, având caracter enciclopedic, sub direcția dr. Charles Laugier și a unui comitet format din Ștefan Cruțeru (Craiova), T.G. Bulat (Rm. Vâlcea) și Al. Bărcăcilă (Turnu Severin), secretar de redacție fiind C.D. Fortunescu, spiritul acestei reviste (în anul următor el devine codirector, apoi director din 1926).

Emanație a Societății „Prietenii Științei”, filiala Craiova, *Arhivele Olteniei* s-a impus în peisajul revuistic al vremii (prima revistă din Oltenia a fost *Mozaicul* fondat și condus de C. Lecca) prin personalități de prim rang ai culturii române, istoricii: N. Iorga, I.C. Filitti, I. Minea, C.S. Nicolaescu-Plopșor, D. Tudor, D. Berciu, Ion Donat, I. Ionașcu, filologii: Ion Bianu, Perpessicius, M. Tomescu, Dan Simonescu, Ion Biberi, Barbu Theodorescu, El. Farago, N. Milcu, N. Burlănescu-Alin, Ion Dongorozi, frații Savin, Eugen și Paul Constantin, folcloriștii: Teodor Bălășel, Ion N. Popescu, Lucian Costin, Șt.St. Tuțescu, G. Catană, I.N. Dumitrescu-Bistrița, etnogra-

fii: C.I. Karadja, Al. Tzigara-Samurcaș, geografii: G. Vâlsan, I. Simionescu, matematicianul: G. Țițeica etc.

Apărută în 130 de numere, timp de peste două decenii – 1922 decembrie 1943 (a apărut și în perioade 1944-1946, dar nu s-a difuzat datorită vremurilor politice), *Arhivele Olteniei* și-a propus și a reușit să cuprindă „un imens material privind trecutul acestei provincii, fără de care nu se va putea scrie istoria Olteniei”.

Trimestrială, apoi „bimestrială” sau „bilunară”, revista apare încă din primul an, prin străduința lui Laugier, cu un profil enciclopedic cu o bună orientare, adevărată scopurilor propuse, și cooperează colaboratori din întreaga Oltenie, iar mai târziu și din alte zone ale țării îndeosebi din Banat.

În articolul program *Pri-mul cuvânt*, Laugier ne dezvăluia intențiile revistei, care „va nota toate mișcările de actualitate și mai cu seamă va cerceta și publica materialul documentar pentru trecutul Olteniei”, și solicita colaborarea intelectualilor onești, făcea apel la învățătorii și preoții satelor pentru strângerea de material folcloric. C.D. Fortunescu trece și el, din anul al doilea, la conducerea revistei, alături de Ch. Laugier care, în 1924, îi lasă întreaga grijă a direcției.

Într-o scrisoare deschisă, Laugier recunoaște acest lucru oficial: „munca dată pe din două la început, a rămas din al treilea an întragă asupra ta. În atare împrejurări socotesc că pentru anul ce vine – al V-lea - se cade să-ți las nu numai munca, dar și întreaga cinste de a conduce revista noastră”.

Publicația *Arhivele Olteniei* este îndeosebi legată de numele lui C.D. Fortunescu, personalitate marcantă a vieții culturale din Oltenia. El este acela care îmbunătățește aspectul grafic al revistei, poartă o imensă corespondență cu marcante personalități ale culturii românești, și în articolul program fixează adevăratul schelet al „acestui program istoric și cultural al Olteniei și Banatului”, anunță îmbunătățirea conținutului și funcționarea revistei cu următoarele rubrici: 1) *Studii și cercetări*; 2) *Oltenia istorică*: documente, inscripții, monumente, mărunțișuri; 3) *Oltenia arheologică*: preistorie, epoca migrațiilor, arheologie romană, medievală și românească; 4) *Oltenia folcloristică* (literatură populară, credință și obiceiuri, meșteșuguri și artă țărănească, graiuri); 5) *Oltenia naturalistă* (geologie, paleontologie, antro-

pologie, floră și faună, etnografie, astronomie și meteorologie); 6) *Oltenia culturală*; 7) *Note și comunicări* de natură mai generală și cuprins feluri putând depăși cadrul regionalismului; 8) *Recenzii* (de cărți și reviste). Mai amintim că a funcționat și o rubrică intitulată „*Cronica științifică*”, iar cu anul al VI-lea, nr. 29-30 din 1927, Const. V. Obedeianu deschide cu articolul Petre Obedeianu rubrica „*Figuri istorice oltene*”. Fortunescu mai înființează rubrica „*Oltenia literară și artistică*”, pentru a se pronunța asupra creației scriitorilor la „*Note pe marginea cărților*”. Astfel, avem o imagine fidelă asupra preocupărilor și conținutului revistei.

Arhivele Olteniei apelează sistematic la cititori pentru strângerea de material naturalistic, folcloristic, dar în special pentru „*documente, acte vechi, condici, însemnări sau corespondență prezentând importanță pentru lămurirea trecutului Olteniei*” și pentru strângerea de „*gazete tipărite în Oltenia înainte de 1880*”.

Sprijinită foarte puțin de oficialități, susținându-se din donații și îndeosebi din banii lui C.D. Fortunescu, trăind zilele agitate ale războiului, revista reușește totuși să supraviețuiască până în 1943. Este meritul lui C.D. Fortunescu, de a fi solicitat studii din ce în ce mai ample colaboratorilor, de a fi recenzat aproape toate cărțile și revistele sosite la redacție.

Dintre toate domeniile cunoașterii, cel mai bine ilustrat este cel al istoriei, multe studii și astăzi actuale. Reținem îndeosebi, pentru partea Olteniei române, colaborările lui D. Tudor cu: *Colecții de antichități din Oltenia, Découvertes archéologiques a Sucidava et dans le environs, Morminte romane din județul Romanați, și pe cele ale lui Al. Bărcăcilă – Monumentele religioase ale Drubetei cu noi descoperiri arheologice, Les thermes romains de Drubeta*.

Cercetări asupra Olteniei preistorice întrebând N. Ploșor (*Cercetări preistorice și cuaternare, Cu privire la desenurile preistorice din peșterile Gorjului*) și D. Berciu (*Arheologia preistorică a Olteniei, Un câmp de urne în județul Roamnați* etc.).

Ocupația austriacă în Oltenia este studiată competent de Ioan C. Băncilă, T. G. Bulat, Mihail Popescu, Alexandru Vasilescu și alții. Demne de amintit sunt și studiile lui I.C. Filitti despre *Banii și caimacamii Craiovei, Oltenia și cârmuitorii ei, 1391-1831, Banatul Olteniei și Craioveștii, Craioveștii și*

rolul lor politic, sau cele ale lui Ion Donat despre *Oltenia în sec. al XIX-lea, Fundațiunile religioase ale Olteniei, Hotarele Olteniei* etc. Mai amintim articolele lui Const. I. Karadja (despre călători străini și cronica lui Senastian Münster), colaborările unor istorici de seamă: Aurel Sacerdoțeanu, Emil Vărtosu, N. Bănescu, Ion Ionașcu, la care, se adaugă contribuția istoricilor locali – D. Mil. Demetrescu, N.G. Dinculescu, Gigi Orman, Dem. D. Stoenescu, C.V. Obedeianu, Șt. Nicolaescu, I.V. Căncea, Ilie Chiriță etc.

Contribuții folclorice merituri, culegeri de folclor trimis revistei: Lucian Costin, Șt. St. Tuțescu, Iosif N. Dumitrescu-Bistrița, Rădulescu-Rudari, N. Ploșor, T. Bălășel, Dem. Izverniceanu.

În privința istoriei și criticii literare reținem permanentele cronici caracterizate prin obiectivitate și sinceritate ale lui C.D. Fortunescu, studiile închinat lui Dionisie Eclesiarhul de către mai mulți cercetători, articolele lui M.D. Ioanid (*Aspecte din fresca Junimistă a lui E. Lovinescu și Inconștientul în literatură*), Păunescu-Ulmu (cu mai multe studii despre viața și opera lui Eminescu), Perpessicius (despre N. Milcu), Ion Minea

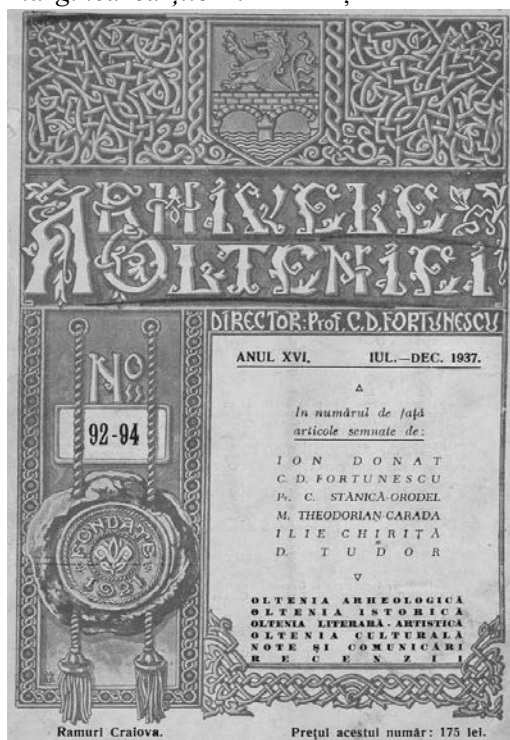
(despre B.P. Hasdeu) etc.

Se fac traduceri, puține, din Leopardi, E. Rosstand, Mallarmé, Paul Valéry. Cu poezie colaborează B.P. Hasdeu (inedit), Dem. Basarabeanu, Ștefan Bălcești, M.D. Ioanid, Elena și Coca Farago, Sabina Paulian, iar cu proză: N. Milcu, Doina Bucur, I. Dongorozi, Paul Constant, Nicolae al Lupului, Gib Mihăescu și alții.

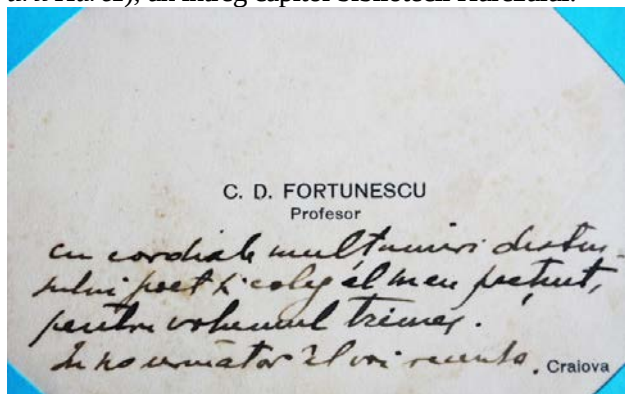
În *Arhivele Olteniei* apar și numeroase preocupări bibliografice; se publică studii teoretice de istoria cărții și a tiparului, precum și bibliografii speciale. Există și preocuparea continuă de a se recenza detaliat majoritatea cărților și a principalelor reviste sosite la redacție.

Studiile de istoria scrisului și tiparului sunt semnate de N. Iorga (*O fabrică de hârtie lângă Cozia*), Ioan Bianu (*Despre „moara” de hârtie*), T. G. Bulat (*Știri nouă asupra fabricii de hârtie din Oltenia*), V. Drăghiceanu, C.N. Mateescu, M. Theodorian-Carada, Marcel Romanescu, Nicolaescu-Ploșor, C.D. Fortunescu și alții.

Revista ne ține la curent cu activitatea bibliotecilor din întreaga Oltenie la rubrica „*Oltenia culturală*”,

semnată și aceasta aproape numai de C.D. Fortunescu. Există preocupări și de istoria bibliotecilor. Astfel, Ion Ionașcu, bazat pe documente inedite și pe o bogată bibliografie, consacră, în studiul său - *Istoricul mănăstirii Hurez*), un întreg capitol bibliotecii Hurezului.

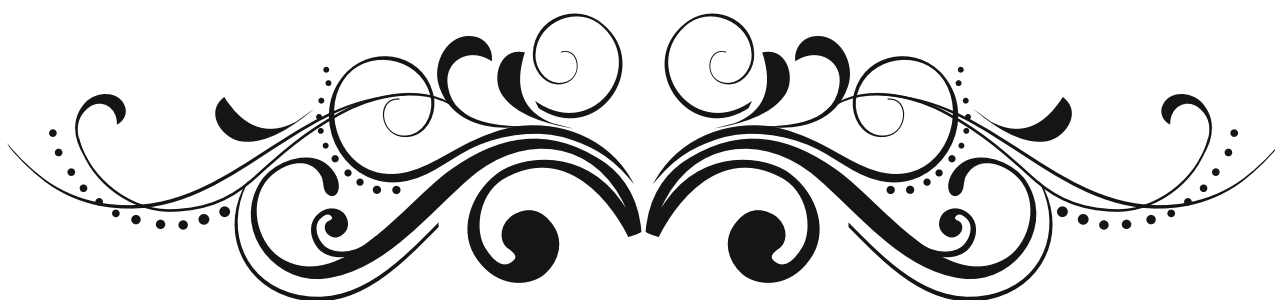
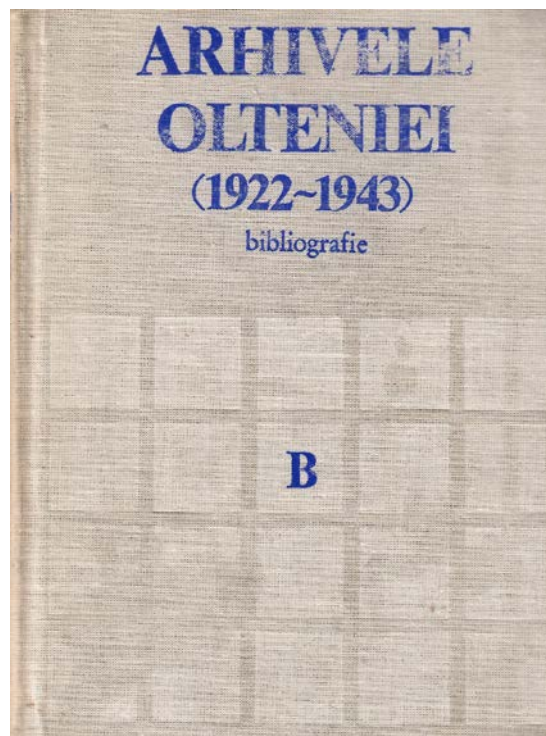
Contribuții importante pentru istoria presei în Oltenia aduc în primul rând Barbu Theodorescu (*Contribuții la istoricul presei oltene*) și C.D. Fortunescu (*Vechi publicații din Oltenia, Contribuții asupra presei din Oltenia, Din ziarele vechi ale Craiovei*). Acesta din urmă folosește ca îndreptar *Publicațiunile periodice românești*, „o lucrare – cum afirmă el – de mare folos pentru cercetători, și care ar trebui retipărită cu punerile la punct și completările de rigoare măcar până la 1914”. Mai amintim pe Dem. D. Stoenescu cu articolul *O revistă literară în Craiova în 1889*, pe Theodorian-Carada cu unele *Contribuții la istoria presei din Oltenia*, și pe Ioan N. Popescu cu *Revista de folclor*.

Bibliografia intră și ea în preocupările revistei. Astfel, Barbu Theodorescu publică *Contribuții la o bibliografie a Olteniei*, *Ce a scris despre Oltenia d. profesor N. Iorga*, Dumitru Berciu se ocupă de *Bibliografia Olteniei preistorice*, Constanța Crăsnaru de *Bibliografia faunistică a Olteniei*, Constantinescu Constanța și Patrița Petrescu de *Bibliografia floristică a Olteniei*. De fapt, preocupările bibliografice asupra Olteniei au stat în atenția direcției revistei. C.D. Fortunescu și Ion Donat, în vederea întocmirii unui *Dicționar geografic și istoric*, simt nevoia alcătuirii unei „amănunțite bibliografii care să cuprindă

dabsolut toate lucrările monografice, colecțiile de documente și periodicele de tot felul tipărite în ultimele 7-8 decenii”. În 1932, Ion Donat în *Bibliografia istorico-olteană* susținea întocmirea unei „*bibliografii generale a istoriei oltene*” și a găsit necesar ca, pentru publicațiile istorice și colecțiile de documente tipărite, să se elaboreze câte un repertoriu bibliografic.

Reprezentând de fapt un fișier monografic al vieții culturale și spirituale a regiunii, datorită colaboratorilor de prestigiu pe care i-a avut și datorită publicării unui imens și valoros material, numeroși cercetători se interesează de revista *Arhivele Olteniei* și astăzi, după 50 de ani de la apariție.

N.B. La Editura Științifică și Enciclopedică, grație scriitorului și editorului prin excelență, Niculae Gheran, în necesara și solicitată colecție „*Bibliografii*”, în 1983, a apărut și bibliografia exhaustivă, adnotată a revistei „*Arhivele Olteniei*” (1922-1943, 376 p.), o lucrare apreciată ca atare de cercetători.

Teodora Niță

DE CE VREI CA LUMEA SĂ TE CÂNTE

De ce vrei ca lumea să te cânte
Atâtea veacuri înainte,
Ce dacă spun povești mai bune
Sau nepăsători vor trece,
Va conta ce în treacăt ai luptat
În această lume rece?

Și ce dacă mâine nu mai văd apusul,
Iar tăpile nu vor mai simți atingerea
Ce dacă în aceasta viață scurtă
Nu mă vei ști tu, nu mă va ști ea?

SUNT SIGURĂ C-AI SĂ-ȚI AMINTEȘTI

Sunt sigură c-ai să-ți amintești
De zâmbete și jocurile dintre noi
Și vei aștepta în zilele de joi
Să plouă,

N-am fost unul pentru altul
Așa cum nu e luna pentru soare,
Poate vei găsi o alta
Cum e nisipul pentru mare.

ȚI-AI PUS PE MÂNA GEAMANTANUL GRI

Ți-ai pus pe mâna geamantanul gri
Ai trântit rochiile și pantofii
Umerii ți-erău acoperiți de paltonul negru
Și-n picioare sandalele portocali,

Pășeai pe scări
Uitând trecutul
De parcă n-ar fi existat momente
Am închis ușa
Sperând să nu am regrete.

Pe față nu ți-au curs lacrimi
Ochii tai refuzau să mă vadă,
Florile uscate încercau să te cheme

Iar eu, pustiu priveam plecarea
Ce supărare poate să despartă
Apusul și marea?

SUNT NORI CE DUC CU EI AMARUL

Sunt nori ce duc cu ei amarul
Și se întorc strălucitori
Pierând în umbra lor
Cadavre
Ce ieri mișcau rătăcitor
Și unde credeți că se duc
Atunci când ele mor?

E-un pământ bătătorit de-atâtea sute
De ființe,
Ce o să treacă-n zbor,
Ce dacă au trăit ca frunze?
Pământul e copacul lor.

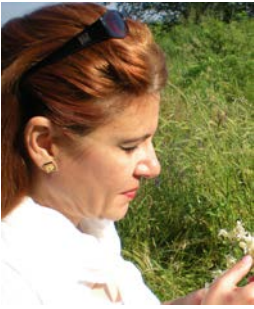
Se prăpădesc când e sorocul
Și cad plâpânde pe pământ,
De unde s-au născut sărace
Vor da-na poi bogatul cânt.

ÎN CERURI UNDEVA SE ASCUNDE O RAZĂ

În ceruri undeva se ascunde o rază
Și se coboară pe pământ când luna nu-i de vază
Se oprește la un geam
Privind până adoarme
Visând la lumea noastră ca la un rai
Ș-ar vrea să se coboare ca un om
Sau ca o floare
Să aibă viață
Și-apoi să simtă cum moare

Iar noi, săraci ne zbuciumăm
În orișicare sară,
Că n-avem de ajuns
Și cum că plouă pe afară

Și-n loc să creștem ca o floare
Ne vindem ca o buruiănă
Să ne înălțăm până la ceruri
De parcă tot ce-a fost aici
A fost un vis,
Noi vom muri
Dar visele n-au să moară.

Mihaela Iovan

STRADĂ

Pe străzile oraşului pot întrezări
dimensiunile altor spaţii,
sub balcoanele mici
de pe strada Theodor Aman
abia mai aud paşii
diluţi în apele ploii
îndrăgostită de geometria
pietrelor de granit,
spectacolul a început de mult,
florăreasa vinde flori uscate
învelite în staniol,
singuraticii cumpără bilete
la drama străzilor,
cerşetorul îşi lipeşte urechea
de tencuielile vechi să asculte efemerul.

ROLURI

La cofetăria Ecler
studentele de la actorie
au venit de dimineaţă
să-şi exerseze rolurile:
„Romeo, ah! De ce eşti tu Romeo!“,
Shakespeare stă cu Prospero
la o masă alăturată şi se amuză copios,
îşi aruncă vorbe de la unul la altul,
iar ele cad câteodată pe suprafaţa
cafelei cu lapte transformându-se
în bărci nevârstnice de hârtie,
în care studentele de la actorie,
fără să bănuiască,
vor experimenta naufragiul
într-o pagină de manuscris atemporală.

DACĂ TRECI...

Străzile, ca nişte râuri sinuoase
împart oraşul în lung şi în lat.
Deseori te rătăceşti
printre meandre.
Dacă treci pe aici,
chiar şi ascuns sub
pălăria ta, albă, de Panama,

ca un *gentleman* sud-american,
să nu priveşti nici în dreapta,
nici în stânga,
nici în faţă, nici în spate.
Însingurării îi place
drumul drept şi privirea
de după desenul perdelei...

RECICLABILE

M-am regăsit pe mine
chiar înainte de plecare,
am renunţat la bagaje,
la albumele vechi cu fotografii
în care nu mă mai recunoşteam,
nu am luat cu mine nimic,
îmi era suficientă evadarea
din amintirile triste,
castelul din cărţi de joc
pe care amândoi l-am înălţat,
se transformase într-o grămadă
de hârtii mototolite,
pe care furnicile hazardului
o rodeau în cleştii lor acerbii
muruind pereţi pentru o altă casă.

Passionaria Stoicescu

PRIMĂVARA ASTA

Se vede că Sfântul din Sarov anume
cu îngerul în nume, Prea Cuviosul Serafim,
a trăit pe vremea cailor,
nu a lighioanelor contemporane,
altfel n-ar fi perorat din simplele naturii amvoane:
„Bea apă din izvorul
în care caii s-au adăpat!”
Şi încă a vieţuit înţelept şi înţeleptit
pe vremea fluturilor,
altfel n-ar fi zis iar, ghiduş:
„Mănâncă fructul în care
un vierme şi-a făcut culcuş!”
Şi câte şi câte sfaturi de-nţelepciune probată:
„Culcă-te şi trezeşte-te cu păsările deodată,
astfel ale zilei de aur grăunţe vei dobândi...”
„Casa clădeşte-o unde un şarpe se va sori...”
„Pomul sădeşte-l unde o cârtiţă sapă...”

„Înoată des și te vei simți pe pământ
ca peștele-n apă!”

S-a dus ce-a fost înainte,
Prea Sfinte,
bieții cai au murit când câinii au vrut,
mărul de azotați și nitrați s-a umplut,
păsări sub gripe aviare s-au decimat
nemaifiind ornic la culcat și sculat,
șerpilor s-au înmulțit, dar nu se soresc,
casele urcă-ntr-un cer diavolesc,
păduri și grădini de-a valma dispar,
doar cârțițe sapă voios la hotar,
iar apa ucide și oameni și pești,
n-ai unde să-noți și amarnic trăiești...

Învățăturile tale-au rămas edenice, amintitoare
povețe...
Primăvara asta dau alzheimerii-n floare,
e doar ploaie și vânt fără soare
și cine să mai învețe?

DESPRE MÂNGÂIERE ȘI DANS

Ce jalnică minune –
să mângâi astăzi lucrurile
ca ele să reflecte,
să sune!

Mângâi telefonul,
obrazul lui de plastic lucios -
și se aude vocea dușmanului,
a trădătorului dându-mi binețe,
ba chiar a celui drag,
care prin viu grai
nu mi-ar șopti o gingășie,
ca și când l-ar opri un misterios prag
la urechea mea dornică de tandrețe,
de poezie...

Mângâi și calculatorul -
și apar pe sticlă
scene și fapte
pe care nu le pot verifica,
dar îmi pot picura otrava îndoielii
în gândul, în carnea, în imaginația mea,
ca și când din buricele degetelor
ar țâșni și-ar intra în mincinosul ecran
nebunia acestei lumi terminate
din nimic și din toate
înghițite de-un virtual paravan.
Totul se mângâie azi aiurea

batjocorind firescul
dintr-o iubire de sine cu falsități de expert,
dar de fapt dintr-o imensă lipsă de iubire
pe care nu pot s-o iert,
invidiind pisica
prin casa pustie,
mângâindu-se de piciorul scaunului inert
de una singură,
când îi vine ei, când are ea chef...
Bref!
În această lume spre stingere,
fără dragoste dar plină de ură,

de avariție și impostură,
de gratii și colivie
sunt bolnavă de fără atingere,
de fără mângâiere,
pentru că am rămas eu însămi,
pentru că exist prea vie...

Prin cardul de sănătate doctorul îmi cere
să-mbrățișez un copac sau un pom
aparent țeapăn dar fremătător
cu propriile frunze și flori,
să nu cred în om,
poate doar într-un copil,
poate doar într-o pisică sau într-un câine...

N-am să mă fac bine vreodată,
chiar și visarea mi-e colorată:
„ieri” zboară spre „mâine”,
și canapeaua vorbește...
„Sunt a domnului Freud,
vestita lui canapea,
a celui care de iubire se temea,
părăsește-mă și dansează,
ritmul eliberează,
îți spală sufletul de rugină,
mângâie-te de aer și de lumină,
dansează, dansează!”

DE AER ȘI FOC

Scriu -
sunt altcineva decât sunt...
Scriu -
în somn, pe hârtie, în gând...

Scriu -
mă joc de-a jupuitul de viu.
Îmi crește pe suflet o piele cu nimb
și-n altcineva mă preschimb:

ba-n prevestire
presus de fire,
ba-n ursitoare
prejos de soare...

Mă înalț, mă cobor, mă sufoc -
scriu...
Sunt de aer și foc.

Se uită mulțimea,
pe nimeni nu vede;
ci doar câte unul
citește și crede,
ci doar câte unul
se-aprinde pe loc
din mine - aceea de aer și foc.

Scriu -
iubesc jupuitul de viu:
prinde crustă o rană,
se deschide o rană...
Se uită mulțimea,
sunt iar pământeană.

Victoria Milescu

TIMPUL SCOTOCEȘTE PRIN MINE

Își caută niște ani pierduți
spune că nu toți îmi aparțin
sunt prea mulți pentru un om mic
nu-i găsește și ca să nu plece cu mâna goală
ia câteva bucurii și ceva iubire
și din astea parcă am prea mult
mă poticnesc, se vede cu ochiul liber
nu am capacitatea de a duce la bun sfârșit
infinutul unei iubiri
îmi ia și glasul, fiindcă
la ce bun atâtea cântece în deșert
timpul mă lasă cu pagubă, râde, pleacă
o să te descurci tu cumva
acum ești mai fără griji, mai ușoară
pentru vântul de vară pe sub ferestre
bucuriile erau prea grele, iar iubirea
aceea mare nu ți se potrivea deloc.

INTRUSUL

Întotdeauna vine cineva în poemul tău
se împiedică de litere, cade între
spațiile libere, te înjură
înfuriat, șterge
ce ți se părea admirabil
îți taie un cuvânt incorect politic
adaugă ceva la îndemână din
directivele de ultima oră
ce interzic înțelegerea oricui cu oricine
întotdeauna întră cineva în poemul tău
pe ușa din dos și pune
o virgulă între a trăi și a muri
răvășește ritmul, rimele îmbrățișate
apoi pune punct când
te aștepți mai puțin
poemului vieții tale
care începuse onest, autentic
întotdeauna vine cineva
spunând să lași cuțitul pe masă
tocmai când sângele începuse
să cânte atât de clar și senin.

ZIUA DE AZI

Ziua de azi și-a luat din mine mult și bine
m-a împins în mulțimea grăbită
să mă grăbesc și eu
m-a urcat în autobuze, tramvaie,
mașini de mare tonaj
m-a făcut să lupt pentru o gură de aer
pentru un zâmbet condescendent
m-a forțat să cedez deși aveam dreptate
ziua de azi și-a luat din mine cât a vrut
tristețe și bucurie
în final, a venit el, timpul
ușor încruntat, a tras-o de urechi:
nu mai fii lacomă
lasă și pentru sora ta, ziua de mâine
nu-i frumos ca ea să rămână flămândă
lasă-i și ei o bucată din tortul vieții
poate chiar o lacrimă-două...

DE LA UN TIMP

De la un timp, observi
că plouă fără stropi
viscolul nu mai știe să urle
albul se dizolvă în propriul ser, incolor
când mergi printre cuvinte

te mușcă de glezne
altele îți sar în spinare
să-ți smulgă ciotul aripilor desprinse
lucrurile care te îngrozeau
acum par firești
nu te miră nici întinderea nopții
peste hotarele zilei smulse din calendar
norii copilăroși s-au dezbrăcat
și fulgeră în pielea goală
de cine să te ferești când ai rămas singur
în tot orașul
pe fațada unei case de patrimoniu
un afiș cu litere mari: Atenție, cad îngerii!

George Vulturescu

DE CALIGRAFIE SE TEME MOARTEA

Tot ce este caligrafie e împotriva morții -
moartea are catedrale și arhierii și ciocli,
caligrafia are numai licheni care cresc pe terciul
creierului
tău și se unduie stând de vorbă cu îngerii.
Rugăciunile trec prin vitraliile catedralelor
și vântul le ia asupra lui când mătură cerurile -
și frunzele de macriș sunt în vânt,
și piatra rostogolindu-se pe drum, și rodiile.
Nu le poți descifra - precum nu poți desluși fe-
minitatea
crevaselor pe care le sapă picăturile de ploaie
în stânca muntelui.
Nici grâul de neghină nu-l poți despărți
fără să-l vânturi, nici frunzișurile lascive ale
pădurii
nu se pot înmulți fără obscenitatea vântului
care le împrăștie polenul

De caligrafie se teme moartea - de lanțurile și
cârligele ei cu care ne legăm unii de alții,
strânși, ca într-o horă, noi morții ei -
cu numele de pe cruci îi acoperim numele
fie în veci pierdut
Cum să te smulgi din bulboanele tușelor ei,
dintre liniile ei de felină?
Numai hârtia pe care scrii știe:
precum desparte vântul fumul de foc -
Vântul a luat asupra lui anestezia cu rotocoale

din codexul fluturilor
ca să poți vedea cum se modulează
trupul femeii după respirația ta,
cum se năruie sub febrilitatea degetelor tale
până când ingredientele trupului ei nu se scurg
în propria hemoragie a ingredientelor creierului tău
și devin propria ta caligrafie
pe care o vei face ferfeniță ca pe-o cămașă,
o vei zdrențui, o vei rupe în bandaje
pentru răcoarea nopților tale

Vei putea scoate din foc roza rabescurilor ei
sau o vei lăsa să-și deșire nupțiile precum ghemul
de ață?

Vântul a luat asupra lui și toată anarhia
crengilor de sălcii care repetă, până la epuizare,
mișcarea brațelor de ocași pe galere
nu împotriva vânturilor au vâslit, ci împotriva
morții -
pagina ta e acum scândura de pe puntea corăbiei:
sub cală exală transpirația trupurilor de robi,
mirosul lor de moluște
care au stat tot timpul de vorbă cu îngerii

PATRIA DIN LACRIMĂ

Mâna care ridică biciul
umple-se de bube și solzi purulenți!

Lui Dumnezeu nu-i vine a crede
că un bici ucide mai mult decât un fulger:

pentru că biciul lasă urme,
pentru că cenușa fulgerelor o spulberă vântoasele

dar lovitura biciului trece din generație în generație
ca o lacrimă dintr-un ochi în altul

Îngerii nu pot opri mâna cu biciul
dar pot șterge o lacrimă

NOAPTE CU SĂNII

Noaptea asta, iubito, vreau să merg fără nici un ochi:
de-a berbeleacul - pe liniile trupului tău
ca printr-o zăpadă
până la copilul din satul meu de sub codru
care l-a văzut pe Dumnezeu
în linia orizontului în care se destrăma
cu cât mă apropiam de el...
Te-am lăsat să ajungi primul,
zice Dumnezeu de pe sania cealaltă.

Ți-am adus cei doi ochi ca să vezi:
nimănui nu i-ar folosi un Orfeu
care să se-ntoarcă și să-i smulgă, barbar,
gluga de pe fața Euridicei...

Unde e atâta similitudine între vis și zăpadă,
zeii, de ce n-ar fi de față?

Mircea Petean

EPISTOLĂ CĂTRE ULTIMUL OM

zi după zi profesoara de dans grasă ca o bucătăreasă
șefă

tărăște sania pe care legase burduf un magnetofon
și iată c-a-nceput să curgă apă și la moara noastră

zi după zi profesorul de poezie se pregătește
pentru o nouă călătorie
stând cu ochii ațintiți la focul din soba de teracotă
și iată c-a-nceput să curgă apă și la moara noastră

zi după zi poetul navetist se recuperează
ca pe-o bucată de lemn
aruncată de marea iubirii pe glaciale nisipuri
și iată c-a-nceput să curgă apă și la moara noastră

zi după zi inocentul membru al Cercului
îngenunchează în fața muntelui
ca un penitent dinaintea icoanei Macii Domnului
și iată c-a-nceput să curgă apă și la moara noastră

zi după zi narvalul – inorogul mărilor se dedă
ritualurilor simple ale vieții
cu voluptatea cu care te scufunzi în hăul
unui univers imaginar
și iată c-a-nceput să curgă apă și la moara noastră

în cădere șarpele – atâta vreme dat uitării –
despică apa ca un meteorit
fluviul îi intră-n piele precum aerul în fluier

și iată c-a-nceput să curgă apă și la moara noastră

ULTIMUL OM

ultimul tren care urcase până acolo înțepenise pe
șine
dincolo de ultimul lanț de munți
nenumărate vagoane încolonate în urma șirurilor
de locomotive
rugineau cu ușile și ferestrele închise o dată pentru
totdeauna
ploile cântau prohodul iar ninsorile purcedeau
la operațiunea de îmbălsămare
praful amestecat cu rugină înflorea în lumina ver-
de a zilei
care luneca în noapte
aidoma bărcii cu îndrăgostiți pe lacul cu nuferi
albi sub clar
de lună peste șoapte
singură mocănița urca pe vale o dată pe an
ducând cu sine pe ultimul om trăitor pe-acele me-
leaguri
plecau de Paști și se-ntorceau de Crăciun
drumul dura câte trei săptămâni
căci nu o dată trenulețul trebuia să coboare mult
îndărăt
ca să-și ia avânt

în intervalul dintre cele două mari sărbători creștine
obișnuia să se retragă pe o fâșie de pământ
dincolo de marginea marginii
apărată cândva de soldați imperiali îngropați în
tranșee
săpate de păsări
în solda Imperiului fusese și dânsul o seamă de ani
dar
după ce Imperiul a decăzut s-a prăbușit
și a intrat în descompunere
nu i-a rămas altceva mai bun de făcut decât să
dezerteze
voise să intre paznic la un spital dar fu refuzat
voise să lucreze mecanic într-o uzină de armament
dar fu alungat
voise să fugă-n America dar fu aruncat peste bord
și atunci
exasperat
se angajă și munci ca ajutor contabil precum
celebrul poet
lusitan
atâta doar că în loc să-și tocească coatele într-un
birou de societate comercială
își toci tălpile în urma culegătorilor de hribi și ghebe
de afine, zmeură și mure
pe cei coclauri împăduriți până fu izgonit și de la
centrul
de fructe de pădure
și de atunci trăiește într-o peșteră tapisată cu piei

de jivine
astfel încât nimic să nu răzbată dincolo de zidurile
groase de piatră
unde liniștea care se confundă cu tăcerea din
primordii
rareori e spartă de pocnetul unei puști cu țeava
lustruită de cuvinte

sunt ultimul om – Nemuritorul –
uitat de Dumnezeu căci altfel m-ar fi luat la sine
sunt ultimul om care a făcut din exil împărăție aici
dincoace de marginea marginii
unde s-ar zice că sunt primar și prefect totodată
om al muncii intelectual și poet
om de lume afacerist și ascet
prinț levantin și cerșetor
dascăl și elev silitor
șef de gară și acar
șef de bancă bișnițar
șef de partid și cetățean turmentat
lider de generație și codaș surmenat
Doamne cum ai uitat tu de mine așa uitat-am eu să
râd
împreună cu prietenul meu cel mai bun călătorul
de profesie
să râdem amândoi de să ni se scuture umerii
să ne dea lacrimile
și să ne alerge sângele în galop
creierul să ni se oxigeneze
mintea să ne zbârâie
și să ni se fâlfaie
Doamne cum ai uitat tu de mine așa uitat-am eu
sărutul iubitei
șoapta de dragoste și mângâierile
trupul vibrând irigat de dorință și țipătul sugrumat de
plăcere

și într-adevăr n-a râs n-a vorbit și nu s-a iubit cu
nimeni
în ultimii patruzeci de ani
dar asta nu vrea să spună că n-a scris un rând în tot
acest răstimp
ba dimpotrivă s-a refugiat în scris
ca-n ultima odaie a unui castel prădat
ultimul om
și atâta a răsucit cuvintele
atâta le-a ciocănit
atâta le-a mai potrivit
încât a sfârșit prin a înceta să priceapă ce va să
zică el însuși
refuzat de înțeleș

ca un netot ca un nebun ori ca un neofit.

Teodor Oancă

RONDEL CU SALCÂMI

În larg mă știu când sunt salcâmi-n floare,
Albinele roiesc în jurul lor,
Miresmele mă-mbată în decor
Și nu le simt decât ca o chemare.

Iar florile sunt toate o ninsoare
Spre care se îndreaptă drum de zbor.
În larg mă știu când sunt salcâmi-n floare,
Albinele roiesc în jurul lor.

Dar câtă vreme gânduri călătore
Mă răscolesc în chip sfâșietor,
Albinele își văd de treaba lor,
Căci pentru ele sunt un oarecare,
Deși m-aprind când sunt salcâmi-n floare.

RONDELUL INCERTITUDINII

Aștept la toate un răspuns,
La câte gânduri mă-mpresoară,
Cum lacrimile pot să doară?
De ce un zâmbet nu-i de-ajuns?

Le simt așa de nepătruns
Când vin spre mine într-o doară.
Aștept la toate un răspuns
La câte gânduri mă-mpresoară.

Mă-ntâmpină un gând ascuns
Și eu tresar a câta oară?
Dar îl accept ca pe-o povară
Trăită-n taină îndeajuns.
Aștept la toate un răspuns.

DISCRETE UMBRE

Discrete umbre-n preajmă sunt mereu,
Ca amintiri însuflețite-n noapte,
Ecouri ale ziselor în șoapte
Mă însoțesc la bine și la greu.

Nu vreau să tulbur clipele de vis,
Însingurarea este o povară
Pe care o trăiesc, a câta oară?
Deși în față drumul e deschis.

Dar eu m-afund în liniște cu dor
Și nu e cale care să mă-ntoarcă,
Discrete umbre sunt și toate parcă
Mi-arată cum să-ncerc să mă strecor.

ÎN GARĂ

În gară, oamenii ciopor
Când crainica anunță trenul,
S-arate bine în decor
O doamnă își pudrează tenul.

Apoi cu ochi pătrunzători
Scrutează linia ferată,
Cum fac vreo câțiva călători
Cu nerăbdarea motivată.

Dar eu ce-aștept? Un tren? O vrere?
De unde vine gândul bun?
Mă-ntreb dacă mai am putere
Dorințele să mi le-adun.

Mă uit în lungul liniei și-atât,
Ceva, ceva tot trebuie să vină,
Chiar dacă nu va fi numaidecât,
Dar negreșit o rază de lumină.

Dorian Gellu

O PĂCĂLEALĂ ÎN ZORI

E întâi aprilie și privesc pe fereastră cum primă-
vara vine
ca-n cretac, singură și a nimănui,

nu cred că e cineva în dreptul ferestrei, ci eu
privind de afară în casă, așa cum făceau ochii
albaștri,
fiecare lipit de câte o ureche, când
nu era nimic de filat, când filateliile erau pline de
timbre cu același chip, căruia-i dădeau limbi pe spate
pentru a-l lipi în final pe zidul clasorului de la
Târgoviște,
așa pare a fi anul acesta,
bruma și ea e doar pe florile zarzărilor, deci
nu vom mânca zarzăr,
pe halbele de bere, nu, bruma nu va pica nici la vară,

ci doar în frigiderul în care stăruie plictiseala
ca-n televizoare anunțul de interes public,

iar sub măști cerul gurii tale tună și fulgeră:
eu nu mai ies azi din casă,
covid e-napoi și-nainte,
stai la doi metri distanță, iubito,
și trage-ți fotoliu spre ușă,
a prins rugină și clanța,
în baie ne vom face vacanța!

PE CINE ÎNTREB

Imaginația în care am trăit până acum
nu e deloc asemănătoare cu ceea ce văd că se
întâmplă
în realitate,
nici nu știu dacă tot ceea ce este realitate nu e
imaginația
mea deformată de alte priviri
care lovesc în mine ca niște dălți în
blocul de marmoră,

dacă mâna mea dreaptă să desprinde de trup,
mâna mea stângă îi ia locul,
dacă ochiul meu stâng se stinge,
ochiul meu drept vede ce trebuia să vadă ochiul
meu stâng,
iar dacă ochii mei se sting,
totul se stinge, iar ceea ce trebuia să fie întuneric
se face lumină prin care orbecăi prin mine,
la fel e și cu gura mea, din care dacă ies cuvintele
și nu se fac auzite, altă
gură spune aceleași cuvinte cu alt înțeles,
iar dacă beau cu aceeași gură,
beau cuvântul vin, nu și cuvântul sînge,
dacă mănânc pâinea, nu cuvântul pâine îl mestec,
ci trupul ei care se înmulțește,

pot ieși din imaginație,
dar nu și din realitate,
așa cum dacă fug din lume,
în ce lume fug,
îmi pot imagina realitatea,
așa cum realitatea poate fi imaginația mea
despre imaginație,

tot ce-am trăit până acum a fost imaginația
din care am alungat realitatea
ca pe ceva inutil
de care toată lumea se agață
și crede că acolo e locul ei, iar
când dispare

dispare definitiv
și rămâne doar numele ei
pe care nu-l mai poartă nimeni –

dacă de azi nu mai sunt,
măine ce sunt.

STRIGĂT

Strig și nu mă aud,
strig și nu se aude,

șoptesc și asurzesc mut
lângă o pâlnie prin care curge tot cerul,

poate azi e bine să tac,
poate mâine, la fel,
la fel și ieri am tăcut,

nici una din zilele trăite nu seamănă cu viața mea,

ceea ce am trăit este trăit de alții,
iar eu nici nu am existat
din câte aflu acum când strig și nu mă aud,
când aud ce nu se strigă,

ies din viață și intru în viața veșnică
așa cum intră bețivul în cârciumă
și iese mort din biserică,

de câte ori beau îmi aduc aminte că nu am băut
niciodată
așa cum mi s-a spus mereu că am băut
și în somn
și în vis,
în realitate toate aceste vorbe
nu au făcut decât să mă ascundă după ele
ca pe un prunc în brațele mamei
după ce a coborât de pe crucea din ea,

eu știu că nu e adevărat,
dar strig
și tac,
tac și strig,
să știu că am fost auzit și îngropat în auz
ca sunetul clopotului în urechea mortului,

dar ce mai contează adevărul,
ce mai conțez eu
până la urma urmei nimic nu contează
pe lumea asta,
nici pe cealaltă,

strig, deci exist!

Nicolae Tăculescu

VERSUL MEU

Frunze roșii de aramă
Îmi deschid în suflet rană,
Sângerând în seve amare
Ca o floare de cicoare.

Otrăvit fiind de tristețe,
Scriu în versuri necitețe,
Bând din buză de pahar
Vinul pus de cârciumar.

Și tot beau cu patimă
Ultima mea cratimă,
Ce a despărțit cândva
Viața mea – de viața ta.

Cred că este greu de-ascuns
Doru-n suflet nepătruns,
Litera din scris străin
Într-un alfabet latin.

Dar tot sper ca undeva,
Eu, tu, el, altcineva,
Să ne modeleze-n lut
Chipul altui început.

Dintr-un timp banal, trecut,
Să pășim în absolut
Praful de stele, pat de flori
Să ne pună-n ursitori.

Și-atunci ne-om vedea din nou,
Poate-ai vrea să-ți fiu ecou,
Să-ți ureze de noroc
Versul meu-diavol de foc.

OAMENI DE ZĂPADĂ

Albastră este zarea și pe deal,
Se prăbușește ceru-n rotocoale.
Ca într-un tablou cu aer hibernal
Ne-acoperă zăpezile banale.

Pădurile și-au scuturat podoaba
Și-au troienit cărările-n uitare.
Ca doi proscrisi ce caută degeaba,
Ne pierdem prin iluzii trecătoare.

Că prea devreme ziua trece-n noapte
Și noi, cu fiecare viscol suntem mai adulți
Ca mugurii dospind în fructe coapte
S-astâmpere dorința celor mulți

Și așteptă o nouă primăvară
Ce-o să trimită iarna-n amintire
La gura sobei cântă o vioară
Mai trist ca întotdeauna despre fericire.

La geam cireșul pare înflorit,
Țurțuri de sticlă prin colinde curg
În timp ce noi, treptat, am devenit,
Doi oameni de zăpadă în amurg.

CA LA ÎNCEPUT DE VEAC

Mi-a bătut o frunză-n geam
Să m-anunțe că ești
Și m-aștepti unde veneam
Zâmbet peste ochii-ți triști:
Ochii tăi – tăciuni aprinși.

Priveam semnul cu-ndoială,
Socotind că-i o părere
Să mă chemi fără sfială
Când doar toamna mai cere:
Toamna vieții efemere.

Dar de-odată, vremea-nceată,
Licăr mi-a turnat prin vine
Și-o dorință desfrânată
M-a pornit din nou spre tine:
Brațele-ți să mă aline.

Toamna mi-a adus aminte
Zborul clipelor ce curg,
Rătăcind printre cuvinte
Ca haiducul prin amurg:
Ochii-n lacrimi se ascund.

C-am rănit târziu cărarea
Cu zăpada de-nceput,
Fulguindu-mi resemnarea
Peste timpul ce-a trecut:
Timpul ce-a durut.

Urători răsar prin veacuri
Lemnul – focului se vinde.
Bem vin fiert în loc de leacuri
Și-ascultăm glas de colinde:
Sufletul în jar se-aprinde.

Petrecându-ne prin vreme,
Luăm prezentul ca pe-un fleac,
Rătăcind printre troiene,
Ca la început de veac:
Azi c-o iarnă-s mai sărac.

George Tei

AȘ VREA...

... să iert
noaptea asta!

nu știam că nopțile au suflet
desi
te aflai la celălalt capăt
al visului meu

doream numai să-ți spun
„noapte bună”
și tu să renunți
la timpul rămas până când
am fi vândut nemurirea
unei alte idei...

ACELEAȘI GÂNDURI...

... zile în care vuietul
valurilor de întrebări
se lovesc
de aceeași stâncă a incertitudinii

aceleași gânduri traversând
pe semaforul roșu al sufletului
fără teama de a fi rănite
de roțile unui răspuns sincer

și tu
topindu-te
la prima scânteie a unui îndemn...

VISUL

să se fi transformat visul
în realitate?

toate urmele s-au șters
dar
singurul gând a rămas

nu mai știu spre care lumină
se îndreaptă...

toate par
la fel de incomode
sau
greu de înțeles...

mai bine alung
gândul
și rămân cu visul...

LUMINĂ

poate nu am fost explicit
sau noaptea era
prea albă...

numele meu
nu trebuie strigat
la orice răspântie!

el
știe să se ridice
singur
până la sufletele oamenilor

abia atunci
coborî-voi în adâncuri
pentru a-l încărca de Lumină...

PENTRU ÎNCĂ O ZI...

... mă ancorez
în mijlocul evenimentelor
cotidiene...

rămân
între vorbă și cuvântul însoțit
de legea bunului simț
pentru a nu fi obligat
să tai nesomnul dintre

cele două lumi paralele

aștept să se facă liniște
între dimineață și seară
pentru a urca
pe marginea prăpastiei convins
că toate poeziile scrise
le pot citi la fel
de atent
și în Rai...

Alexandru Cazacu

URMELE DE RUJ SE DIZOLVĂ ÎNCET

Noiembrie prin zona de Nord a orașului
ca o lentă trezire din visul galben
al frunzelor lângă imobilul
abia dat în folosință
și discreția serii arcuindu-se lasciv
într-una din camerele apartamentului
de la etajul cinci
când ochii aproape închiși lecturează
transparentele fiecărui gest
de veghe altuia pe care îl cheamă
și i se supune
Cojile unor portocale pe masă
miros a sărbătoare de demult
și a iarnă de aproape
odată cu scorțișoara și aburul
din cana fierbinte de ceai
băută împreună doar pe jumătate
pe care urmele de ruj se dizolvă încet
sub bătaile și trădările inimilor noastre
când brațele mele șlefuiesc
trupul tău sub muzica de jazz
și sub promisiunea că nu voi uita
aceste amiezi târzii cu vedere
la șoseaua flancată de arbori
ce se pierde plutind
spre îndepărtate ținuturi

AMINTIRILE SUNT NIȘTE MARIONETE

Nimic lăsat la voia întâmplării
în această suferință din dragoste
totul plin de rigoare

lângă timpul care mușcă din sine
sub norii părăsiți de propriul lor cer
și aerul grevat de trupul păsărilor
când plânsul de-a binelea se învață
sub bolți de trandafir
iar amintirile sunt niște marionete
ce cresc odată cu vârsta păpușarului
iarna la limita urbei de unde poți zări
albul amenințător
al câmpiei ce se apropie plutind
de tot ce fost mereu nu impotriva cuiva
ci doar de partea noastră

DOR

Dacă îmi este dor
ar putea ști aceste clipe
dureros de asemănătoare
când peste silueta suavă a iernii
o lumină de argint se răsfrânge
cu încetinitorul
iar un concert de pian la patru mâini
își împrăștie sunetele încet
cum o dâră de parfum
plutind peste arbori și case vechi
ce se transformă-n iluzie sau amintire

Dacă îmi este dor
ar putea ști acest cenușiu
al lucrurilor căzute în dizgrație
ca niște nobili romani
ce-și desfac în cadă venele

sub mirosul de arhivă cu ferestre zăvorâte
unde la subsolul ceasurilor reci
când recunoști totul
iar întregul nu mai vrea să recunoască
sub zborul rândunicilor în zig-zag
deasupra peisajelor citadine
cu mașini și oameni ce înaintează greoi
dincolo de străzi și bulevarde
atât de vii și indiferente
precum privirea și saltul în gol
al saltimbancilor

AMBUSCADA

De partea ta rămâne
numai dimineața
ca o semn de carte tăios
între albul nopții și cel al zilei ce vine
când toamna este un camion militar
ce înaintează greoi pe strada principală
unde aerul rece se aprinde ca o grenadă
la amintirea zâmbetului tău
ce dezarma batalioane de iluzii
și lua prizonieră amiaza
în perimetrul garsonierei
unde se mărturisea tot
sub ochii anemonelor dintr-un pahar
și interogatoriul voluptății
când puțină lumină ce ne îmbrăca trupurile
era adusă printre benzile jaluzelei
de crengile unui măceș
pregătit pentru faldurile de frig și singurătate

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Călin Vlasie și
Nicolae Manolescu*

George Geafir

RECLAMAȚIE NEÎNTEMEIATĂ

Gogu, soțul Irinei era plecat la mare depărtare, pe unul din șantierele patriei, să-i asigure acesteia un trai mai ușor, căci se știe, la țară mai greu se descurcă omul, iar Irina, Doamne, iartă-mă!, nu era o femeie care să dea cu sapa.

Soțul îi venea o dată în lună acasă și atunci sâmbăta și duminica, niciodată în cursul săptămânii. Niciodată. Cu toate astea, iubitul Irinei – amantul, de! – de altfel, om cu poziție și temut în comună, avea „frisoane” de fiecare dată când se furișa la Irina. Nu din teama de a nu fi surprins la ea, ci pentru că femeia aceea, de o rară frumusețe, îl zăpăcea, îi aprindea imaginația chiar înainte de a o atinge:

- Păs, păs!, auzi el prin întuneric o voce care nu putea fi decât a Irinei..

Dânsa era. Îl aștepta.

- Păs, păs!

Bărbatul se repezi doritor și o strânse în brațe.

- Stai. Ce te grăbești? Fii cuminte.

O strânse voinicește. Nu știa nici el de ce se grăbea. Ca prostul.

- Ce te grăbești! Avem o noapte întreagă la dispoziție.

Ce bucurie! O noapte întreagă. O noapte.

- Mă înnebunești, iubito, mă înnebunești...

„Sunt sincer să îți spun, nu o mint. Sunt sincer.”

- Ce mi-ai adus?, întrebă ea. Ce? Femeia îl întreba pe un ton prefăcut; îi plăcea să se răsfețe, iar el îi făcea jocul.

- Hai, nu mă mai fierbe, ce mi-ai adus...?

- Ceva bun, desigur, răspunse el într-un târziu. Ceva ce-ți place ție...

Ea știa ce-i adusese. Știa. Zise însă:

- Hai, te rog, nu fi rău...

- Surpriză!, exclamă el. Surpriză!, și scoase o ciocolată.

Femeia se bucură ca un copil. Luă bunăta-tea, zicând:

- Mersi!, și îl recompensă cu un sărut. Să mergem în bucătărie. Știi tu...

- Să mergem, se învoi el.

- Știi tu, continuă ea. Mai întâi să mâncăm... Apa e la fiert...

- Apa e la fiert, repetă el fără chef, știind ce-l așteaptă. E la fiert.

Bărbatul se conformă. Puse plasa de plastic, în care se afla o sticlă de vin, pe masă. O sticlă de vin. Își trase, apoi, pe cap, în semn de cagulă, un ciorap de damă, mai uzat, al Irinei, ciorap ce păstra un miros acrișor de transpirație, care-l ațâța și mai tare pe bărbat, și porni hotărât spre grădina din spatele casei. Desfăcu gardul din sârmă împletită, atâta cât să se strecoare în curtea vecină, și se duse direct la cotețul cu păsări. Înghăță un cocoșel dolofan, alarmând celelalte orătănii, apoi se întoarse pe același drum. Suci gâtul păsării și o aruncă în oala cu apă fiartă, pregătită din timp de Irina.

După o cină delicioasă, cei doi împliniră o noapte de dragoste cu adevărat de neuitat.

*

Mama Ioana, cum i se spunea în vecini, femeie bătrână și singură, auzise un zgomot suspect venind dinspre coteț, dar îi fusese frică să intervină. Cu inima strânsă de durere, blestema-se în gând până ce umbra se topise, cu pasărea, în curtea alăturată.

Cine să fie, cine să fie, se tot întreba bătrâna. Nașu Gogu e plecat pe șantier, iar nașa Irina nu poate fi. Cine să fie hoțul?!

Se tot frământă o săptămână, două, răstimp în care mai dispărură o puicuță și o rață, înghățate de misterioasa umbră, până ce se hotărî să se plângă la poliție.

- Dom' șef, se căină mama Ioana, cineva îmi fură orătăniile. Eu sunt în vârstă, le cresc cu caznă...

- Bănuiești pe cineva, măicuță?, întrebă șeful de post, plutonierul Ghiță Gologan.

„Dacă aș ști eu hoțul, aș mai veni la mata?”

- Un bărbat, maică, trebuie c-ar fi. Un bărbat. Că vine pe negură și nu-l cunosc. Trece pe la nașa Irina prin curte, că ea e singură, ca și mine, nașu' muncește pe șantier, sare gardul la mine și-mi fură păsările din coteț.

- Dacă nu știi cine e hoțul, n-am ce-ți face, maică. N-am cu ce te ajuta. Rău îmi pare, da' n-am ce-ți face.

„Dacă aș ști eu hoțul, n-aș mai căuta pe aici”.

- Dom' plotonier, păi ale mata de ce sunteți puși aici, la miliție? Că o să-i spun și lui fiu-meu, când o veni de la oraș, e și el om pe acolo...

Polițistul îl știa pe fiul Ioanei Nicolau, avea de cine a se teme.

- E și el om..., repetă bătrâna. E și el om pe acolo...

Plutonierul Ghiță Gologan își schimbă atitudinea față de bătrână.

- Fă mata o reclamație și o să viu pe acolo, în cercetare, poate găsim ceva urme, zise polițistul într-o doară.

Fuse cât pe-aici să-i spună babei că e nebună, cum poate el să-l aresteze pe hoț!

Începu să râdă.

Ha, ha, ha... Cum pot eu să-l arestez pe hoț! Ha, ha...

- Reclamația o am, mi-a scris-o Ion alde Ionete, că eu nu știu decât să iscălesc.

- Bine, bine. Las-o aici și mergi sănătoasă.

- Să trăiești, maică, să trăiești.

*

În ziua următoare, pe la amiază, plutonierul Ghiță Gologan plecă pe teren, împreună cu sergentul Zlătan, să dea curs plângerii. Avură, însă, grijă ca tot satul să afle de lupta crâncenă dusă de organul de poliție împotriva hoților de găini.

Gata cu hoția! Gata cu hoția din România!

- Doamnă Macovei, strigă șeful de post Ghiță Gologan și bătu cu bastonul de cauciuc în poartă, de se stârniră toți câinii pe uliță. Doamnă Irina! Doamnă!

- Care ești, mă? Care sunteți, mă, de mă speriați? Care, mă?

- Noi, doamnă Irina.

- Care, mă, că pun câinele pe voi!

- Poliția, doamnă Irina! Poliția!

Câteva muieri curioase, din vecinătate, ieșiră pe la porți.

- Ce e? Ce e? Ce e?

Irina îngălbeni, mai că nu căzu din picioare, când îl văzu pe plutonierul Ghiță Gologan în fața curții, pătruns de importanța misiunii sale.

- Avem o plângere, doamnă Macovei. Cum că pe la dumneavoastră prin curte se fură găini de la vecina Nicolau Ioana. Facem percheziție.

Irina Macovei se sperie tare.

- Doamne, ferește! Eu nu sunt hoată de găini, se tângui femeia. Nu sunt hoată. Nu.

- Sergent, caută!, dădu șeful de post ordin. Caută peste tot. Peste tot unde poți găsi un coș, o puică, o rață. Peste tot să cauți.

- 'Nțeles! Să trăiți!

*

Imediat ce plutonierul rămase singur cu Irina Macovei, aceasta, înspăimântată, izbucni în plâns:

- Ghiță, ce-mi faci? De ce te porți așa? Doar găinile le-am mâncat împreună!

- Formalități, Irino! Formalități... Că doar n-o să dau ordin să mă arestez eu pe mine.

- Mă mai iubești? Spune-mi, Ghiță, mă mai iubești?

- Acum și tu... Lasă-mă acum. Sunt în misiune. Nu pot să fac declarații de dragoste în exercițiul funcțiunii.

- Să vii diseară. Să vii. Dacă mă mai iubești vreun pic, să vii...

- O să viu, Irino. O să viu.

Își făcu apariția sergentul: gras, burtos, suflând din greu.

- Nimic, dom' șef. Nimic. Nici picior de orătanie.

- Ai căutat?

- Am.

- Bine?

- Bine!

- Ai căutat peste tot?

- Peste tot, dom' șef.

- Și în șifonier?

- Și.

- În cufăr?

- Și.

- În frigider?

- Și.

- În oală?

- În oală..., apă la fiert...

- Să mergem. Reclamația nu e întemeiată.

Victor Martin

MARELE PREMIU

- Acum, la sfârșitul ceremoniei de decernare a premiilor, voi deschide plicul în care se găsește bilețul cu numele celui mai bun scriitor european de science fiction și fantasy, spuse președintele juriului în limba engleză. Acesta a fost ales din mai multe zeci de nominalizați, în cadrul lucrărilor convenției europene de anul acesta.

Luă cuțitul de pe măsută, tăie marginea plicului, își puse ochelarii și scoase bilețelul din interior.

- Fericitul câștigător este..., tuși semnificativ, mărind încordarea publicului și, mai ales, încordarea celor nominalizați. Este Maia Indatova...din Ucraina, țara care ne-a găzduit. Mulțumesc din nou comitetului de organizare pentru modul impecabil în care s-au desfășurat lucrările și o rog pe fericita câștigătoare să se urce pe scenă pentru a primi statueta și cecul, diploma fiind completată ulterior.

- Cine mai e și Indatova asta?! strigă în franceză un bărbos aflat pe unul din scaunele primului rând. Nu a fost nominalizată. A auzit cineva de ea?! Cine este?

De pe unul din ultimele rânduri de scaune, se ridică o adolescentă slăbuță, blondă, îmbrăcată într-o rochie cenușie, prost croită.

- Eu sunt, spuse fata speriată.

- Ridicați-vă în picioare! spuse președintele.

- Păi, sunt în picioare.

Prietenii care o însoțeau râdeau pe înfundate. Erau siguri că totul nu e decât o confuzie și adevărata premiantă trebuia să apară dintr-un moment în altul.

- Ce e asta, mostră de umor ucrainean?! Veniți la microfon!

Timidă, Maia ieși la capătul rândului și coborî scările. Văzură cu toții că nu era doar slabă și prost îmbrăcată, ci era și foarte scundă; câțiva centimetri peste un metru și cincizeci. Nu părea o studentă sau elevă de liceu, ci un copil de la o școală generală pierdut printre adulți.

- Ah, scuzați! spuse președintele juriului. Vă știu doar din pozele de pe coperta din spatele romanelor sau din revistele de cultură. Vorbiți limba engleză?

- Vorbesc engleza, spuse fata în engleză.

Trase cu ochiul spre prietenii cu care venise. Pe fața lor, se citea perplexitatea. Nu știau ce să creadă. Nu mai râdea unul.

Fata ridică din umeri și se întoarse, urcând cu prudență scara de lemn acoperită cu mocheta. Când ajunse pe scenă, se apropie de președinte și micro-

fon, iar toți cei prezenți în sală se ridicară în picioare și aplaudară îndelung. Aplauda chiar și bărbosul care începuse să-i conteste dreptul la premiu.

- Vă rog să ne spuneți câteva cuvinte! spuse președintele. Publicul vă adoră, eu vă admir.

Maia se apropie de microfon, își frecă mâinile, nervoasă, luă microfonul într-o mână, îl puse la loc, își frecă palmele una de alta și tuși nervos.

- Știți, spuse deodată, în limba engleză, mai demult, în liceu, am scris câteva povestiri science fiction. Am fost publicată în revista școlii; profesoara de limbă și literatură ucraineană m-a încurajat tot timpul, dar colegii au început să fie invidioși. O lungă perioadă de timp, n-am mai scris nimic, dar am citit mult, intens, noaptea și pe ascuns. Știți, la noi, science fiction-ul nu se prea citește. Se publică mult, se vinde, dar nu se cumpără și nu se citește. Nereușind să intru la vreo facultate, am început să frecventez mai multe cenecluri, dar am fost primită cu ostilitate.

- Asta v-a ambiționat, spuse președintele juriului.

- Nu m-a ambiționat deloc. Am renunțat la scris și, mai ales, la pretenția de a publica. Lucrez într-o fabrică de pantofi. Trebuie să fie vreo confuzie. Sunt o mare pasionată a genului, dar nu sunt Maia Indatova care credeți voi. Sunt alta, din altă dimensiune, din vreo lume paralelă. Se întâmplă multe lucruri stranii în țara noastră. Aici cad cei mai mulți meteoriți, aici avem cei mai mulți telekineziști din lume, automobilele o iau singure la deal și, în zona de est a capitalei, consumă mai puțin de trei litri de benzină la suta de kilometri. O fi din cauza radioactivității.

- Nu e nici o radioactivitate, spuse președintele. Vă recunosc chipul. Cel mai mult mi-a plăcut romanul „24 de ore plus”. Nici romanul „Sarea iodată” nu e rău.

- Mă luați peste picior. Am scris aceste romane, dar nu le-am publicat niciodată.

- Nu vă iau deloc peste picior. Faptele sunt fapte. Vorbiți limba engleză aproape la fel de bine ca mine, care sunt englez. Aveți accentul celor care trăiesc în orașelele din vestul Londrei.

- Până acum, n-am scos o vorbă în limba engleză. Acum, m-am trezit deodată că știu limba asta. Cred că sunt în stare să vorbesc și franceza, dar nu înțeleg de ce, spuse în limba franceză. Pot chiar să încep să scriu în limbile astea de importanță internațională.

- Nu e nevoie, spuse președintele și îi înmână statueta de argint și cecul. Opera v-a fost tradusă și sunteți foarte cunoscută în toată Europa. Premiul obținut azi vă va deschide și mai multe uși. Veți putea porni pe un nou drum. Înțeleg că nu se prea vinde cartea pe aici, deși aveți scriitori valoroși, uneori, mai buni decât cei ai lumii anglo-saxone. Veți putea deveni bogată.

- Dacă e adevărat ce scrie aici, sunt deja bogată, spuse fata trăgând cu ochiul spre bucata de hârtie unde se vedea o cifră cu multe zerouri.

- Asta e nimic. Publicitatea vă va umple de bani.

- O fi, dar nu-mi vine să cred ce se întâmplă. Țăsta e un vis frumos, iar eu nu cred în vise. Orice vis frumos poate deveni un coșmar. Am venit aici din dragoste pentru genul literar promovat la aceasta convenție. Eu și prietenii mei suntem fani înrăiți. Am urmărit lucrările tuturor convențiilor europene din ultimii zece ani. Acum, mi-am luat concediu pentru asta. S-a nimerit să fie aici, în capitala țării noastre, dar eram pregătită să merg oriunde în Europa. Am pus bani de-o parte.

- Ce v-a atras atenția în mod deosebit la convențiile urmărite?

- M-a impresionat sinceritatea prezentărilor președinților comitetelor de organizare de la precedentele convenții. La început, nu mi-am dat seama, dar, după un timp, am observat că îi înțeleg pe toți, indiferent dacă vorbeau într-o limbă de circulație internațională sau în limba țării lor. Am văzut că pot înțelege chiar și ceha, polona, finlandeza, suedeza, flamanda sau româna. Totuși, de aici, până la a fi eu însămi ridicată în slăvi pentru lucruri despre care nu am cunoștință, cum văd că se întâmplă acum, e drum lung.

- Ați vizionat toate filmele din program? Întrebă președintele în ucraineană, mirat că vorbea o limbă din care nu înțelegea nici un cuvânt.

- Sigur, răspunse fata în limba ei maternă.

- Ce v-a impresionat în mod deosebit?

- Documentarul despre efectele speciale din cinematografia timpurie. Filmele artistice le-am văzut pe Internet. Tendințele epicului de astăzi în fantasy-ul contemporan, cu rădăcinile și evoluțiile lui, cu tot, m-au lăsat rece. Apocalipsa nucleară e fumată rău. La fel, discuția interminabilă despre divergența sau convergența science fiction-ului și mainstream-ului. Se vorbește prea mult și despre science fiction-ul de azi și de mâine. Putem ști noi ce va fi mâine? Să anticipezi progresul tehnic e una; alta e să anticipezi cursul dezvoltării ulterioare a genului. Iubesc tema demiurgului uitat, dar ignor banalitatea visului fantastic sau cea a frumuseții lumii spațiului extraterestru.

La auzul acestor comentarii pertinente, cu toate că majoritatea celor prezenți nu înțelegea nimic din frazele spuse în graiul țării gazdă, ca împinși de un resort interior comun, toți se ridicară în picioare și aplaudară îndelung.

Profund impresionată, fata simți că încep să-i tremure mâinile pe statueta și că o lasă picioarele. Izbucni în plâns, se șterse la ochi cu mâneca rochiei și ieși de pe scenă. Alergă de-a lungul unui culoar întunecos, ținând strâns la piept statueta și cecul. Se rătăci, se învârti în cerc, dar, într-un sfârșit, nimeri ușa care o ducea afară, la aer.

Micuța Maia Indatova ieși din clădire total buimăcită, cu senzația că se găsește în vis și trebuie să se trezească dintr-o clipă în alta.

„La dracu’! își spuse. Ce caut eu aici, în mijlocul evenimentelor?! Nu mă simțeam eu bine mai departe de tot ce se întâmplă, spectatoare invizibilă?”

Așa cum se aștepta, cecul nu era decât o bucată de hârtie complet albă, iar statueta de argint nu era decât unul dintre îngherașii de gips din holul teatrului în sala căruia se desfășurau lucrările.

Aruncă hârtia și îngerul într-un coș de gunoi și simți că se sufocă. Soarele bătea mai puternic decât în mod obișnuit; ardea totul.

Avea gura uscată și o usturau ochii. Un suc era numai bun, dar nu luase nici un ban la ea, intrarea la festivitatea de premiere fiind liberă. Nu avea de gând să stea până la închidere. Festivitățile astea se întindeau la nesfârșit, cu discursuri sforăitoare din care nu înțelegea nimic, prost traduse, și cu mult prea multe pupături, laude reciproce și plecaciuni.

Se apropie de fântâna arteziană de peste drum, numită, nu știa din ce cauză, „a îndrăgostiților”, aflată în fața unei impunătoare clădiri administrative, și își aminti cum făceau prietenii ei rost de bani. Câțiva aruncau monede mici în fântână și se prefăceau că își spun dorințe. Unul dintre ei se prefăcea că alunecă și cade în apă, băga repede în buzunar cât apuca, apoi ieșea, ud learcă, spre amuzamentul celorlalți, zâmbind către camerele de supraveghere. Nimeni nu știa câți bani erau în fântână și de ce origine, dar cele mai multe monede erau autohtone.

Tot timpul aveau haine de schimb la ei. Cel îmbăiat se schimba într-o toaletă publică și mergeau la o bere.

Acum era singură. Avea impresia că prietenii lăsați în sală nici nu existaseră vreodată, că nu intrase mai devreme în sala de spectacole și nu de acolo ieșise. Nu-i venea să creadă că era ea cea care ieșise la o bere cu prietenii și cu bani furați din „fântâna îndrăgostiților”. Nu-i venea să creadă nici faptul că i se înmânase marele premiu al convenției europene de science fiction de anul acesta.

Transpirase din cap până în tălpi. De emoție? Ce emoție?! Poate de cald.

Se apropie de fântână, își dădu cu apă pe față și căută să alunge amețeala. Apa unduitoare o atrăgea. Îi venea să se arunce în fântână.

Era și foarte multă înghesuială în fântână. Peștorii divers colorați pe care îi știa crescuseră foarte mult. Deveniseră imenși, aproape sferici; nu mai aveau loc unii de alții.

Unul dintre pești, galben, cu pete verzi și aripioare roșii, se oprise și o privea fix pe Maia Indatova, cu ochii lui mari, albaștri-verzui.

- De ce râzi?! se miră fata în limba locului.

- Stai aici, la marginea fântânii, și vorbești singură.

- Există vreo lege care interzice asta și nu știu eu?

- Desigur că nu, dar vorbeai într-o limbă pe care n-o înțeleg, răspunse peștele tot în limba ucraineană.

Florin Logreșteanu

MARKETING

Se trezi reconfortat și bine dispus. Dormise somn fără vise. Era atât de bine dispus încât ignoră insistența mamei în probleme care n-ar fi trebuit s-o preocupe:

- Încearcă să fii mai maleabil... Nu-ți fă ambiția cu oameni care au mai multă experiență ca tine...

În dimineața asta, însă, bunădispoziția nu i-o putea tăia nimeni. Cu atât mai puțin mama, care nu-l surprindea cu ceva nou; aceeași obsesie...

Se îmbracă, își bău cafeaua și ieși din casă cu zâmbetul desenat pe figură...

La fabrică, bunădispoziția îi dispăru de cum dădu ochii cu secretara Firoiu. Trecu pe lângă ea fără să-i răspundă la salut; un gest pe care-l regretă. Găsi pe masa sa obișnuită mapă cu cele mai recente hârtii dar n-o atinse. Se întrebă numai dacă le primise și noul director. Nicu Maior trebuia să-și ia rolul în serios și să se familiarizeze cu problemele fabricii.

Ieși din încăpere cu gândul să-l caute la biroul său. Nu făcuse asta niciodată pe vremea fostului director însă Nicu Maior însemna pentru el altceva, îi era, în primul rând, prieten și abia după aceea salariat. Se răzgândi și se îndreptă către club. Spre surprinderea sa, Nicu Maior era aici, răsturnat într-un fotoliu, la tacla-le cu Dana Banciu.

- Ai fața obosită, observă imediat Dana.

- Te-ai pilit aseară, mai mult ca sigur, rânji Nicu Maior și dădu la iveală de lângă piciorul fotoliului sticla cu whisky. Ia-ți un pahar. O dușcă îți va face bine. Cui pe cui scoate...

Prostii, gândi Mohora, înlăturând sticla. Dormise bine, se sculase reconfortat, n-avea cum să arate rău. Își aminti că și în ziua precedentă Dana făcuse aceeași observație. Atunci o crezuse; acum nu putea să fie adevărat.

- N-am pus băutură în gură de două săptămâni, se apără. Și atunci numai o bere; cu voi...

- De-asta și arăți ca o cârpă de șters, zise Nicu Maior, tornându-și în pahar.

Ca să încheie subiectul, George Mohora le povesti incidentul de-aseară cu mama și secretara Eliza Firoiu.

- Cum îți permite o secretară să telefoneze acasă la patron ? Înălță din umeri Nicu Maior. Ai răsfățat-o, se vede...

- Niciodată n-am întins taina cu ea, spuse George Mohora. S-a împrietenit cu maică-mea înainte de moartea lui unchiu. Eduard a cules-o de pe drumuri iar ceilalți i-au dat nas. Dar nu mai vreau să vorbesc despre asta...

- Dă-o afară, spuse Nicu Maior. Asta îți stă în coaste ca un cuțit. Nici nu știi când...

- Omul trebuie să mai aibă și caracter în afară de minte, zise Dana. Nicu are dreptate: nu-ți poți permite să violezi intimitatea familiei șefului oricât de profesionistă ai fi...

De după un teanc de cărți, Dana Banciu dădu la iveală un păhăruț cât un degetar. Îl întinse spre director:

- Mai pune-mi și mie și... destul. Acum apar fetele... Ascunde naiba sticla aia în dulap. S-a dus mai mult de jumătate.

- Să trecem la treabă, de acord, își aminti Nicu Maior că e director. Să-i spunem patronului ce-am hotărât. Maria, unde-i dosarul ?...

- E în dreapta ta, pe măsută, întinse Dana bărbia spre masa încărcată cu reviste.

- Ne-am gândit și am decis, mormăie Nicu Maior răsfrînd dosarul. Am găsit..., se întoarce spre George Mohora. Trebuie să fii de acord, George, că majoritatea sortimentelor de ceai produse la fabrica asta sunt la fel de banale ca tot ce se vinde pe piață. Prezentarea, la asta mă refer, lasă de dorit. Există unele excepții, ceaiurile exotice create de Maria, dar astea se vând bine în străinătate, românii nu se dau în vânt după ele.

- Sunt prea scumpe pentru buzunarul nostru, spuse Dana.

- Sunt și scumpe dar, în general, românului îi lipsește educația estetică în aprecierea ceaiului. Trebuie să-mi dați dreptate: omul nostru consideră ceaiul medicament și-l cumpără când are nevoie; când simte el că ceva nu merge: burta, capul, ficatul și mai știu eu ce...

- Nu e nimic rău în asta, dar..., îl susținu Dana.

- Publicitatea... Aici stăm prost, dragă George, să nu te superi pe mine...

- Avem un serviciu care până acum s-a descurcat mulțumitor, protestă George Mohora.

Nicu Maior îl opri, ridicând brațele în aer:

- Știu, știu... Sunt acolo două fufe care nu mai publicitate nu fac. Înșiră pe prospect câteva recomandări pe care le fac și babele la țară... Și-

atunci, nu te-ntrebi: Cu ce se deosebește mușetelul vândut de tine de mușetelul altor firme ?... Vânzarea devine astfel o chestiune de șansă...

- Asta este, făcu George Mohora.

- Nu e așa, ridică tonul Nicu Maior. Eu, în calitatea mea de director dar și de artist al cuvântului, alături de colega mea nu mai puțin talentată și receptivă la aspectul expresiv al produsului ceai, am gândit și am hotărât o publicitate pe cât de atractivă, pe atât de eficientă pentru ceaiurile indigene. Pe cutia de ambalaj va fi înscrisă reclama cu efect de persuasiune maxim. Iată câteva asupra cărora nu vom reveni... Pe cutia cu ceai de tei, într-un chenar auriu, clientul va putea citi: Pe boltă, aburi de aramă. Toți îngerii beau ceai de tei... Alta: Așa s-arate Fericierea! zise Dumnezeu, sorbindu-și ceaiul de mușetel... Ascultă: Sărutată, gura iubitei dăruiește senzualitatea ceaiului ElixirBio... Pentru ceaiul negru: Ceaiul negru ?... Fântână arteziană de sănătate... Mai departe: Elixirul vieții? Da, Dumnezeu face popas într-un pahar cu ceai verde... Două definiții metaforice pentru banalul ceai de fructe. Mă ascultă ?... Boboci de trandafir și petale de floarea-soarelui: aristocrația ceaiului... Și pentru fructele de pădure avem o definiție tentantă: Știți ce conține plicul meu? Natură moartă în ceai viu... Mai ascultă: Nu în Ceruri l-am găsit pe Dumnezeu ci în ceaiul AlbBio...

Nicu Maior stăruie o vreme cu privirile pe fața lui George Mohora. Patronul părea impresionat.

- Aș vrea să mai adaug ceva, spuse directorul. Ceaiul Parfum din lacrimi a pășit în lume cum a pășit. Tranșa următoare va purta emblema: Poetul – un demiurg al lacrimii preschimbată în ceai... Zâmbi larg: a fost ideea Danei, nu a mea... Ce zici, patroane, îți place ?... Ceaiurile tale vor avea de azi înainte o dublă funcție: una curativă și o alta estetică. Nu-l vor cumpăra doar maladiivii. La ocazii speciale, cei care consideră că pentru un blazon oarecare în lumea asta mică, intelectualii, artiștii și nu numai ei, își vor trata oaspeții cu ceaiul Mohora în loc de cafea... Se ridică și-l îmbrățișă pe patron. Ți-am oferit o monstră de marketing autentic, amice... Original... Epoca predecesorului meu a apus... Apune și băltea lui de băutură, ai să vezi...

Pe George Mohora, ideea lui Nicu Maior îl obligă să vâre adânc mâna în buzunar. Noul director nu aștepta să se epuizeze stocul existent încă în magazie. Decise reambalarea ceaiului în cutiile inscripționate cu reclama artistică corespunzătoare la care Dana adăugă un desen haios,

după propria apreciere. De pildă, Dumnezeu așezat turcește pe un covoraș oltenesc și bând ceai de mușetel. Sau tot Dumnezeu îmbăindu-se într-un uriaș pahar plin ochi cu ceai verde... Și altele la fel de inspirate... Așteptară aproape două săptămâni până când noul ambalaj fu adus de la tipografie. Câteva contracte au fost reziliate fiindcă distribuitorii nu acceptară să aștepte. Mai rău, unii dintre ei strâmbară din nas citind reclama iar alții se dovediră de-a dreptul reticenți: solicitară ceai cu acțiune farmaceutică concretă, fără amestecul lui Dumnezeu, al îngerilor, al poetului plângăreț și așa mai departe.

- În general, cultura are mai mulți opozanți decât susținători, motivă Nicu Maior criza în care intrase îngrijorător vânzarea ceaiului. Educația estetică nu se face cât ai bate din palme. Toți oamenii preferă pâinea, de cozonac sunt tentați mai puțini. Asta nu înseamnă că nu vom mai scoate pe piață cozonac.

- Comparația este valabilă dar nu în afaceri, încercă George Mohora să protesteze.

- Atunci, vinde varză, domnule, vei ieși în câștig, se enervă Nicu Maior.

- Cred că am cam sărit calul, îndrăzni patronul când se află între patru ochi cu Dana Banciu. Financiar, nu stăm deloc bine.

Poeta se dovedi și mai puțin conciliantă decât directorul Maior. Surâsul disprețuitor ce-i încolțise pe buze îl umili pe George Mohora mai mult decât cuvintele:

- George, ai creat un club de literatură în incinta fabricii ca să oferi oamenilor tăi și altceva decât ceai de fructe. De ce te cramponezi în ideea că nu poți oferi mai mult indivizilor necunoscuți care-ți cumpără produsul?... Marketing înseamnă și inspirație dar și luptă cu prejudecățile. Orice ceai nu-i mai mult decât o frunză, o floare sau un fruct oarecare. Contează însă cum îl prezinti; ce conotații dai produsului. Nu ceaiul ca atare, ci estetica ceaiului. Altfel, vorbim despre varză, cum spunea Nicu...

În următoarele ore rămase până la sfârșitul programului, George Mohora refuză să mai comunice cu cineva. Își călcă pe inimă și-și avertiză secretara să nu-l dea la telefon și să nu îngăduie nimănui să-i intre în birou. Era plecat din fabrică. Pe urmă se răsturnă cu brațele sprijinite peste scaun încercând să reflecteze la ceea ce discutase cu directorul său. I se sugerase să încerce să impună o altă regulă în fabrica sa: ceaiul să devină o conștiință inedită de utilitate practică și satisfacție estetică... Patronul închise ochii pe jumătate. Vezi, aici e diferența, își

vorbi aproape cu voce tare. Notăție seacă: Teiul – expectorant în bronșite, care însoțesc de obicei stările gripale și ca sedativ nervos în stări de tensiune și în insomnii etc. Adaos expresiv: Pe boltă, aburi de aramă. Toți îngerii beau ceai de tei... E altceva. Reclamă cu conotații estetice pentru elite... Și altfel: ne apropiem natura pentru utilitatea ei. Pentru cine o ia ca atare, frumosul rămâne ascuns. Artă înfățișează frumosul corespunzător intențiilor naturii, parcă Goethe spunea. Iar eu vreau să fac reclamă ceaiului, scoțând în prim plan frumosul estetic pe care natura ni-l dăruiește dar nu cu ostentația pe care,

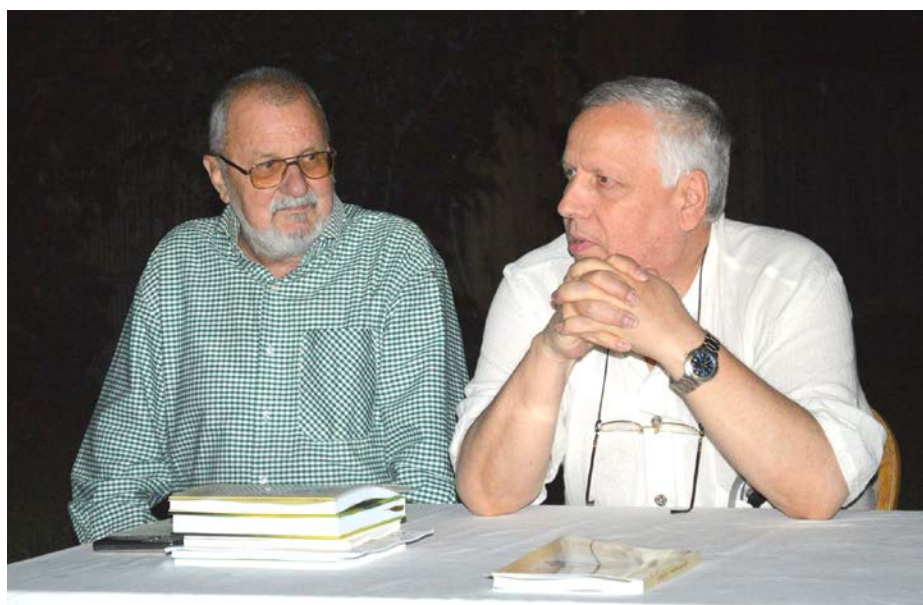
de pildă, o stare gripală apelează la floarea de tei... Mai explicit: Eu, ca fabricant de ceai, mă folosesc în publicitate de elemente interioare și exterioare. Ceaiul meu devine astfel purtător de ideal artistic și de interes curativ. Totul încorporat în floare sau fruct; în frunze sau rădăcină; așadar, în natura care-mi dăruiește, generoasă, secretele... Puritatea genuină a florii de tei și esența ei obiectivă, îngemănate, vor dăruia ceaiului aureola meritată. Băutura prozaică trebuie să redevină elixir și în conștiința cetățenilor fiindcă altfel, prin esența ei intrinsecă, n-a încetat nicio dată să fie astfel.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Constantin Pădureanu,
Nicolae Marinescu și Aurelian Zisu*

*Cornel Udrea
și Valeriu Stancu*

Ion R. Papa

FLOAREA DIN GRĂDINĂ

Era în timpul pauzei mari când pe poarta școlii din Joimăreni a intrat Ignat, îngrijitorul școlii din Podeni. A trecut grăbit printre copiii veseli și s-a oprit la cancelarie. Era posomorât și transpirat.

- Bună ziua! Mă iertați de deranj! O caut pe tovarășa profesoară Oțăreanu Letiția...

- Nu a venit de la clasă încă, dar ce s-a întâmplat? I-a interpellat Icălaș, cel mai învârstă de acolo, cu părul deja albit.

- Tovarășul profesor Oțăreanu Pavel, soțul doamnei, a fost omorât acum două ore de un camion, a spus Ignat privind la ceasul de pe perete.

- Dumneata ești din Podeni? Parcă te cunosc...

- Da, sunt îngrijitorul școlii. Venii cu șareta ceapeului, ca să o iau cu mine pe doamna.

În timp ce se mirau, a intrat profesoara Letiția Oțăreanu. Și-au corectat mimica, iar Icălaș i-a zis:

- Letiția, uite-l pe tovarășul Ignat de la Podeni, cred că-l cunoști, veni să te ia; soțul

tău a căzut cu bicicleta și are nevoie de tine, a improvizat Icălaș, rămânând cu privirea asupra ei și văzând-o cum se schimbă la față.

- O fi rău, și-o fi rupt picioarele sau și-o fi spart capul? și-a îndreptat ea privirea către Ignat.

- Lasă, acum grăbește-te! a îndemnat-o Icălaș.

Doar au ieșit Ignat cu Letiția și în cancelarie au început discuțiile:

- Biata Letiția! Ce s-o face ea singură cu cei doi copii? Fata e în clasa a XII-a, dă bacalaureatul curând, băiatul, întra VIII-a, învață bine, spera să intre la un liceu bun, a compătimit-o Iosefina Niculescu, la rândul ei văduvă.

- Da, băiatul va reuși oricum, dar fata nu știi ce-o face, este mai spulberatică în privința școlii, știa Maria Lăzureanu, soția directorului.

- Am aflat și eu că intenționează să renunțe la școală și să se mărite cu un artist, a completat Narcisa.

- Ei și tu! De unde-l scoseși... artist? E absolvent de școală profesională și a câștigat faza județeană la concursul „Floarea din grădină”. Însă este drăguț foc: înăltuț, blond, ochii negri,

gropițe în obrăjorii rumeni..., i-a făcut portretul Gina.

- Cântă deja în orchestre și câștigă bani frumoși, e înconjurat de fete frumoase după spectacole. E drept, liceene, că e de vârsta lor, a completat Elena.

- Dar nici fata Letiției nu e mai prejos, în privința frumuseții, și-a amintit Gina.

- Frumusețea este un dar al naturii pe care trebuie să știi cum să-l folosești; pe cea exterioară, că pe cea interioară nu o înțeleg mulți, ba nici nu o văd unii, a reflectat Icălaș.

După petrecerea pe ultimul drum a colegului lor, învățătorii și profesorii din Joimăreni au continuat comentariile la școală. Cel mai curios, dacă nu interesat, de data aceasta s-a dovedit Marin Șovăială, directorul căminului cultural și secretarul adjunct al comitetului de partid comunal.

- Cum a fost la înmormântare? a întrebat direct Șovăială.

- Jale mare! Momente în care nu puteai să-ți păstrezi lacrimile oricât de tare ai fi fost. Chiar și preotul a plâns când au apărut elevii clasei sale cu coroana de flori, fiecare purtând o lumânare aprinsă și un buchet de flori.

- Dar ce, s-au apucat să antreneze și elevii la astfel de moment? Or fi intrat și în biserică? era impacientat Șovăială.

- Sigur că da! Ba mai mult, lumea le-a dat prioritate copiilor, când au apărut cu lacrimi în ochi, a precizat Gina.

- Și, după elevi, au venit tinerii din comună cu o coroană din partea „Clubului cicliștilor”, a ținut să adauge Iosefina, pe care îl organizase defunctul.

- Dar se mai învârtea pe-acolo un cetățean destul de înalt și plinuț, cu părul grizonat, cu costum și cravată... Cine o fi fost? nu știa Icălaș sau voia să audă varianta altora.

- Hai să mergem la ore! A sunat de trei minute, i-a îndemnat directorul Soreanu.

Ieșind de la instruirea privind campania agricolă, realizată la ora șase dimineața chiar de către primul secretar dată fiind importanța acesteia, directorii Soreanu și Lăzureanu s-au îndreptat spre stația de autobuz pentru a ajunge la „barieră”, de unde, cu o mașină de ocazie să ajungă urgent la școală. Toate autobuzele fiind destinate transportului pentru agricultură, au plecat pe picioare, supărați că nu au reușit să ia nici pâine pentru colegii localnici.

Ajungând la școală, Soreanu a constatat că elevii plecaseră cu profesorii la grădina ceapeului sub îndrumarea Narcisei, comandantul de pionieri. A plecat repede după ei.

- Bună dimineața! Ce, nu ați mai terminat cu laudele la adresa lui Dan după succesul la „Floarea din grădină”? De ce nu ați început recoltarea? Știți ce ne zise prim-secretarul?

- Ce, n-ai aflat? Pe la județ nu se vorbea de asta? Aseară, în Oraș, după ce servise cu Diana un suc la „Dorna” și se plimbau, au fost opriți de către trei indivizi, el a fost băgat în gangul de pe „Unirii” și desfigurat în bătaie. Au repetat de mai multe ori să o lase în pace pe Diana, că, dacă îl mai prind cu ea, îl omoară, a relatat Elena.

După ședința de Consfătuiri ale cadrelor didactice, Sindicatul învățământului a organizat o masă festivă la restaurantul „Stejarul” din Oraș. Cei doi directori, din Podeni și Joimăreni, Lăzureanu și Soreanu, s-au așezat la aceeași masă. Încă înainte de a fi adus ospătarii gustările, Lăzureanu a ținut să spună:

- Ați aflat marea surpriză?

- Ce vrei să spui? Că solistul Dan, prietenul Dianei, a ieșit din spital și că a rămas cu piciorul și mâna de nu-l ajută, iar vorba îi e gângăvită? a vrut să arate Soreanu că știe situația.

- Aflai și eu adineaori, că de-aia sunt consfătuiri. Se pare că a fost găsit autorul moral, cel

care i-a și recompensat pe cei trei făptuitori, i-a surprins Lăzureanu. Încă nu e stabilit, dar de trei zile este anchetat căpitanul Marincu, cel care o „ajuta” și o „consola” pe Letiția la anchetarea accidentului în care a murit soțul ei. El i-a eliberat pe derbedei din arest pentru a fi săvârșit fărădelegea, apoi a preluat ancheta pentru a-i fi acoperit.

- Cum așa? Cine l-a dat în vileag?

- Diana, s-a grăbit Maria.

- Ea de unde a știut? nu-i venea să creadă lui Soreanu.

- După internarea lui Dan, căpitanul s-a apropiat tot mai mult de Diana, mai întâi cu compasiune și promisiuni că îi va prinde pe făptași, apoi a trecut la cadouri și, pentru că Diana nu a cedat, a ajuns la hărțuiri, ceea ce i-a dat de gândit fetei. Într-o zi, Diana l-a întâlnit pe unul dintre cei trei și, după o discuție, l-a amenințat că-l va anunța pe căpitan despre existența lui. Derbedeul a început să rânjească, dându-se mare: „Nicio grijă! Suntem oamenii lui.”, aflate Lăzureanu.

- I-auzi ce chestie! Lupul paznic la oi! s-u mirat cei de față.

- Fata a făcut legătura între vorbele prostovanului și atitudinea căpitanului față de ea. S-a dus la procuror și a depus sesizare, a încheiat Lăzureanu.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Daniel Corbu, Ion Mureșan și Nichita Danilov

Constantin Pădureanu

GROAPA

La o săptămână după Sfinții Împărați, întocmai cu Apostolii, Constantin și mama sa Elena, Nicu Sever se gândi că ar fi bine să-și sape groapa acasă, în mijlocul bătăturii. Își aduse lopata, cazmaua, târnăcopul și lucra dezbrăcat până la brâu. Scuipe în palme și izbea pământul, de câteva ori, cu târnăcopul, după care îl arunca. Apuca lopata, scotea pământul și îl pune alături. Rămânea pe gânduri câteva clipe și ofta. Lua, apoi, cazmaua și se lăsa pe ea cu piciorul stâng până când intra toată în pământ, pe care îl azvârlea în fața sa. În prima zi, o făcuse adâncă de un metru. Seara, când Tudor Scrobeală, vecinul său, venise acasă, se apropie de gard și îl întrebă:

- Ce faci, Nicule?

- M-apuca să-mi lucrez groapa, nea Tudorică, am visat eu azi-noapte că mor poimăine și mă găsisem dumneata atârnat cu floarea în gură. Așa că de ce să mai muncească alții?! Când eu tot stau degeaba... și gropășii nu ți-o fac așa cum vreau eu...

- Bine, bă, Nicule, dar de ce n-o săpași și tu în cimitir ca toată lumea?!

- Nu, acolo nu-mi place mie cu toți la un loc, nu vreau, că eu nu sunt de teapa lor... Am văzut că acum au luat-o cu gropi boltite, cu cavouri și nu e bine! Mai ales că, după ce l-au împușcat pe Ceaușescu, „cel mai iubit fiu al poporului“, și au dat pogoanele înapoi la oameni, parcă a intrat strechea în ei. N-ai văzut că Dumitru Ristea l-a omorât pe Iorgu, pe frate-său, pentru hectarul ăla din Găina... care să-l apuce mai întâi, a crescut sentimentul proprietății. Dumitru i-a dat în cap și s-a dus la pușcărie, iar Iorgu îngrășă cimitirul, ce să-i faci, oameni nebuni, nu alta! Dar, dacă ne facem toți boieri, cine o să ne tragă ciubotele din picioare, ai? Ia zâi, nea Tudorică, dumneata ești dăștept, nu ca mine, care nu leg două în tei și trei în snopii de grâu. Nenicule, eu vreau așa cum se făcea odată și cum am pomenit, groapa să fie groapă. Și cu asta... gata... am încheiat.

Nicu Sever înfipse cazmaua cu mai multă tragere de inimă și aruncă, de data asta, pământul spre gardul vecinului. Tudor Scrobeală continuă discuția de parcă n-ar fi observat gestul vecinului.

- Și o termini până poimăine, Nicule?

- Aăă... ce... groapa? Până la noapte e gata, nici așa adâncă nu este bine, ce fac la înviere? Trebuie să fiu mai la suprafață și să ies printre primii, spuse el printre gâfâituri. Am țoale de înmormântare și, mâine, mă duc la Coveia, să-mi iau pantofi cu vârful ascuțit, așa-mi plac mie și am văzut că se poartă. Poți să te ... în gustul omului? Nu poți! Pe la doispe, trec pe la popa Viorel și îi spun să-mi facă o slujbă frumoasă și lungă ca a directorului de la Olpo Rudarii Olteniei, că mi-a plăcut și mie... știi că sunt pretențios nevoie mare. Las cu gură de moarte să nu fie popa Georgel, că este hoț și escroc.

- Bine, Nicule, dar așa îi zici tu prea cucernicului Georgel? Nu ți-e frică și ție de pedeapsa lui Dumnezeu?

- Eu știu... se gândește puțin, stai așa, poate că ai dreptate, dar nu mă contrazice, că mi se pune pata și te iau la înjurături la trap rapid. Este vorba de moartea mea și mie nu-mi place să mă contrazică cineva.

- De, Nicule, cum zici tu...

- Taci, nu mă mai întrerupe, nea Tudorică. Îmi pierd ideile și pe urmă nu mai înțelegi ce vreau să-ți spun, că ești cam greu de cap. Unde rămăsesem? A, da. Lina Corcodel o să mă tîmăie, Maricica Pârțan o să-mi care apa până la șase săptămâni, iar baba Rița Safta să mă jelească, pentru că este a mai prima de la noi, din Rudarii Olteniei. Stai, cred că uitai ceva, nu se poate să-mi mai aduc aminte?! Eu eram deștept odată... da, asta era. Pe urmă, mă duc la Gică Talpa și-l rog să-mi tragă clopotu, că și eu l-am ajutat destul în viața asta pe el și apoi nu o face pe degeaba, că îi opresc loc lângă mine pe acolo în încăperile Domnului... Că dumneata, nenicule, nu ești ca mine... care trăiesc de azi pe mâine.

Atunci, Tudor Scrobeală vru să-l întrebe de ce doarme în tron, în odaia a bună, de la drum, dar nu știa cum va reacționa vecinul său și renunță. Nicu aruncă, la puțin timp, după ce termină de vorbit, cazmaua și ceru o „țigarie“. Se uită înspre casa vecinului și oftă.

Înmurcea. Se auzeau, dinspre uliță, discuțiile celor care treceau pe acolo. După ce trase câteva fumuri, Nicu Sever începu:

- Auzi, nea Tudorică, să fi văzut, azidimineață, ce mă certai, în vis, cu ăl bătrân și știi de ce?

- De ce, Nicule?

- La ălea patru pogoane ale noastre, din Gizna, el zicea să pun grâu, eu porumb și uite așa ne-am ciorovăit două ceasuri încheiate. Păi, nu vezi că e prost agricultor, că, și anul trecut, noi am

avut, acolo, tot grâu, ori nu trebuie să pui mai mulți ani la rând, aceeași recoltă tot pe locu ăla! Că se înburuienează și nu-ți dă cât trebuie la hectar. Ei, spune și dumneata, nenicule?

- Așa e, Nicule, aici ai dreptate...

- Îmi placi, ești om care cunoști și ta-tău a fost om ca lumea și respectat în Rudarii Olteniei. V-ați avut bine cu vecinii, v-ați ajutat la muncile câmpului întotdeauna, oameni buni, săritori, cinstiți, poate să zică cineva ceva? Nu poate!

- Nicule, îl întrerupsese Scrobeală, pot să te interpelez?

- Interpelează-mă, neică, zise el, ca la Parlament, că sunt o persoană importantă, ce mama dracului, se umflă Nicu în piept, numai dacă oi ști să-ți răspund... dacă nu o face purtătorul meu de cuvânt, care este Gică Talpa. Ia pune-mă la încercare. Ia să vedem ce vrei să afli de la mine... numai să nu fie probleme de securitate națională, că e secrete de stat.

- Nicule, tronul ăla al tău, din odaia a bună de la drum, este din fag sau din stejar?

Nicu Sever se schimbă la față, aruncă țigara și o strivi cu piciorul. Întrebarea îl enervase și se uită urât la vecin. Îi veni, dintr-odată, să apuce lopata, să se ridice peste gard și să-i dea cu ea în cap lui Scrobeală. Dar se stăpâni. La timp. Tăcu. Câteva clipe. Se gândea. Apoi, îi răspunse acestuia pe un ton scăzut:

- Nu știi nimic, Tudorelule, mă scoți din minți și trebuie să-mi țin cumpătul. Nu ești om care cunoști și nici ta-tău n-a fost om ca lumea și nu l-a respectat nimeni în sat... un milog și un orbete... trei la leu și unu degeaba. Țasta a fost Vasile Scrobeală și lasă că știu eu mai bine decât toți. V-ați avut rău cu vecinii, nu vă ajutați cu nimeni la muncile câmpului, ați fost oameni răi și ai mai dușmănoși, nu erați prea săritori așa și, după una și alta, n-ați fost ușă de biserică. Ați furat întotdeauna din recoltele vecinilor și, până la ziuă, le cărați pe locurile voastre, că ați avut pământ puțin... niște sărăcani, niște milogi, aia e... A dracului interpelare, Tudorelule, parcă ai fi în opoziție, credeam că este ceva de capul ăla al tău de care te-au tras doctorii cu forcepsul din burta coanei mă-ta, Stana Scrobeală. Nu mă poate obliga nimeni să stau de vorbă și să pierd timpul cu un terchea-berchea. N-ar fi nici democratic și s-ar încălca constituția. Și plecă în casă foarte supărat. În noaptea aia, el nu se mai culcă în tron, ci în pat în odaia din mijloc.

A doua zi, de dimineață, Nicu Sever astupă groapa. Se răzgândise. O să-l tocmească pe maestrul Ion Cojocărel să-i facă și lui un cavou în cimitir, păi cum toți milogii să aibă și el nu! Se poate?!

„Cu ce sunt ăia mai presus decât mine, au două capete?! zise el cu un glas deznădăjduit. Nu sunt tot oameni?! Și au păcate mai mari decât mine și Dumnezeu alege... Ce, cocoana colonelului Vișoreanu să stea în cavou ca o doamnă împreună cu bărbatu-său și eu nu! Nu este drept, așa cum are toată lumea, eu de ce n-aș avea?! Că în fața morții suntem toți egali și bogați și săraci...”

Nicu Sever se îmbracă în hainele bune, de înmormântare, se încălță în pantofii vechi cu vârful ascuțit, că alții n-avuseser timp să-și cumpere. Trecu supărat pe ulițele satului și nu vorbi cu nimeni. După prânz, o întâlni pe Rița Safta, care se întorcea de la Cabinetul Medical Individual Dr. Mariana Fulga, și o opri.

- Băbica mea a bună, mă pregătesc – zise el cu lacrimi în ochi – de marea trecere de un drum lung și vreau să te rog ceva din tot sufletelul meu cel necăjit... Se opri. Câteva clipe. Să mă jelești cum știi, dumneata, mai bine și mai cu foc... să mă țină minte tot satu ăsta de amărâți. Uite îți plătesc de acum, că nu vreau să rămân dator. Nicu Sever scoase o bancnotă de 50 de lei. Primește-i... sunt singuri mei bani și nu mă refuza.

- Nicule, ce ai, daică, încercă să-l încurajeze femeia. Păi, tu ești de moarte, dîtamai zdrăhonul?! Lasă, aia cu coasa să vină și să mă ia întâi pe mine, că sunt uitată de Dumnezeu și peste treizeci-patruzeci de ani să se strâmbe la tine. Nu îți iau banii, lasă că om vedea noi, ținând cont că tu fuseși sincer cu mine poate îți fac o reducere, am fost prietenă cu mumă-ta, cu Lucreția, și o fac pe gratis, mai vedem noi, ce este așa mare grabă?!

- Bine, dar îmi promiți că mă jelești? Îți las cu gură de moarte. Nicu se aplecă, îi apucă mâna și i-o sărută.

- Da, îți promit, zise femeia mișcată de gestul lui.

Nicu Sever se duse, spre seară, la Primăria Rudari, să vorbească cu Dinu Marin, viceprimarul, cu el se avea mai bine. Voia să-l roage, să-l treacă pe lista ajutoarelor sociale de stat, să-și facă la cimitir cavou. Nu se putea acolo, să-l aibă măcar în atenție când veneau banii nerambursabili de la Uniunea Europeană. Era ultima lui dorință. Pe viceprimar nu-l găsi. Stătu pe scările primăriei și îl așteptă mult timp, dar el nu veni. „Trebuie să sosească viceprimarul, nu se poate, că vreau să-i spun doar două vorbe”, gândi Nicu. Plecă acasă târziu. Drumul i se păru lung. Atunci, realizează că este singur și nu-l ajută nimeni.

În dimineața următoare muri. Îl găsi Tudor Scrobeală spânzurat de o grindă a șopruului. Nicu Sever avuseser dreptate. Iar tronul, din odaia a bună, de la drum, avea capacul pus și era bătut în cuie.

Florian Capcea

ENIGMĂ ȘI PARADIGMĂ EMINESCIANĂ

Desfășurat sub rigorile intertextului dialogul ontologizat propus de hagiograful Alex. Ștefănescu, cu originalitate și rafinament, în *Eminescu poem cu poem. La o nouă lectură* (Ed. Alfa, 2017), vine să confirme, în mod expres, aserțiunea că rostul pe lume al criticului literar pe de o parte „este în întregime o aplicare și o exersare a ideilor sale la obiect” (I.A. Richards, *Principii ale criticii literare*. București: Ed. Univers, 1974, p. 52), iar pe de altă parte – cum mărturisește cu oarecare prudență și delicatețe în cuvântul dintâi al cărții – „să încercăm să înțelegem ce anume ne emoționează și prin ce mijloace” poeziile „omului deplin al culturii românești” (C. Noica).

Motivația demersului său ontologic se justifică prin aceea că de pe lista exegezilor de erudiție, temeinice și profunde, nu trebuie să lipsească interpretările rezultate, în genere, ca urmare a punerii în abis, adică între două oglinzi, a construcțiilor poetice eminesciene, și că era nevoie de „întoarcerea la text”, disecția respectivă fiind categoric dictată de adevărul că „părți considerabile din poemele eminesciene sau chiar poeme întregi n-au fost examinate și comentate niciodată de criticii și istoricii literari”.

În viziunea lui Alex. Ștefănescu „mitul Eminescu” ar trebui (și îi dăm dreptate:) reconsiderat. Suntem preveniți că „succesul lui Eminescu” nu „se datorează exclusiv muzicalității versurilor lui”, cum exagerat, nutrind un exces de zel incalificabil, au încercat să ne convingă, didactic, anumite spirite, zelatorii de serviciu ai unui biografism fantazmat. Abandonând, așadar, tezele, antitezele și ipotezele „arhetipale” Alex. Ștefănescu reactivează / reactualizează imperativul analizei metodice a poeziei eminesciene,

modelul său hieratic fiind în context, orice altceva s-ar spune, George Călinescu.

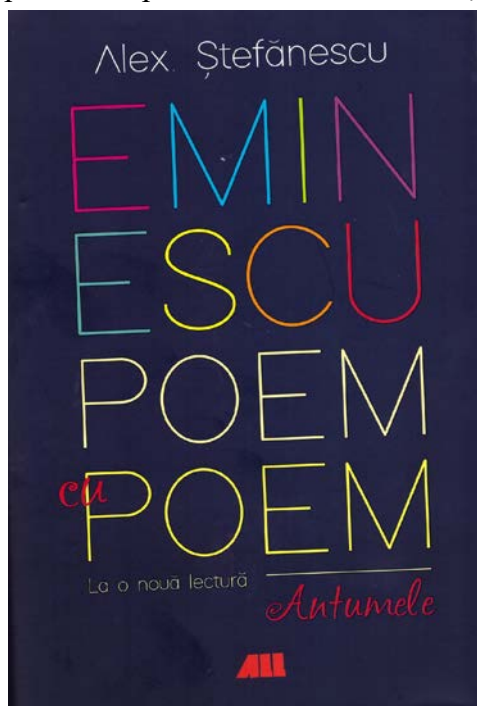
Incursiunea estetică a lui Alex. Ștefănescu în universul hermeneutic extrem de clișeizat și în exces format în jurul operei poetice a lui Mihai Eminescu se produce din rațiunea de a formula un diagnostic critic precis pentru toate cele 72 de poezii antume „tezaurizate” în Ediția Perpessicius a volumului *Opere. Poezii tipărite în timpul vieții, I*. București: Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1939), și – în altă ordine de idei – pentru a pune alt fundament, această operațiune privită într-un sens mai larg, realelor resurse expresiv-anatomice identificate în arheologia poemelor care, cum sugeram, „au beneficiat” și de omisiuni, dar și de elogi tumultoase, pe acestea din urmă le-am putea numi – și apocrife, împrejurare în care,

presupunem, toate la un loc, constituie punctul de plecare rațional al judecăților de valoare, estetice sau nu, ale „unor oameni cu aparență de inteligentă” (G. Călinescu).

În consecință, traiectul intelectual-critic, obiectiv și persuasiv, al lui Alex. Ștefănescu, de o justă argumentativă fără echivoc, servește la clarificarea / demonstrarea proprietății mitopoeticii eminesciene și în niciun caz la negarea „abisului ontologic” al „omului real” Eminescu care „a creat o operă de o valoare neverosimilă” (Svetlana Paleologu-Matta).

Studiul *Eminescu poem cu poem. La o nouă lectură* ne oferă *n* motive, suficiente și convingătoare, chiar dacă au produs efecte contrare în logica unor jongleri literari, de a accepta „ideea poetică” că înlocuirea unor tabuuri care conțin sau „legiferează” altele și altfel de apetențe, satisfac obligatoriu dezideratul lui G. Călinescu de a „avea certitudinea valorilor” (*Principii de estetică*, 1939, p.14).

Impactul cauzat de Alex. Ștefănescu în respectiva lucrare, definitorie și fundamentală, totuși, pentru Eminescologie, este în măsură să ne ipostazieze, cu alte cuvinte să ne propună, un altfel de Eminescu, să recunoaștem, mult mai impresionant, mult mai apropiat de omul-

Eminescu și nu de personajul-Eminescu. Reflecțiile, lucide, generatoare de pretexte ludice, de o constanță intransigență, demonstrează științific, unitar și lectorial, că strategia de „deconstrucție” inițiată, reductibilă de la un poem la altul, a ilustrului „alchimist” Alex. Ștefănescu, este de a ne determina să pătrundem subtil, fără complexe, punându-ne la îndemână un cod ieșit din comun, nedisimulat, de descifrare a *Antumelor* eminesciene, în complexa lor structură astfel încât să existe rostul de a le imprima, inovator, ignorând tradiția exegetică, un înțeles ontic.

Noua paradigmă de explorare critică a primei faze de creație poetică a lui Mihai Eminescu deschide perspectiva discuțiilor despre semnificația analizei critice a scriiturii (termenul având sensul pe care i-l atribuie Roland Barthes), astfel încât să așeze pe temelii solide, psihanalitice „întregul univers al lucrurilor” (Umberto Eco, *Lector in fabula*. București: Ed. Univers, 1991, p. 67), care, într-un fel sau altul, au avansat interpretări teoretice și contradictorii, utopice chiar, dificil de receptat. Diferența între logosul scriptibil dezvoltat de estet și dizertațiile cronografilor de dinaintea sa este substanțială, ea postulând alegația că „un text este un produs a cărui soartă interpretativă trebuie să facă parte din propriul mecanism generativ” (U. Eco, *op. cit.*, p. 84).

Întrunind aceste caracteristici lucrarea lui Alex. Ștefănescu proclamă, anticipativ, nevoia de renunțare atât la vechiul „delir al lecturii” (Svetlana Paleologu-Matta), cât și la sacramentalele grile ontologice de lectură și interpretare a poeziilor eminesciene, astfel încât să se depășească prejudecățile (mai ales speculațiile) din jurul aparentului „ultim mare romantic al Europei” – Mihai Eminescu. La urma urmei constituie pentru noi, contemporanii săi, o obligație, dacă vreți – o prioritate să credem continuu în „puterea de seducție” a unui fenomen fundamental pentru literatura română, mai ales că Alex. Ștefănescu anatomizează în detaliu un „Eminescu viu și verosimil, fără ostentație și fără pretenția de a epuiza posibilitatea altor interpretări” (Răzvan Voncu).

Comentariile, reconstructive și providențiale, ne indică un Alex. Ștefănescu intolerant cu virtuozii teoreticieni eminescologi convertiți la o fatală decadentă, înverșunați contra tuturor celor

care au o cu totul altă opțiune „aplicativă” asupra celui ireversibil intrat în patrimoniul cultural românesc – Mihai Eminescu.

Dincolo de retorica / oratoria minuțios expuse, distingem la estet stilul propriu, imprevizibil și permanent, de gândire critică pusă în mișcare, fără intenții polemice, în descifrarea enigmelor și misterele aflate în structura poemelor eminesciene, știința de a cerceta / diseca textul labirintic devenit, în accepțiunea lui R. Barthes, „obiect al plăcerii”.

Spectacolul este fascinant. Limbajul obscur, bombastic, în care au fost până acum deciptate și cu care ne-am obișnuit, de exemplu, al celebrelor poeme: *Luceafărul*, *Cugetările sărmanului Dionis*, *Scrisorile*, *Glossă*, *Odă (în metru antic)*, *La steaua*, este categoric denunțat de Alex. Ștefănescu, nu atât prin sugestie, cât prin dimensionarea fermă, în altă formă, a avatarului ce-l presupune prima instanță a lecturii, și, de ce nu, pronunțarea în regim de urgență a unei soluții clar exprimate, fără înveliș fantasmagoric, de evaluare. Pătrunzând în „nemărginirea de gândire” eminesciană, conștient de scopul înalt ce-l presupune critica literară, devenită la urma urmei o „prise de conscience de la conscience d’autrui” (G. Poulet), Alex. Ștefănescu își asumă riscul de a ne înfățișa, tranșat, într-o sintaxă sublim intertextualizată, poem cu poem, vers cu vers, articulațiile mesajelor auctoriale eminesciene, trans-gresându-le în spațiul coerent al scriiturii sale. Cu alte cuvinte, Alex. Ștefănescu concepe axiologic un altfel de model, identificator, de reconfigurare a *Antumelor* eminesciene.

Este motivul pentru care suntem de părere că *Eminescu poem cu poem. La o nouă lectură* este o piesă esențială dintr-un veritabil și complicat puzzle eminescologic fără de care nu se poate reface „ imaginea cosmică” a Marelui Poet, și nici descoperii cu adevărat „cheia cu care am putea descifra «enigma» lui Eminescu” (Mircea Eliade, *Postfață* la vol. Rosa Del Conte, *Eminescu sau despre absolute*, 1961).

În concluzie, Alex. Ștefănescu nu demitizează idolul venerat și contestat al românilor – Eminescu, ci îl așează antropologic pe un soclu trainic și temeinic, mult mai vizibil decât i l-au ridicat Maiorescu și Călinescu.

Răzvan Nicula

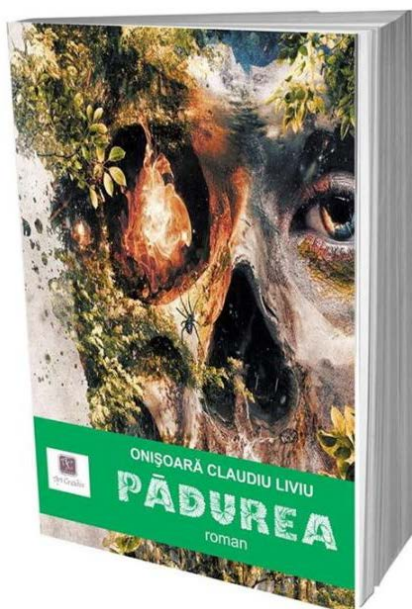
MOARTEA ÎN POZIȚIE DE DREPTI

Într-o literatură care încă nu se îndură să se dezbrace de obiceiul invocării spectrului comunismului, a cozilor interminabile la carne și lapte de la care, după ore bune de așteptare, riscai să pleci acasă nu numai cu papornița goală ci și cu hainele și cu orbitele ochilor mai mult sau mai puțin șifonate, într-o puzderie de cărți care prezintă ca una din cele mai inimaginabile suferințe umane nu absența pâinii ci vânzarea ei pe cartelă, speranța pentru subiecte și teme noi și actuale vine, cu câteva excepții, de la generațiile tinere care fie au prins prea puțini ani de viață în vremurile amintite, fie nu le-au cunoscut deloc. Romanul de debut al lui Claudiu-Liviu Onișoară, *Pădurea* (editura Art Creativ, București, 2019), premiat de editură drept cel mai bun roman pe care și l-a trecut la catastif în respectivul an, este un semn nu numai că litera scrisă și nevoia de a scrie își găsește ecou în sufletele tinere, ci și că acestea vin din urmă cu talentul, cu ideile și cu posibilitățile intelectuale de a aduce literatura română în secolul XXI, ajutând-o să părăsească definitiv secolul XX.

În chiar cuvântul înainte al cărții, conceput ca o atenționare cu iz de justificare, autorul își avertizează cititorul că se va lovi de o lectură care refuză să fie doar enumerarea unor fapte și prezentarea succesiunii acestora, urmând să întâlnească, mai degrabă, rânduri care să-i pună intelectul și puterea de interpretare la grea încercare: “Pădurea este un termen căruia fiecare îi va stabili sensul în funcție de cele prezentate. Libertatea creionării lui este unul din mecanismele fundamentale pe care le-am gândit în conceperea romanului. Este o metaforă? O lume

nouă? Un nou pământ? Și cum poate fi integrat înțelegerii actuale? Ei bine, aceasta este o sarcină deja independentă de literele pe care le-am imprimat pe hârtie.”

Claudiu-Liviu Onișoară își plasează acțiunea în Bucureștiul toamnei 1997 (singura legătură cu realitatea), proiectându-și cititorul într-un univers personal în care îl lasă să rățăcească împreună cu personajul principal, procurorul Heinrich Barnea, resimțind, alături de acesta, efectele unei lumi în care peste tot își face simțită prezența amenințarea: cu moartea, a pădurii, a depersonalizării. Indiferent de cheia în care se citește romanul, trebuie să se țină cont de atmosfera pe care o imaginează autorul, una cenușie, întunecată, depresivă, caracterizată de o ploaie care, fără a se opri, devine diluviu, inundând orașul, transformându-se în calamitate și silind

personajele să-și părăsească locuințele, să ceară ajutor și să aibă interacțiuni care sunt caracteristice situațiilor de criză. Într-un absurd kafkian planează amenințarea pădurii, un loc pe care este suficient ca oamenii să-l viziteze pentru a fi transformați, pentru a deveni alții, pentru a fi încorporați într-un sistem pe care Heinrich Barnea îl resimte ca pe o amenințare. În final, temerile procurorului se arată îndreptățite, pădurea dovedindu-se a fi formată din oameni deveniți copaci, controlabili, incluși într-o nouă ordine socială. Lucru pe care, de altfel, autorul îl anunță din start,

alegând tema ploii, a potopului, acesta semnificând, în simbolică, nu sfârșitul lumii ci înlocuirea unei lumi uzate cu o alta nouă. Grotescul care caracterizează personajele din jurul lui Barnea nu face decât să justifice o “înnoire” a lumii – trăsăturile fizice îi prezintă (cu excepția Silviei, soția lui Heinrich) respingători, dar mai ales acțiunile și atitudinile lor. Caz în care, pe bună dreptate, ploaia nu numai că are darul de a spăla și a regenera, ci devine o pedeapsă colectivă.

La o analiză aprofundată, însă, pădurea nu mai reprezintă, așa cum s-au pus bazele Thebei prin încolțirea spartoilor lui Cadmos, cetatea cea nouă, ci nebunia, obsesia și depersonalizarea. În viziunea deformată a lui Heinrich, Bucureștiul, pustii, devine un oraș mâlos, un purgatoriu, o

imagine a lumii desacralizate. Iar Barnea, condamnatul care rățăcește pe străzile acestuia, fără a mai avea vreo șansă de scăpare. Pentru că oamenii sunt capabili să fugă de pericolele exterioare, dar nu și de cele interioare. Or, manifestarea schizofreniei posibil paranoide este pericolul căruia personajul principal nu are cum să i se mai opună. Declanșarea bolii o pot reprezenta evenimentele stresante ale profesiei de procuror (autorul sugerează vag acest lucru în chiar începutul volumului), dar și alte spaime și traume, din copilărie sau mai recente, cu care se confruntă acesta. Și, fără să stârnească prea mult mila cititorului, deși inima continuă să-i bată, moare fără să se așeze pe catafalc, în poziție de drepti, pierzându-se pe sine, de sine și de realitatea înconjurătoare.

Timid subliniată, și mai mult în justificarea cuvântului înainte al autorului decât în cuprinsul poveștii, se regăsește tema iubirii ca panaceu. Romanul se încheie cu perspectiva deloc tușată a Silviei Barnea, care, departe de a fi moartă, integrată în corpul pădurii sau pierdută, ci doar însărcinată, este cea care îl cheamă pe Heinrich

la realitate. Iar acesta, din adâncurile abisului nebuniei sale, din întunericul în care se zbate, o recunoaște lăsând cititorului speranța unui final mai puțin apăsător, în care iubirea, în loc să fie ea însăși o nebunie frumoasă, devine scăpare. Rămâne la latitudinea cititorului modul în care va parcurge paginile lui Claudiu-Liviu Onișoară, și mai ales modul în care va duce la bun sfârșit provocarea lansată de acesta, anume dezlegarea sensului pădurii. Înfrăținare? Dezrăținare? Spaima unui tânăr sensibil și idealist de a nu fi cu nimic deosebit de cei din jurul său?

Indiferent de răspunsurile pe care și le vor da cititorii volumului, cu siguranță ar fi interesant de lansat și către autor o ghicitoare: ce este Pădurea, un moft caracteristic multor români de a-și vedea numele tipărit pe coperta unei cărți, numai bună pentru a face să se zbată genele tinerelor interesate de litera scrisă, sau un debut reușit și un pas către un viitor în care, recunoscându-i-se numele, Claudiu-Liviu Onișoară va contribui în mod constant la îmbogățirea literaturii române?

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Christian W. Schenk, Ileana Mălăncioiu, Lucian Vasiliu, Cassian Maria Spiridon, Ioana Diaconescu, Gellu Dorian, Florentin Palaghia, Adrian Alui Gheorghe

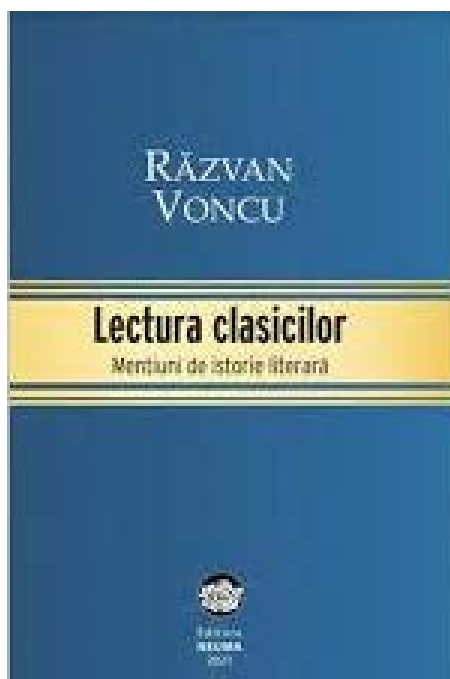
Monica Grasu

REÎNTOARCEREA LA CLASICI

Reprezentant al noii generații de critici, Răzvan Voncu practică un discurs agreabil și atractiv, contrazicând percepția generală conform căreia pagina de critică și istorie literară rămâne, invariabil, cantonată într-o prețiozitate aridă. Preocuparea sa constantă pentru trecutul literaturii române, ca și pentru prezentul ei, s-a materializat într-o serie de studii și cercetări, ce impun o conștiință critică modernă, venind în întâmpinarea noii paradigme de receptare a cititorului contemporan. Între aceste lucrări, amintim: *Secvențe literare contemporane* (două volume, 2001-2002), *Orizonturi medievale* (2003), *Despre Preda* (2003), *Eseuri critice* (2005), *Textul confesiv în literatura română veche* (2006), *Fragmente de noapte* (2008), *Secvențe literare contemporane. O panoramă a deceniului 1990-2000* (2009), *Un deceniu de literatură română. 1998-2008* (2009), *Zece studii literare* (2010), *Labirintul mărturisirii. Strategii autoreferențiale în literatura română medievală* (2012), *O istorie literară a vinului în România* (2013), *Poeți români de azi, I* (2015), *Arhitectura memoriei* (2016), *Scriitori evrei în cultura română* (2020), *Critici români de azi* (2020), toate configurând spațiul de manifestare al spiritului creator românesc, spre care se întoarce cu regularitate criticul, reluând texte, interpretări, mărturii, cu aceeași pasiune și curiozitate. Aceste reveniri la autori cunoscuți sau cvasi-uitați redimensionează percepția publicului asupra trecutului nostru literar. Și parcă mai mult ca niciodată, este nevoie acum de un cuvânt lămuritor și avizat care să faciliteze înțelegerea unor contexte istorice și culturale, iar Răzvan Voncu nu ezită să ofere o asemenea cheie de lectură viabilă a textelor deja clasicizate, privind atât

prin grila istoriei literare, cât și prin cea, mai dezinhibată, aproape anarhică, a receptivității actuale.

„Mențiunile sale de istorie literară”, modest numite așa, din recentul volum, *Lectura clasicilor* (Editura Neuma, Cluj-Napoca, 2021), reușesc, după precizarea autorului, „atât valori consacrate, aparținând canonului literar, cât și propuneri de relectură a unor scriitori mai puțin cunoscuți, dacă nu de-a dreptul niște gloze pe marginea unor opere fără mare relevanță estetică, dar având menirea lor în tabloul istoric al unei epoci.” Așadar, preocupat mai mult de „procesul reflecției”, decât de „tentativa de a furniza un nou canon”, autorul convertește discursul tradițional într-un comentariu proaspăt, pe deplin acordat noilor coduri de lectură. Cu toate acestea, nu pierde din vedere eleganța și

subtilitatea exprimării, atitudinea detașat-echilibrată și, mai ales, farmecul unor povești de viață, strâns legate de soarta operelor interpretate. Astfel, într-un efort recuperator, sunt aduse mai aproape de sensibilitatea cititorului actual, personalități ale epocii medievale și pașoptiste, în variile lor încercări de a impune mediul cultural românesc în context european. Spectrul se lărgeste treptat, așezând sub reflector opere și scriitori din generații diferite.

În ecuația acestei reevaluări, un rol fundamental îl dețin editorii și îngrijitorii de ediții științifice, care furnizează publicului, specializat sau nu, accesul la texte, adesea căzute în uitare sau considerate desuete. Aceste apariții editoriale, relativ recente, îi prilejuiesc autorului un exercițiu comparatist și hermeneutic, soldat cu interesante asocieri și nuanțe. Detaliul de istorie literară, absolut necesar într-o astfel de abordare, însoțește textul critic, oferindu-i perspectivă, însă o anume amprentă afectivă, proporționat răspândită, conferă discursului lui Răzvan Voncu nota personală. Din acest unghi, operele analizate incită curiozitatea cititorului modern cu mențiuni de ordin biografic, aflate într-un raport de interdependență cu pagina scrisă (un exemplu concret: Tudor Vianu). Nu de puține

ori, criticul are în vedere confesiuni, note de jurnal, memorii, precum și pagini de publicistică, altele de corespondență, ce, corelate cu beletristica, pot furniza tabloul complex al unei perioade. Avem aici, pornind de la astfel de texte, necesare reconfigurări ale unor episoade biografice, făcând referire la Titu Maiorescu, Ioan Slavici, Valeriu Braniște, Nicolae Iorga, G. T. Kirileanu, Mihail Sevastos, Ioan Hudiță ș.a. Decodarea realităților trecute sau prezente se realizează mult mai eficient prin intermediul acestor mărturii, dincolo de calitatea lor estetică implicită.

Cu simplitate și finețea-i caracteristică, se apropie autorul nu doar de protagoniștii epocilor literare trecute, ci și de exegezele contemporanilor, făcând trimitere la câteva dintre acestea în partea a doua a volumului de față. Îi rețin atenția, printre altele, interpretările lui Alex Ștefănescu din *Eminescu, poem cu poem*, „carte frumoasă”, care furnizează „un Eminescu viu și verosimil”, studiul Simonei Vasilache despre

Caragiale, scriitor care a suscitât în ultima perioadă exegeze minuțioase, precum și analiza lui Ioan Holban ce aplică operei lui Ion Creangă o grilă de lectură modernă. Monografia Doinei Rad despre Ștefan J. Fay este apreciată pentru sobrietatea analitică și luciditate, iar studiul lui Horia Gârbea despre personajul literar românesc pentru capacitatea asociativă și originalitate.

Familiarizat cu pagina de istorie literară, Răzvan Voncu oferă în *Lectura clasicilor* o imagine clară asupra unor momente-cheie din cultura română, așa cum s-au reflectat ele în viața și opera unor mari scriitori. Discursul său critic este unul de impact, retrospectivitatea sale, personalizate și serios documentate, probând responsabilitatea și echilibrul judecăților de valoare. La acestea, se adaugă tonalitatea melodică a demersului analitic, remarcată și de Irina Petraș, acea căldură a vocii critice, dovedind înțelegere și empatie pentru cei care au trăit și au scris în timpuri greu încercate de istorie.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Emil Boroghină, Valeriu Delacheza și Nicolae Marinescu

Eliza Raha

**ALEXANDRU CIOCIOI
ȘI-A LANSAT LA APĂ
CORABIA CU STATUI
SĂ NAVIGHEZE
PURURI PE VALURILE
TIMPULUI**

(*Corabia cu statui - Poeme umede* -
Editura Tracus Arte, 2021)

Cunoscutul poet Alexandru Ciocioi oferă cititorilor, drept cadou înaintea Crăciunului din 2021, volumul de poezii "Corabia cu statui", într-o prezentare grafică deosebită, sensibilă și în consens cu versurile, publicată la prestigioasa editură Tracus Arte.

Dl. Alexandru Ciocioi, poet de renume, prin excelență citadin, cu experiență îndelungată în arta lirică a cuvântului, și-a construit un drum al său, original, pornit din interioritatea personală deși temele alese cuprind cele mai diverse ipostaze existențiale, uimind și încântând cititorul cu fiecare volum ieșit de sub tipar.

Poet al subtilităților de simțiri și gânduri, scrie o lirică a parabolilor exprimate prin metafore încrîptate, prin figuri de stil originale, ingenioase, cum-va, mărturisirile sale de suflet căutând sensurile, rosturile vieții în tot ceea ce există pe pământ, în trecutul amintirilor, în prezentul trăirilor, în viitorul speranțelor. Recunoaște logodna sa pe viață cu poezia, crez și motivație de a fi...: "O frunză de nuc/ adoarme pe masă/ nu am ușă/ nici fereastră/ am doar credința/ în stâlpul de casă/ că vine o zi când voi fi mire/ pentru o carte ce mă așteaptă/ pe grinda din copilărie/ să mă scald în departe/ unde umblă desculțele ploii/ pentru adâncul din doi/ și atunci frunza de nuc/ va face o casă/ din lemnul cel vechi/ de bunic.// Doamne, fii bun/ cu frunza de nuc/ înstelată-n absolut." (Frunza de nuc)

Filozofia sa despre viață, numeroasele cărări pe care își despletește gândurile, pune în

centrul existenței, ca pe un miracol, femeia și dragostea pământească nutrită pentru ea: „Când ochii tăi/ dansează pe flori/ dimineața plânge/ că nu are chipul tău/ să rămână statuie/ și cântec/ pentru culorile/ alungate de la masă/ pentru tăcerea lor.// Umblătoarea prin vis/ nu are nicio-dată/ o casă.” (Umblătoarea)

Nostalgii, visări sunt picurate în versuri de un rafinament filtrat de maturitate și puterea simțămintelor, devoalând o sensibilitate ascunsă cu tandrețe în farmecul naturii: „În fiecare frunză/ doarme o tăcere/ în fiecare floare/ o chemare cântă/ să-ți amintească/ că ploaia de seară/ așteaptă/ să-i dai numele tău.// Drumul/ încă mai stă ancorat/ în sufletul acoperit/ cu ramuri de nuc/ în umbra cărora/ se nasc secunde/ pentru un mâine/ încoronat/ cu anotimpuri.” (În fiecare frunză)

Dl. Alexandru Ciocioi ne dăruiește o poezie prin excelență meditativă, extrem de șlefuită,

caracterizată de o infinită iubire pentru rădăcinile strămoșești, mama și tatăl sunt alean de suflet și sprijin de gând și faptă. Lexicul său cuprinde cuvinte ce se armonizează cu veșnicia satului: ciutură, iernat, prispă, cobiliță, maramă, mire, prunc, piatră, troiță, vecernie etc., și în mod firesc cu modernitatea stilului său literar: "Prăpastia/ unde se scaldă uitarea/ e păzită de un vis/ plecat din poarta/ unde doarme o maramă/ țesută/ din trăirea unei iubiri/ stăpânită/ de jocul unui drum/ cu lemnul/ din grinda casei.// Pentru mâine,

rugăciunea de părinte/ fumuie dincolo/ de cobilița vremii/ acolo unde/ se îmbracă secunde/ pentru nunta de scânduri." (Pentru mâine)

Un alter ego al poetului cu mintea plecată la stele este pământeanul în lupta sa cu traiul de zi cu zi, numindu-l "vecinul" de existență ale cărui zbateri telurice îl sensibilizează adesea: "Vecinul meu/ are trepte puține/ la casă/ și fântâna din curte/ e uscată de vorbe/ neduse la soroc (...)// Vecinul meu/ are trepte puține/ la casă/ și drumul până la ele/ crede că mâine/ florile vor cânta/ o altă înviere/ numai a lui!" (Vecinul) Și, recunoaște poetul, toate drumurile sale ce au dus către toamna vieții au avut drept dascăl literar harul divin. Iată parabola prin care se destăinuie: "Într-o dimineață/ îmi zâmbește o toamnă/ în-

trebându-mă/ de ce am zăpadă/ în ochii ce merg/
pe drumul pavat/ cu spini, cu flori/ și întrebări/
umezite de patimă.// Fără să-mi spună,/ inima s-
a așezat/ temelie/ făcându-mă cariatidă/ ce poartă
pe un umăr/ o culoare umană/ pe celălalt o
pană/ dăruită la naștere/ de un înger/ trimis să
mă învețe/ a scrie!” (Dialog)

Versurile domnului Alexandru Ciocioi au o
încărcătură densă, consistentă, metaforele sunt
curajoase, caracterizate de luciditate și realism,
oglundind adevăruri necosmetizate, nu edulcorează
adevărul ci ni-l prezintă nud, aproape dureros
de pur. Stilul literar este sobru, fără înflorituri
lirice, acceptând cu bărbăție resemnată ceea ce
i-a oferit viața, cât și trecerea în lumea misterioasă
de dincolo: „Să ai curaj/ să vii pe lume/
numai să vezi/ cum arată lumina/ și când ai apărut/
ai strigat la ea/ că nu o poți îmbrățișa/ așa
cum ai fi vrut.// Să ai curaj/ să mergi pe drum/
până se tocesc tălpile/ și se iscălesc/ pe câte o
piatră/ cu o picătură de sudoare/ peste pata de
sânge/ a unui bob de grâu.// Să ai curaj/ să te

lipești/ pe o coală de hârtie/ neștiind dacă un
ochi/ pentru o secundă/ îți va da viață/ și-n urma
ei/ vei deveni cuvânt.” (Să ai curaj)

Poeziile sale par să fie cioplite pe verticala
existențială, nu cunosc un alt sens, alcătuind
cariatide pornite din teluricul vieții și susținând
cerul de deasupra pe umerii lor. După ce le-a
insuflat har din zestrea talentului său, Poetul le-a
urcat pe o corabie – oricare dintre cărțile sem-
nate de-a lungul anilor – lansând-o la apă să
navigheze pururi pe valurile timpului: ”Mi-a
trecut pe la poartă/ o corabie cu statui/ adunate
din cetate/ multe dintre ele/ cu zăbrele la ochi/ și
gura.../ văduvită de grai./ printr-o cătușă murda-
ră/ mai geme un cântec/ numai de ea știut/ dar
destul de puternic/ să ajungă la flori.// O mână/
desprinsă de gândul cioplitorului de secunde/ a
căzut pe caldarâm/ privindu-ne/ ca o durere fără
vină./ Vecinul meu tăcea/ pe banca de lemn/
unde eu uitasem/ cum se nasc cuvintele/ ce spri-
jină cerul.// Hai în casă, tată!/ pe stradă/ se pus-
tiește ziua!” (Corabia cu...)

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Gellu Dorian, Daniel Corbu
și George Vulturescu*

*Ion Caramitru, Angela Baciuc,
Ion Hadârcă și Liviu Ioan Stoiciu*

Paul Arelzu

VIAȚA CA O NEȘTIINȚĂ VESELĂ

Scenariul poeziei lui Nicolae Coande reunește două atitudini (care s-ar exclude dacă nu ar fi și contigue): un imaginar ludic tentat de ingeniozități și picanterii de limbaj, și, emanând din el, o reflexivitate existențială gravă. Această pendulare între pitoresc și dramatic, această combinație între Thalia și Melpomene („râsu’-plânsu”) este caracteristică liricii sale și marchează și volumul *Plagiator. 1962* (Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2017). Intenția scriitorului (care se și concretizează) este de a surprinde, de a provoca cititorului o puternică impresie: „M-am născut într-o vreme când toți erau morți/ Ascunși uitați sau nu gândeau prea curat/ Am umblat printre ei îmbrăcat în bacterii/ Cu adevărat frumusețea nu există decât în infern.” (1962).

Declarându-se un simplu „plagiator”, el recunoaște că este un constituent înscris într-o serialitate, că mereu alte forme îmbracă același conținut („toate-s vechi și nouă toate”). Ironie, detașare afectivă, expresie frustrată, imagini dezabuzate alcătuiesc modalitatea acestei lirici. Pentru poet, totul este calp, realitatea este ipocrită, „cazanul unde se fabrică vise pentru cretini delicați”. Nici iubirea nu are autenticitate: „Să furi tăcut ardoarea din îmbrățișarea unei copii în vreme ce viața/ Repetă gesturile ieftine ale viului” (Gesturi de curvă). Evaluându-și viața trăită, poetul se simte „ca un mutilat de război” (Partea întunecată a feței). El este senzorul unei biografii de idei, abstractizate, punctând zone nevralgice, de criză personală. În viziunea sa deconcertantă, sumbră, existența este „neștirea noastră veselă”, ori „semne de punctuație ale delirului”. Soluții pentru a ieși din surogatul vieții sunt detașarea și disprețul: „Gândește singur și vei trăi la fel scutit de falsă comedie/ A îmbrățișărilor de care nu ai nevoie ca să poți rezista/ De sulemenita înfățișare a lucrurilor printre care te miști/ În rutina lor decolorată de care scapă doar

copiii și proștii” (Viață subtotal). O lume disolută, un cortegiu grotesc populează realitatea din oglinzile memoriei: „Banalul săltăreț”, „Soldatul cu caschetă bleagă”, „Madona” cea lascivă, „Unchiul proptit în știință”, „Savantu’ ce culege miere doar cu limba”, „Coadă pierdută a Căinelui îndrăgostit de purici mov”..., „Argintu-ntunecat al Țestei în care toate nălucirile au fost același Chip odată” (Fierea Prostituata Piatra). Nu lipsește un soi de cinism: „Trebuie să plătim pe cineva să ne strige zi de zi – «Ratatule!»” (Trebuie să plătim).

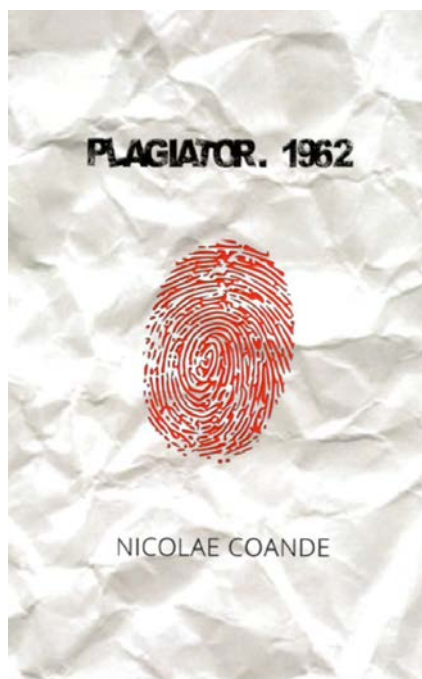
Nicolae Coande atacă teme tari. Relația cu Dumnezeu este una problematică, de incertitudini, de „tăgadă”: „Anul ăsta am fost ocupat cu Dumnezeu cu slăbiciunea care/ Nu-i permite să fie avocat al copiilor născuți în abatoare și/ Nu cred că am

găsit vreo cale să-l conving să intervină decis,/ Vino, puf-puf, pe străzile sărmanilor, fluieră la porți risipite” (Înfumurata însingurare a cuiva care traversează o cameră). Altundeva, parodiază pariul lui Blaise Pascal, naturalizându-l: „Dacă Dumnezeu există atunci putem muri de foame însă/ Vor fi mereu flaimuce care să se miște în jurul măcelăriei” (O zi din carnea mea).

De regulă, textele se închid (și se deschid) în sine, dezmembrând discursul, concentrând sensuri, ermetizându-se în tiparul unei spirale, oferind iluminări. Există în poeme și inserții livrești (Rimbaud, Verlaine, Wallace Stevens, R. Char, J. M. W. Turner, parsecul, orenda, dinamys, charis...) ori artifi-

cii textualiste, prin care se fac punți între simbolurile culturale și viața strict reală, constituindu-se într-un fel de monedă forte, prin care se compensează, dar se și dă credit imaginarului (subiectiv încrâncenat, decepționat).

În lego-ul poeziei sale, Nicolae Coande assemblează, după reguli doar de el știute, aspecte ale reflectării, imagini ale subliminalului, încorsetări, dicteuri, focalizări, împletind eteroclit ființa fizică și ființa virtuală (larvară), într-o ontogeneză (metamorfoză) a minții, într-un labirint spiralat. Scrie o poezie inteligentă, regizată (cu rafinament), pasională, având o pornire spre teatralitate și spre un limbaj dezinhbat, o poezie cu pliuri, împăturită în multe dimensiuni, în ascunzișuri, deliberat lipsită de sentiment, eliminând, adică, trăsătura minoră, lăsând doar luciditatea să vorbească.

Mircea Paspai

O CARTE-PAȘAPORT, PENTRU ETERNITATE

Scriitorul cu sorginte olteană Constantin Zărnescu, născut în satul Lăpușata (comuna Lădești, județul Vâlcea), devenit clujean încă de la începutul facultății și ajuns acum la venerabila vârstă de trei sferturi de veac, a editat de curând o carte monumentală (*Civilizația Vizuală Brâncuși*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2021), în care, pe mai bine de 700 de pagini, format academic, adună esența scrierilor sale despre Constantin Brâncuși. Este omagiul de apogeu creator pe care copilul din Lăpușata, ajuns elev al Liceului din orașul celei mai importante ctitorii religioase a domnitorului Constantin Brâncoveanu, Horezu, marcat, de pe atunci, de excursiile școlare la Hobița și Târgu Jiu (mărturie într-un interviu pe care ni l-a acordat acum mai bine de un deceniu, publicat în cartea *Convorbiri de după-amiază*, Scrisul Românesc Fundația Editura, 2012), îl aduce marelui sculptor gorjean. De fapt, Constantin Zărnescu a trăit, se poate spune, ca scriitor, pentru și prin Constantin Brâncuși, căruia i-a dedicat mai multe cărți, iar celelalte scrieri (romane, eseuri și, mai ales, teatrul) par marcate de spiritul cercetătorului brâncușolog.

Constantin Zărnescu a fost primul cercetător care, fără a se îndepărta de operele lui Brâncuși, a căutat esențele geniului acestuia (și) în cu totul altă parte decât în aceste opere în sine. Brâncușiologii, mulți, au încercat să ajungă la miezul semnificațiilor care se ascund în fiecare dintre sculpturi. Lucru greu de realizat, pentru un creator care răsturna cutumele vremii, reușea să traseze un hotar între etape ale evoluției artei, trecea de la sculptura mimetică la cea a formelor abstracte și dădea acestor forme o nouă relație

cu modul de a privi arta. Constantin Zărnescu, fascinat foarte de tânăr de operele brâncușiene, atâtea câte putuse cunoaște la vremea și pentru vârsta aceea, a găsit însă loc de investigație pe un alt palier el al creației magului de la Hobița. El a sesizat (sau poate a avut o revelație, situația duce și la asemenea ipoteză) că, dincolo de *opera vizuală* a lui Constantin Brâncuși, există încă un filon de investigat și de explorat, și anume *gândirea* acestuia. Sau *cealaltă gândire*, care nu se revărsa în lutul, în ghipsul, în piatra, în marmura sau în bronzul sculpturilor, ci se închea prin înșiruirea cuvintelor în idei memorabile. Constantin Zărnescu, după ce a fost cotropit de ideea că există un patrimoniu ideatic fantastic în rostirile sculptorului, a trecut la adunarea acestora. Misiune grea, pentru că trebuiau strânse din puținele scrieri/înscrisuri proprii, din con-

semnările în diverse forme ale *zicerilor* lui sau din scrierile altora, risipite și greu de găsit, mai ales la vremea aceea. Dar, în 1980, a reușit să ne dea prima ediție a cărții *Aforismele lui Brâncuși* (la editura craioveană Scrisul Românesc), cu o prefață de Marin Sorescu. Apoi au venit alte cărți despre Brâncuși, remarcate la vremea lor.

În această (nouă și veche în același timp) carte reia, actualizate și revăzute, respectivele scrieri, drept „capitole”, cu adăugarea unor relaționări, note „explicative” sau comentarii, precum și inclu-

derea unor studii noi.

Constantin Zărnescu se oprește, chiar din primul capitol, asupra civilizației imaginii la Brâncuși, iar în cadrul capitolului, în mod aparte, asupra celor mai „mari ochi” ai avangardei artelor plastice ale secolului al XX-lea, ca emblema a noii civilizații a imaginii. Autorul pornește de la ideea că în anii 1907-1910 „au apărut, la Paris, capitală a luminilor și ideilor înnoitoare, primii *ochi fascinanți* și *enormi*, simboluri ale *revoluției plastice europene*”, introdusă în sculptură de românul Constantin Brâncuși (*Săruturile*, *Muzele adormite*, *Păsările măiestre* și alte *viziuni seriale*) și, în pictură, de Pablo Picasso (*Domnișoarele din Avignon*). Este perioa-

da în care Brâncuși are obsesia plastică a *ochiului*, caută mereu, cu insistență, *alți ochi* și, până la urmă, marele sculptor caută *spiritul ochiului*. Constantin Zărnescu cercetează, pe rând, unele dintre cele mai importante opere ale lui Brâncuși, doar prin această prismă, a relevării semnificației ochiului. Și poate fi vorba de cu ochii lui *Narcis* – „primii ochi șocanți” –, de ochii *Muzei adormite*, de ochii *Cumințeniei pământului*, de ochii din *Săruturi*, dar, cel mai semnificativ, de ochii *Domnișoarei Pogany*. Fără a relua nimic din fascinanta poveste, aş zice chiar epopeea *mulajelor Pogany*, nu putem să nu reamintim că acesta este un episod remarcabil pentru a evidenția aspirația spre perfecțiune a marelui artist, fie și numai prin faptul că de nenumărate ori, până la exasperarea modelului Marghit Pogany, sculptorul crea mulaje pe care apoi le privea și, nemulțumit, le arunca în lada cu lut nelucrat. Și, tot astfel, până când a reușit ceea ce autorul numește „o nouă proporție a ochiului uman, o nouă reprezentare în arta portretului”.

Capitolul de deschidere (bazat pe cartea *Brâncuși și civilizația imaginii*, 2002) este, în fapt, o altfel de istorie a primei perioade din creația sculptorului, concentrată în 38 de minie-seuri, marcate, ca ansamblu, de relația *civilizația ochiului - civilizația imaginii - civilizația spațială*.

Și, dacă demersul nu ar avea atâta coerență documentară legată de opera brâncușiană, dacă ar fi golit de toate trimerile spre sculpturile brâncușiene, am fi tentați să spunem că este, în fapt, un imn închinat organului din corpul omenesc care, până la urmă, face ca *realitatea din jur* (realitatea obiectivă), care și cum o fi fiind ea, să devină *realitatea privitorului*. În jurul *obsesiei* brâncușiene pentru ochi există o întreagă literatură, dar și o concentrare fantastică a ideii, într-un poem al pictorului-poet alsacian Jean Arp, care spune: „*Domnișoara Pogany este feerica bunică a sculpturii abstracte*”, iar „*Ochii Pogany sunt ouă și cochilii ale lunii*).

Capitolul al doilea constituie includerea lucrării a *Aforisme și textele lui Brâncuși*, (adusă „la zi”, așa cum s-a întâmplat la fiecare ediție), cuprinzând un amplu studiu al autorului intitulat *Concepția sculptorului despre artă*, apoi subcapitolele de aforisme și texte propriu zise.

În locul altor comentarii, reținem un „aforism” (poem, minieseu, viziune?), care are și un titlu, *America și credința în arte*: „AMERICA!... America!... / Ea se află în într-un pro-

gres, ce a început / prin ideea de *Necesitate!*... / Europa?... A început și a continuat / prin *lux!*... / acela care *îngrădește progresul!*... / învățarea principiului sigur – *Credința în ARTE!*... / *un temei* al Omenirii Întregi!... / și, atunci, orice *didacticism* ne-ar rămâne fals!... / și la antipodul tuturor imperativelor / *Vremurilor Noastre!*...” (Text scris pe o filă, galbenă, purtând antetul celebrului hotel „Beervorth” din New York, 1926 – este legenda textului, notată de C. Zărnescu).

Cel de al treilea capitol, intitulat *Una dintre minunile lumii – Ansamblul monumental de la Târgu Jiu*, este capitolul prin care ni se spune, încă o dată, ce creație spirituală valoroasă a lăsat Constantin Brâncuși, ce înseamnă acest ansamblu sculptural care leagă cerul și pământul, trecutul, prezentul și viitorul, rădăcinile ancestrale ale neamului și infinitele sale visuri.

Așa cum prin capitolul de deschidere Constantin Zărnescu a reluat, îmbogățită, lucrarea sa *Brâncuși și civilizația imaginii*, prin cel de al patrulea capitol, *Codul operei lui Brâncuși*, autorul reia, revăzute pe alocuri, paginile lucrării cu același nume, apărută în 2007. Este o revenire poate necesară, pentru că brâncușologul Zărnescu și-a îmbogățit informația cu fiecare zi pe care a trăit-o și o trăiește, studiul operei, vieții și gândirii lui Brâncuși fiind, subliniem, țelul principal al vieții sale.

Nu putem să încheiem această prezentare fără a remarca un capitolul cu caracter enciclopedic, foarte divers, care privește „aspecte colaterale” ale vieții lui Brâncuși, relaționarea sa cu lumea din țară, din Paris și din alte locuri, întâmplări culturale, unele târzii, chiar contemporane nouă, care decurg din destinul operei brâncușiene.

Cartea de față este un fel de carte a „cărților lui Zărnescu” despre Brâncuși. Este un monument editorial dedicat împlinirii a 145 de ani de la nașterea magului din Hobița, dar este, în același timp, ne îngăduim a spune, un monument pe care Constantin Zărnescu, cu îndreptățire, și-l înalță sieși, la împlinirea a o jumătate de secol de muncă de cercetare, pentru că atâta se împlinește de la apariția primelor eseuri ale sale în revista „Tribuna”, de la primele călătorii și reportaje în satul de obârșie al sculptorului, de la aprinderea scânteii pasiunii pentru opera brâncușiană. O carte necesară, cu un conținut, o realizare editorială și tipografică pentru „raftul din față” al oricărei biblioteci.

Aureliu Geci

IRONIA PANDEMIEI ȘI SARCASMUL DEPRESIV

(Ion Scorobete – *Bagaj de mână cu sau fără izoletă*,
Ed. Eikon, București, 2020)

O poezie care înregistrează și cele mai fragile tensiuni emoționale într-un univers depresiv, cu greutate de plumb, sub cupola unui sfârșit continuu, din care nu se întoarce niciodată. Bacovia nu e o referință structurală, ci o structură cu identitate, înrudită și apropiată. Pentru că Ion Scorobete performează o atitudine (poezie) intimistă contorsionată dramatic, dar și cu gesticulație de tip postmodernist, păstrând și potențând vivacitatea gesticulantă a dicteului.

Poezia și biografia reprezintă o conviețuire suportabilă cu moartea, admitând că e posibil așa ceva, cu moartea care are o identitate medicală, înregistrată diabolic în universul existențial și care generează o imperioasă nevoie de comunicare simbolizată, ca la Arghezi, de cutia de scrisori, asociată de alte semne ale trecerii și spațiului de trecere dinamică: gara, aerogara, șosele, scări, balustradă, adică un fel de poștă fără curier.

Covidul nu e moartea universală, ci teroarea continuă într-o viață pandemică care își construiește un univers aberant marcat de masca anti-teatrală. Masca pandemică dezvăluie toate secretele, pe când masca teatrală chiar joacă teatru, obscurizând fericirea bolnavă.

Pe de o parte, lirica d.lui Ion Scorobete revitalizează discursul maladivității expresive, de tip bacovian, dar afirmând altă structură poetică, pe de altă parte, se străduie să fie contemporan cu epoca sa de reluări și reacreditări de vechi

formule lirice. Există și situații de mitizare a cotidianului, de proiecție a elementelor realității într-un spațiu al conștiinței. Banalitatea constrângerilor asumate în vremuri pandemice regizează cotidianul ca un fel de proiecție metafizică, precum în tablourile lui De Chirico.

Discursul poetic, de un fals aspect „realist”, mizează într-un adevăr pe autenticitate și obiectivitate folosind epitete duble: depresie/pseudofericire; agonie – ironie, anxietate – luciditate, detașare – exasperare, plinătatea fricii – vacuitatea sarcasmului. Și prin construcție, cartea debutează cu o artă poetică negativă, poemetele au număr și se continuă logic unul pe altul, subordonate unei semnificații generale. Probabil, fără nicio intenționalitate, d. Ion Scorobete reactualizează și reabilitează poezia „angajată”, militantă, dedicată contextului social și problematicii imediate ocazionale, ca reacție și

atitudine spirituale, fără obiective ori interese materiale. Și mai mult decât atât: poetul nici nu revendică o determinare spațială, o identitate regională – bănățeană, transilvană, ori altceva! – câtă vreme biografia sa se cristalizează pe întreg spațiul românesc, asumându-și tragismul condiției umane, dar în spiritualitatea românească a suferinței precum Eminescu sau Bacovia.

După un debut întârziat în reviste, autorul (născut în 1947) debutează editorial la 40 de ani, după care devine extrem de prolific, publicând până astăzi, 20 de cărți – dacă am numărat bine! – 16 volume de versuri și patru romane. Bibliografia rămâne impresionantă, dar autorul nu este cunoscut așa cum ar merita. Desigur, și poezia aceasta, fundamental inimistă, nu este de impact și nici de ecou, ceva în genul artei în timpul liber. Dintre contemporani, se întâlnește sub aceeași cupolă tipologică cu Mircea Ivănescu, un alt provincial din Europa Centrală.

Poemul 1 este, desigur, o artă poetică introductivă în universul imaginar, care împrumută toate elementele din cotidianul banal, din reali-

tatea rutinieră și din biografia unui om așezat în obieciuri sănătoase, fără performanțe și, desigur, fără strălucire. Deci, iată textul 1, care începe cu literă mare, dar nu se sfârșește cu punct, și nici altă punctuație, într-o cursivitate legănătoare ca trecerea timpului: *Stai în casă baricadat de strigătul supraveghetorului/ COVID 19/ te reprogramezi la dentist/ pentru când sfârșitul va fi oportun/ deretici prin bucătăria muncilor amânate/ refulările treze/ rezervele de conserve și usturoi/ zăvorât în betonul cu mucegai la ferestre și cireșii înfloriți/ de mai mare dragul/ întocmești planul operațional/ în perimetrul îngust de pe Sextil Pușcariu// tragi un perdaf strălucirii razelor bolnave din păcătosul 2020/ le trimiți neantului// în casă e frig/ tot mai frig pentru soldatul neinstruit pe frontul derutei/ cu un dușman invizibil.*

Lumea sarcastică, ținută în izolare, în "dezviețuire", zice poetul, nu renunță la mască, o psihoză o ține în viață, drumurile încalcite favorizează monstroasa goană ultratehnicizată și fără sens prin experiența „carpe diem” și libertatea de a fi vizionar aduce și certitudinea că această așteptare a apocalipsei este chiar apocalipsa cu intenția să se eternizeze.

Poetul poate să fie mândru, s-a ridicat la înălțimea înaintașilor iluștri, construind o epopee – Coronavirushiada, ca în '78: *Și când să te vezi cu poemele în care/ cum malițios ar spune/ autorul intrat în monstroasa/ istorie a bubelor/ covid este repus în drepturi// masca revine/ condiție esențială care „per a contrario”/ te trage după gratii/ mai degrabă decât o crimă cu premeditare/.../mănușile chirurgicale de pipăit/ chiar prin părțile intime/ nu se exclud/ nici respirația sub doi metri chiar/ dacă spre exemplu ți se face semn că partea este dispusă// întreg arsenalul ridicol de tumultuos pus pe note, din partitură în partitură/ se cântă pe canalul media cu patos/ să nu exagerezi/ că se întoarce agresorul invizibil ascuns acum/ într-o firdă ultra tehnicizată/ din rănilor celor intrați în putrefacție/ se revigorează satrapul /.../*

D. Ion Scorobete are acum, la maturitatea deplină, o operă remarcabilă, atât prin amplitudinea cărților, cât și prin profunzimea gândirii și rezoluția conștiinței reflexive într-o epocă literară complicată, nou milenaristă, în care postmodernismul a devenit post-postmodernism, iar discursul personalizat se străduie să revină la clasicism.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Marius Ghica și Mihai Fircă

Johana Hell

LUMINA E PACE INTERIOARĂ

(Irina-Maria Broscaru –
Clarobscur, Ed. Grafix, 2022)

Nuvela de debut a Irinei-Maria Broscaru sondează cu acribie trăirile profunde ale personajelor. Titlul ales, *Clarobscur*, este extrem de sugestiv. Sunt surprinse sentimente gradat, punându-se accent pe efectele intense de contrast, elemente ce conduc cititorul spre sensul primar al cuvântului *clarobscur* din pictură, acel spațiu în care lumina se amestecă cu întunericul. Autoarea nuvelei mânuiește cuvintele și obține magistral treceri gradate și efecte contrastante puternice ale trăirilor.

Personajele sunt minuțios descrise, fiecare gest este surprins cu grija și îmbrăcat în cuvinte atent alese pentru a-l transpune pe cititor într-o lume în care lumina și umbrele se întrepătrund. Întreaga nuvelă este dominată de cuvinte puternice, iar destinul este văzut aidoma unui joc în care cele două personaje se așează la masa de joc, dar va exista doar un singur învingător pentru ca așa cum menționează autoarea: „Aici, nu pot fi doi generali. Este unul singur, care controlează întregul joc”.

Iubirea este văzută ca fiind surprinzătoare, iubirea-dependență care face ca revenirea personajului masculin în viața Briannei să îi pro-

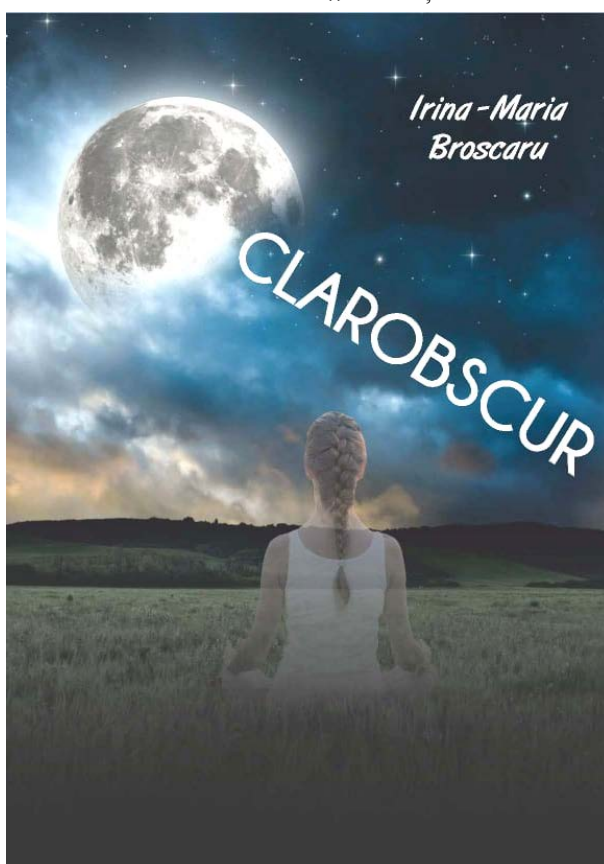
voace un dezechilibru existențial, separarea inițială a celor doi fiind un subiect ascuns, neîmpărtășit cititorului. O lectură atentă ne aduce totuși în prim plan un indiciu – fotografia celor doi copii care ne transpune printr-un salt temporal la începutul relației, o relație sortită eșecului, fără drept la fericire: „Copiii aceia nevinovați nu își vor găsi nicicând fericirea. Dacă acel sfârșit frumos ar exista, ei încă ar râde de inocența fetei și neglijența băiatului”.

Un alt element definitoriu, marcat cu măiestrie literară de către autoare, este credința: „credința este totul...”. Personajul feminin crede

cu tărie în puterile divine care îi aduc pace, în Dumnezeu care o ia mereu de partea lui, acel Dumnezeu hotărâtor al destinului ei și căruia i-a încredințat întreaga ființă și sentimentele, iubirea divină fiind singura iubire adevărată: „Bucăți ale Raiului mi se întrevăd zilnic. Acolo ajungi dacă realizezi și crezi în sacrificiul suprem al Hristosului viu, moartea Lui pentru păcatele mele și ale umanității. Iar asta înseamnă iubire adevărată, dar eu tot după mojiicii mă zbat”.

Finalul nuvelei creionează pictural trecerea definitivă spre lumină, momentul în care ochii personajului feminin se umplu de lumină și lasă în urmă acel trecut clarobscur, înțelegând că lumina e pace interioară.

Una dintre cele mai frapante fraze ale nuvelei, asumată cu maturitate auctorială, este, din punctul meu de vedere, manifestul autoarei „Dacă nu crezi în ceea ce ceri, nu vei primi”.

Florentin Popescu

INTERVIUL, ÎNTRU DOCUMENT ȘI CONFESIUNE

Dintre genurile publicistice practicate în presă, de la începuturile ei și până azi, interviul s-a bucurat și se bucură de o situație oarecum privilegiată, întrucât s-a dovedit a fi întotdeauna așteptat și citit cu interes. Dintr-un anumit punct de vedere se poate spune că acest gen a reprezentat și reprezintă un fel de liant între cititor și personalitățile care s-au confesat reporterului. El mai este, pe de altă parte, cea mai vie formă de gazetărie – de unde se explică, probabil, și pereinutatea sa.

Aflat de mai multe ori în dubla postură – de reporter, dar și de repondent – eu însumi am fost și sunt preocupat în continuare de interviu, ca gen publicistic, urmărind de fiecare dată cam tot ce mi-a căzut sub priviri din arealul acestui gen de scriere.

Trecând dincolo de conținutul propriu-zis al textelor, mi-am pus adesea întrebarea în ce măsură un interviu poate transcende timpului și evenimentelor, rămânând o dovadă, o mărturie de valoare pentru posteritate.

Tipologic, interviurile se pot clasifica în două mari categorii: cele așa-zis curente, din presa cotidiană sau săptămânală, referitoare la fapte și evenimente recente (în acest sens am avut o întreagă suită de autori, iar o trecere în revistă a numelor acestora ar ocupa pagini întregi) și interviurile-mărturii, luate unor mari personalități ale științei, artei, culturii etc., care transcend data când au fost luate și devin, în sine, importante surse biobibliografice despre unele personalități. În această a doua categorie se înscriu, între altele, interviurile luate unor

creatori de către Nicolae Crevedia, I. Valerian, V. Russu-Șirianu și alții, iar mai încoace ilustrate prin texte de către reporteri și scriitori ale căror nume au intrat deja în patrimoniul de valori al țării. În fine, pe lângă informațiile mai puțin sau chiar deloc cunoscute despre personalitățile cu pricina, interviurile mai sunt interesante și prin aceea că aduc mărturii despre înșiși reporterii care le solicită și le realizează.

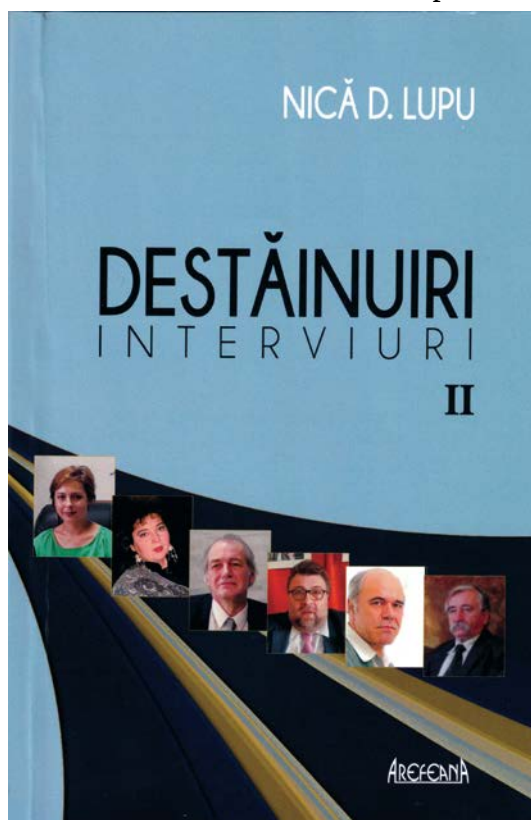
Astfel, interviul în sine capătă statut de document și confesiune, având toate șansele să fie receptat și reținut ca atare în istorie.

La toate aceste aspecte am fost provocat să reflectez de curând, când am citit cel de al doilea volum (*Destăinuiri. Interviuri*, Editura Arefeana, București, 2021) de Nică D. Lupu, un scriitor pe care până nu demult îl cunoșteam numai în ipostaza de romancier, de autor al mai

multor volume de inspirație istorică, inspirate în genere de figuri și întâmplări din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, altfel bine primite de către publicul larg.

Fără să fie vorba de o premoniție, observ că dl. Nică D. Lupu este oarecum în consens cu mine, fiindcă la începutul acestui nou volum d-sa se întreabă (întrucâtva retoric, desigur): „Cine-i persoana care-i situată dincolo de figura impozantă, cu chipul cuge-tător?; Cât este de dispusă să-și deschidă inima în fața unor interogații care, uneori pot fi incomode?; Ce mai putem cunoaște din bogata zestre biografică pe care el/ea o etalează prin lumea

largă?; Când și cum s-au produs principalele metamorfoze în evoluția personală?; Care sunt punctele forte ale acestei personalități extraordinare?; Relațiile personajului interogat atât cu familia cât și cu alți membrii ai comunității au avut repercusiuni asupra activităților?; În ce măsură meandrele vieții se regăsesc în actualele creații?; Cum ar fi posibil ca această individualitate să constituie un model valoros pentru dezvoltarea personalității unora dintre discipolii credincioși?”

Avem aci mai mult decât o profesiune de credință, ilustrată mai apoi în cuprinsul cărții prin argumente serioase, ca și prin capacitatea autorului de a formula întrebări ce presupun răspunsuri pertinente, la obiect adică.

Dl. Nică D. Lupu, care a fost mulți ani profesor la mai multe școli din Ilfov, ins cu experiență bogată în ce privește cunoașterea oamenilor, știe să evalueze și să pună într-o lumină frumoasă personalitățile cu care și-a întretăiat pașii pe diverse paliere ale propriei vieți.

De aceea, este interesant de observat că d-sa convorbește cu egală plăcere atât cu o colegă de profesie (profesoara Cristina Petre Ghiță), cu o

actriță, mare animatoare a cercurilor și cenacurilor literare din București (Doina Ghițescu), cu directorul Casei Corpului Didactic din Capitală (Florin Petrescu), dar și cu scriitorii Emil Lunganu, Florentin Popescu și Victor Gh. Stan.

De la toți reporterul cată să afle cât mai mult și cât mai multe, profesorul din el sugerând că partenerii săi de dialog pot deveni exemple pentru elevii de azi.

Bogat ilustrat, noul volum al d-lui Nică D. Lupu răspunde în bună și mare măsură titlului pe care l-am pus cărții d-sale, aceasta cuprinzând un summum de confesiuni, dar și – de ce nu? – de documente literare demne de reținut.

Ion Haineș

INVENTIVITATE CREATOARE DE ÎNALTĂ ȚINUTĂ

Poet, prozator și jurnalist de prestigiu, Radu Vida demonstrează cu această carte o inventivitate creatoare de înaltă ținută. Autorul are plăcerea de a povesti, imaginile curg firesc, una din alta, prozatorul se întâlnește cu jurnalistul. Povestea este o ficțiune, spune autorul, dar, în același timp, realitatea îi inspiră trăirile, îmbogățindu-le.

Cartea este bine scrisă, are ritm, are suspans, scenele se succed cu repeziciune, se citește cu plăcere, iar finalul e de roman polițist, cu secvențe imprevizibile, care țin cititorul cu sufletul la gură, nelăsându-l să amâne lectura pentru a doua zi.

Cartea este, cum spune autorul, un "crâmpei de viață", în care se împletesc "ficțiune și adevăr, deopotrivă".

Titlul, ușor înșelător, nu trimite la celebrul palat regal, "Pelișor", de la Sinaia, ci la o celebră cârciumă, "Pelișoru'" din Cluj, scena unde au loc cele mai frecvente întâlniri ale personajelor: studenți, securiști, afaceriști, traficanți de droguri, clienți mai vechi sau apariții meteorice, oameni spălați, dar triști, portari la universitate sau institutele umaniste ale acesteia, câțiva profesori bătrâni, angajați cu ora la liceul catolic,

bibliotecari cu jumătate de normă, profesori cu vechi state, ingineri de pe șantierul de construcții din împrejurimi, avocați independenți și din barou, procurori, actori și dansatori amatori de la clubul armatei etc.

În același timp, titlul este o invitație prietenească de a ne întâlni în acest spațiu, care ne devine și nouă familiar și unde se desfășoară cele mai multe scene sau care trimit la acest spațiu.

Personajele sunt numeroase, identificarea lor se realizează pe deplin pe parcursul povestirii, unele dintre ele ne devin simpatice, altele, dimpotrivă, dar în niciun caz întâmplările nu ne lasă indiferenți.

Autorul cunoaște bine această lume, se mișcă dezinvolt în atmosfera "Pelișorului", dialogurile sunt autentice. limbajul colorat al personajelor e foarte bine surprins, chiar și limbajul savuros (ardelenesc) al autorului (săptămânile ce se gata", "Merge omul până ce ...nu mai dă de lumină. Nicări, c-or durmi tăți oamenii").

Vorba autorului, "viața bate filmul".

La o masă, într-un separeu, era locul rezervat pentru gașca de ziariști de la cotidianul local. Condeieri unu' și unu'. Masa era mai mare decât celelalte, fața de masă imaculată, solnițe sofisticate din alamă lustruită, șervețele de hârtie și prosoape mici, făcute sul lângă patru farfuriile plate.

Dintre numeroasele personaje se disting de la început Maria și Zia, două prietene foarte bune, și David și Raul, doi buni prieteni.

Maria era în ultima vacanță de liceană și aștepta trenul, când a simțit că e privită insistent

de o piticanie de om, Tuhutum, barman la "Pelișoru", care, pentru a-i câștiga încrederea, se oferă să-i satisfacă Mariei una din cele mai mari dorințe- aceea de a călători în străinătate. Astfel, ea va călători la Paris, Copenhaga, Londra, Dubai, Tokio, fără să se gândească că într-o zi va veni nota de plată.

Cele două stabilesc ca loc de întâlnire "Pelișoru". Zia intră în cârciumă și, imediat, e acostată de piticul Tuhutum, barmanul acestui locaș, un țișănuș cu șorț alb, cravată legată în jurul gâtului, păr vâlvoi și ochi exoftalmici. Noroc că intervine la timp un tânăr manierat, bine făcut și elegant, care o salvează de insistențele libidinosului pitic.

Acesta nu se va opri aici, ci îl pune pe unul, Rostaș, să îi urmărească, să îi spioneze și să-i raporteze orice mișcare.

Cei doi, Maria și David, pleacă împreună, se opresc pe o bancă într-un parc, și își fac confesiuni. El este student la Politehnică, dar vrea să treacă la Conservator, la pian, iar ea este elevă în clasa a XII-a și intenționează să dea admitere la Litere, la București. Între cei doi se leagă un sentiment de iubire.

Apoi, facem cunoștință cu alte personaje, cam dubioase, foști securiști, deveniți acum jurnaliști sub acoperire, care hălăduiseră prin lume, ba ca ingineri mecanici, ba comercianți de mașini, ba atașați culturali la vreo ambasadă, ba șoferi în diferite legații.

Unul dintre ei, lt. col. (r), Sângureanu, (lumea îi spunea Mircea Duca), plecat dintr-un sat de undeva din Moldova ("Calu-Iapa"), e bănuț că deține secretul schițelor de fabricare a diamantelor artificiale.

De remarcă, împletirea dintre realitate și ficțiune. Realitatea- satul Calu-Iapa din județul Neamț e localitatea natală a prietenului și fostu-

lui coleg de facultate, astăzi ziarist, Traian Socea, iar biografia personajelor este una inventată.

Așadar, omul s-a însurat cu Frosa, au avut o fetiță, Dea./Zia, a făcut niște studii la ff, dar în același timp era spion, -curier prin Europa, făcea vizite la bordeluri dosite etc. Fata lui, Zia, nu trebuia să afle niciodată cu ce s-a ocupat tatăl ei, azi gazetar la cotidianul local. Frosa, soția lui, devine și ea turnătoare și, culmea compromisului moral reciproc, ea îl spionează chiar pe Mircea, raportează "sus" tot ce făcea și nu făcea, avea îndemnizație de la "Babacu" (șeful anonim), care dădea ordinele.

Frosa se ocupă de "culturalizarea" bărbatului ei, începe să-l care pe

la filarmonică, teatru, operă, galerii, Spera că îl va civiliza pe Mircea: albume de artă, lecții de vestimentație pedepse fizice și pecuniare la orice înjurătură sau banc nepotrivit.

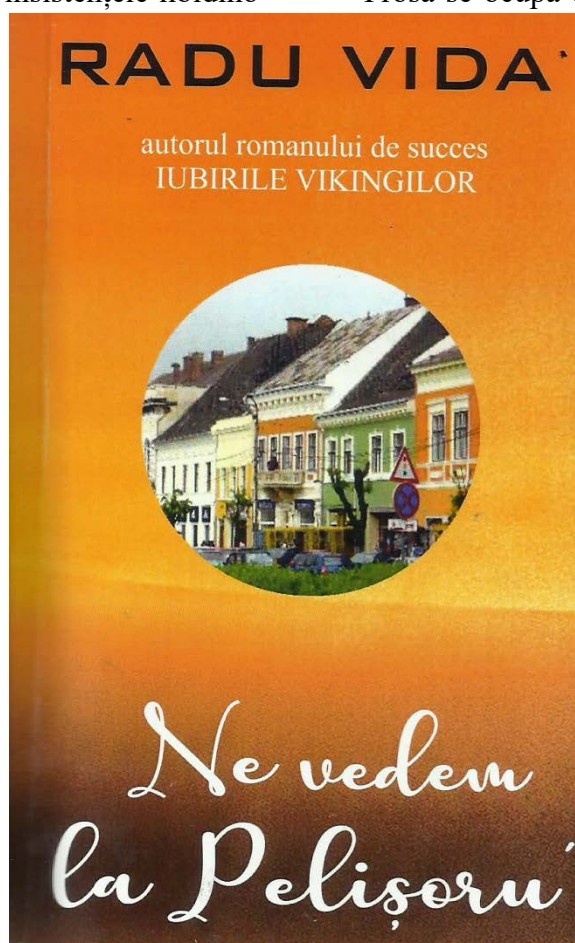
Iată, însă, surpriză, Zia este răpită de niște necunoscuți, cu destinația Franța și de aici începe aventura unor întâmplări demne de un roman polițist.

Nu voi povesti toate aceste întâmplări, pentru a lăsa cititorului bucuria lecturii. Un fapt este însă cert. Radu Vida are harul povestirii, el inventează scene și personaje enigmatice, dubioase, cum este Hussein Habibi Abbas, un șeic foarte

bogat, care are palat, servitori, bordel cu fete ținute ca sclave, și unde este adusă și Zia. Urmează întâmplări incredibile. Mircea Sângureanu a aflat că fata lui a fost răpită și pleacă în căutarea ei spre a o salva.

Lupte, crime, afaceri cu droguri, arme, violuri, perversități, tot tacâmul unui roman polițist.

În final, aflăm că mașina în care se aflau documentele cu formula diamantelor artificiale a luat foc. Restul e tăcere.

Valentina Ciaprazi (S.U.A.)

CARAGIALE LA NEW YORK

Într-o binecuvântată duminică de toamnă prelungită a primului an al deceniului în care am pășit, credincioșii de la biserica Sfinții Petru și Pavel din New York ascultau cu atenție cuvintele de har ale predicii rostite de preotul lor, părintele Theodor Damian, despre iubire și iertare, despre nejudicarea aproapelui și despre neînălțuirea sufletului cu prea multele și prea apăsătoare griji pentru propășirea materială, așteptând cu interes deschiderea ședinței festive a cenaclului literar „Mihai Eminescu”, având ca temă prezentarea unei cărți-surpriză, parvenită de la București, *Doamnele Domnului Caragiale* ca și a autorului ei, domnul Gelu Negrea, prestigioasă personalitate a criticii literare românești contemporane.

Cenaclul „Mihai Eminescu” din New York, al cărui fondator și președinte este același inimos preot, talentatul poet prof. univ. dr. Theodor Damian, și-a început activitatea în urmă cu aproape treizeci de ani, devenind, de-a lungul acestor decenii, un centru de propagare a literaturii în limba română, la care au colaborat sute de poeți și scriitori din S.U.A., România, Republica Moldova. Recunoscut ca adevărat centru de cultură, veritabilă insulă de romanitate în inima Americii, cenaclul „Mihai Eminescu” a găzduit în acest fast interval sute de simpozioane și festivaluri, a lansat sute de volume de poezie și proză, încurajându-i, de asemenea, pe tinerii și mai puțin tinerii creatori de frumos, nu numai din domeniul literaturii, dar și al artelor plastice, cântecului și dansului popular.

În condițiile actuale, mult mai vitrege datorate nemiloasei pandemii, obligați să desfășoare acest eveniment cultural chiar în biserică, în fața altarului, între icoane și lumânări aprinse, membrii Cenaclului au reunit lumea luminilor de sus cu cea a luminilor minții și sufletului, primind și prezentând unui numeros public iubitor de frumos, această interesantă carte de critică literară.

Ședința festivă a fost deschisă de Președintele Cenaclului, prof. univ. dr. Theodor Damian care, după cuvântul introductiv, a invitat-o pe prof. univ. dr. Victoria Plavetti, cea căreia i se datorează stabilirea acestui pod de cultură între București și New York, să dea citire unei scurte

notițe autobiografice a lui Gelu Negrea, întrucât lansarea cărții s-a făcut în absența autorului. În spiritul celui pe care-l prețuiește și a cărui operă o analizează cu autentică pasiune, Gelu Negrea își prezintă pe scurt, cu autoironie și umor, câteva dintre ceea ce consideră el a fi evenimentele cele mai importante din existența sa de până acum: nașterea la o dată nesigură, aflată la frontiera a două zodii, viața de elev petrecută în șapte unități școlare, facultățile de filologie, regie teatru, și ziaristică, făcute toate la București, unde, după cum afirmă autorul, a „făcut și alte prostii”, ocupațiile pe care le-a avut, de cronicar literar, teatral, cinematografic, sportiv și, din nou ironic „îmi pare rău, dar asta e! politic”. Gelu Negrea amintește apoi pe scurt colaborările sale la importante reviste literare (România literară, Luceafărul), premiile literare ce i-au fost decernate, printre care prestigiosul premiu „Titu Maiorescu” al Academiei Române. Incheie trecându-și în revistă bogata activitate de critic, în care se remarcă numărul mare de lucrări consacrate analizei operei lui I.L. Caragiale: *Anti-Caragiale*, *Dicționar subiectiv al personajelor lui I.L. Caragiale*, *Caragiale. Marele paradox* și volumul pe care Cenaclul „M. Eminescu” l-a prezentat în metropola americană, *Doamnele Domnului Caragiale*.

Prof. dr. Theodor Damian și-a exprimat admirația pentru modalitatea cu adevărat academică, originală, prin care Gelu Negrea pătrunde în esența operei lui Caragiale, intrând în dialog cu alți critici literari, personalități de seamă ale culturii românești precum Șerban Cioculescu, Nicolae Manolescu sau chiar G. Călinescu, confirmându-le, infirmându-le sau validându-le ideile. Acest lucru pune în lumină erudiția autorului ca și viziunea sa largă asupra fenomenului literar, fapt care-i permite să intre în dialog cu mulți dintre cei care au aprofundat studiul operei lui Caragiale. În opinia lui Theodor Damian *Doamnele Domnului Caragiale* este un exemplu de critică a criticii, care demontează vechile teorii, reasezând personajele - cu deosebire cele feminine - într-o nouă viziune. Gelu Negrea are, între altele, meritul de a așeza într-o lumină nouă, cea a adevărului, drama celebrului triumphi amoros Eminescu-Veronica Micle-Caragiale. Theodor Damian subliniază și faptul că, analizând personajele feminine din opera lui Caragiale în contextul epocii, Gelu Negrea observă rolul secundar pe care dramaturgul l-a

conferit femeii, rol mai mult decorativ, aceasta fiind prezentată de cele mai multe ori ca o casnică cochetă, soție, mamă sau amantă.

La rândul său, semnătura acestor rânduri, Valentina Ciaprazi, pornind în analiza cărții prezentate de la dictonul antic *Ridendo castigat mores*, a arătat că Gelu Negrea apreciază că umorul, omniprezent în opera lui I.L. Caragiale, urmărește să atragă atenția asupra marilor probleme sociale, economice și politice ale secolului al XIX-lea, să le prezinte în lumina aparent inofensivă a umorului și să contribuie prin arma râsului la corectarea acestora. Vorbitoria nu a fost în întregime de acord cu observația asupra rolului secundar al femeii, căci, a afirmat ea, ca și în comediile marelui dramaturg francez al secolului al XVII-lea-Molire, femeia aceea simplă, casnică, elegantă, cochetă, este din umbră adevăratul păpușar care, cu șiretenie și prefăcătorie, trage sforile marilor politici. Căci ce-ar fi fost *O scrisoare pierdută* fără povestea de amantlăc a Coanei Joița?

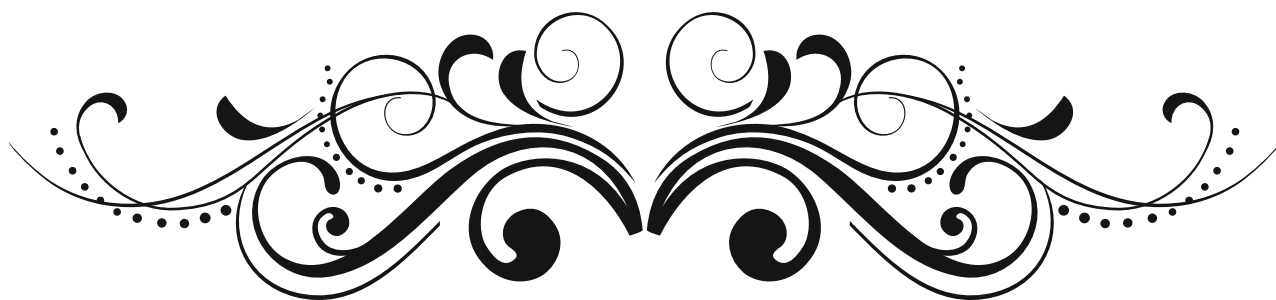
Valentina Ciaprazi și-a exprimat admirația pentru paralela absolut originală dintre drama Doamnelor neîubite ale Domnului Caragiale și aceea a celebrului personaj feminin al romanului lui Gustave Flaubert, *Madame Bovary*. Gelu Negrea vorbește despre un bovarism sui-generis al acestor femei nefericite în căsnicie, devenite adulterine în căutarea unei fericiri iluzorii. Cât despre Veta, personajul feminin principal al *Nopții furtunoase*, autorul afirmă că aceasta suferă de un bovarism „pe dos”, recuperându-și frustrările și tinerețea irosită printr-o târzie poveste de dragoste curată.

Criticul literar M.N. Rusu a văzut în cartea lui Gelu Negrea un studiu psihologic de tip freudian al personajelor feminine din opera lui Caragiale, pe care autorul a încercat și a reu-

șit să le reabiliteze. Subliniind similitudinile dintre situația României lui Caragiale și cea a zilelor noastre, M.N. Rusu consideră că România, ca și întreaga omenire, evoluează astăzi într-un context dramatic, oarecum similar celui din perioada contemporană lui Caragiale. Apreciind forma originală în care este scrisă această lucrare de critică literară, M.N. Rusu o consideră un eseu de natură barocă; el și-a exprimat convingerea că ne aflăm în fața unei opere fabuloase care, fără îndoială, va ocupa un loc de cinste în istoria criticii literare românești.

În final s-a dat cuvântul doamnei prof. Nicole Smith care a amintit afirmația lui Gelu Negrea „pentru a scrie acest eseu am încercat să-mi amintesc tot ce știam și tot ce am învățat și citit despre Caragiale. Când am simțit că memoria era pe punctul de a mă trăda, m-am întors spășit la textele care reprezintă bibliografia exegetică a clasicului”. Nicole Smith consideră că autorul a făcut aceasta din două motive: pentru a evita însușirea involuntară a unor teze, idei, interpretări, formulări intrate în circuitul public ca folclor cultural și din rațiuni de „viceversa”, având în vedere faptul că textele clasice oferă relecturi neașteptat de proaspete, de profunde, de sugestive și de folositoare în vederea conturării unei viziuni inedite asupra creației lui Ion Luca Caragiale. Surprinde, a adăugat Nicole Smith, formula nouă pe care o folosește Gelu Negrea transformând textul într-un obiect de cunoaștere și deschizând un drum nou către opera lui Caragiale, pătrunzând în intimitatea zonelor misterioase, insolite, profunde și răsturnând clișeele impuse de critica tradițională.

Ședința Cenaclului s-a încheiat în ropotele de aplauze ale participanților, care și-au exprimat astfel admirația pentru cartea lui Gelu Negrea *Doamnele Domnului Caragiale*.

*Rodica Paspai
Păvălan*

**DIN AGENDA
CULTURALĂ
CRAIOVEANĂ**

Debutul anului 2022 rămâne încă, și din punctual de vedere al vieții culturale, sub semnul pandemiei COVID-19, care a avut, în toamna anului precedent, prin varianta „Delta” a virusului ucigaș, cea mai neagră perioadă a evoluției sale, ceea ce a sporit circumspecțiile privind îmbolnăvirea. Faptul se resimte încă, chiar dacă noua variantă, „Omicron”, deși mult mai contagioasă, este considerată mai puțin periculoasă. Ca atare, și la Craiova toate activitățile s-au desfășurat prin modalitățile permise de situație sau cu măsuri restrictive ori de precauție ridicate. Totuși, vorba unei vechi zicale, „viața merge înainte” în orice condiții, ceea ce ne permite să reținem, cu gândul la viitorii cronicari ai zonei, câteva evenimente notabile.

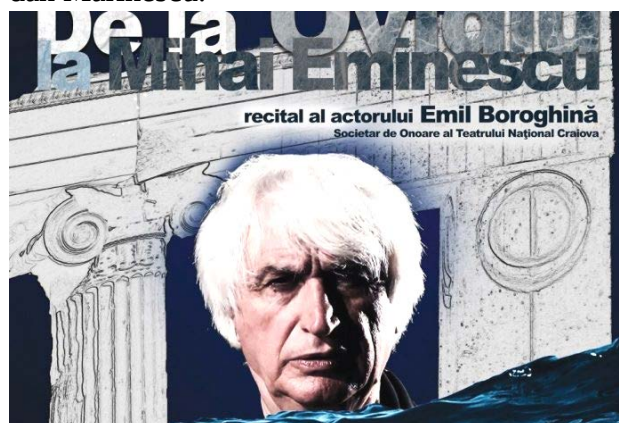
*

Concert Extraordinar de Anul Nou. Filarmonica din Craiova ne-a obișnuit ca, la aproximativ o săptămână de la vizionarea transmisiunii televizate a celebrului Concert de la Viena, să vedem și „variante locală” a unui asemenea elevat eveniment muzical. Ca de obicei, concertul a fost organizat ca o manifestare de excepție, grija fiind la selectarea invitaților și alcătuirea programului. Concertul a fost prezentat, identic, în două zile, respectiv 7 și 8 ianuarie 2022. Reprezentațiile au fost sub bagheta lui Bogdan Vodă, dirijor care a debutat, în urmă cu aproape treizeci de ani, pe scena Filarmonicii „Oltenia” Craiova și s-a aflat, în timp, la pupitrul majorității orchestrelor filarmonice din țară, precum și cu turnee, concerte sau înregistrări în Franța, Marea Britanie, Polonia, Slovacia, Spania, Turcia. În programul muzical s-au aflat cele mai populare valsuri și polci compuse de: Johann Strauss (tatăl) și Johann Strauss (fiul), cărora li s-au adăugat lucrări semnate de Gioacchino Rossini, Piotr Ilici Ceaikovski, Jacques Offen-

bach, Pietro Mascagni, Theodor Rogalski, Camille Saint-Saëns, Iosif Ivanovici, Mihail Glinka, Dmitri Șostakovici, Grigoraș Dinicu.

*

De la Ovidiu la Mihai Eminescu – recital extraordinar Emil Boroghină. Ca omagiu la Ziua Culturii Naționale, neobositul și mereu tânărul (deși a împlinit 82 de ani, pe 23 ianuarie) actor Emil Boroghină a fost prezent pe scena mare a Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova cu un moment artistic de excepție, sub genericul menționat mai sus. Spectacolul a fost compus din recitaluri poetice care au avut la bază o parte dintre epistolele din *Tristele* și *Ponticele*, trimise acum 2000 de ani, de Publius Ovidius Naso, la Roma de la Tomis, Constanța de astăzi, și o călătorie prin etapele principale ale creației și vieții lui Mihai Eminescu, prin selecțiuni din poezia eminesciană. Regia a fost semnată de Alina Hiristea, iar muzica de Bogdan Marinescu.

*

Expoziții de Ziua Unirii. Ca în fiecare an, evenimentul unirii Principatelor Române Moldova și Țara Românească, la 24 ianuarie 1859, este omagiat prin activități diverse: de natură științifică (simpozioane, conferințe), de presă (articole, evocări istorice), spectacole (Hora Unirii, recitaluri folclorice), expoziții (de artă, de carte, de obiecte muzeistice) etc. De data aceasta remarcăm două expoziții organizate de Centrul Județean pentru **Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj**. **Prima dintre ele este expoziția „Craiova – monumente arhitecturale”, care a fost vernisată în ziua de 24 ianuarie, la Galeriile Cromatic.** Aceasta a cuprins creațiile artiștilor participanți

Ateliere de creație

Teatrul **Colibri** Craiova a organizat, pentru trimestrul I 2022, o nouă serie de ateliere de creație pentru cei mici. Printre aceste ateliere se află cele denumite: Copilărie în culori, Învățăm să ne jucăm, Primul pas pe scenă, Improvizăm și ne distrăm, Animație cu obiecte, Construirea povești, Joc, magie și păpușărie, Reporter special, Creatorul de păpuși, Animație digitală, În fața și în spatele camerei. Instructori pentru aceste ateliere sunt unii dintre angajații teatrului sau profesori invitați.

Notă: Informațiile pentru acest material provin din participare directă la evenimente, discuții cu organizatori sau participanți, precum și din mediul online.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Mihail Vakulovski
și Doina Ruști*

*Ovidiu Pecican, Marius Țion și
Ion Cristofor*

Iolanda Mănescu

FEMEIA MĂRII LA NAȚIONAL – DUPĂ O SUTĂ DE ANI

La Teatrul Național din Craiova (titlatura instituției la vremea începuturilor) au fost mereu invitați regizori din străinătate să pună spectacole în scenă. Chiar și în timpul Războiului Rece din a doua jumătate a secolului trecut au montat aici, în cadrul schimburilor culturale din perioada respectivă, Ryszard Sobolewski, din Polonia, urmat de Alexandru Gregorian din Armenia. După 1989, odată cu relaxarea relațiilor cu Vestul, o serie de regizori din afara țării au venit cu viziuni noi pe scena craioveană: Faynia Williams din Marea Britanie, Tim Carroll din Marea Britanie, Yianis Paraskevopoulos din Grecia, Tom Ferriter, Peter Schneider și bine-cunoscutul Robert Wilson, din Statele Unite, precum și mulți alții. În această bună tradiție, un celebru regizor contemporan, Andriy Zholdak, aduce astăzi pe scena craioveană unul dintre marii dramaturgi ai lumii, Henrik Ibsen, ale cărui piese au prezentat un interes constant de-a lungul anilor la Craiova. Astfel, în stagiunea 1903-1904 au avut premiera *Strigoii*, *Un dușman al poporului* și *Ziua învierii*, iar în stagiunea 19014-1915, *Nora*. Acum, la o sută de ani de la prima montare la Craiova, în stagiunea 1921-1922, piesa *Femeia mării* revine pe scena craioveană.

Spectacolul cu *Femeia mării* din stagiunea prezentă (2021-2022) propune o viziune cu totul nouă, o viziune a secolului al XXI-lea, secol marcat de schimbări dramatice, în toate domeniile, de la cel social la cel psihologic, de la cel politic la cel cultural. Pe drept cuvânt regizorul ucrainean Andriy Zholdak, recunoscut pentru montările sale moderne, pline de originalitate și adaptate vremii în care trăim, aduce în scenă un personaj principal, Ellida, care îl reprezintă total, așa cum a și declarat în cadrul dialogului său cu reputatul critic George Banu, dialog ce a precedat premiera din seara de 5 februarie 2022: „Ellida sunt eu”. Regizorul a dezvăluit de asemenea că, în viziunea sa, Wangel a capturat din mare această faptură, asemănătoare unei sirene, care i-a devenit apoi soție. Aceasta nu cunoștea limba oamenilor, pe care a dobândit-o ulterior. După afirmațiile lui Andriy Zholdak, toate acestea se petrec însă înainte ca spectacolul ce se desfășoară pe scenă să înceapă. Ellida se exprima prin sunetele delfinilor și cele ale pescă-

rușilor iar interpreta Costinela Ungureanu, actrița căreia regizorul ucrainean îi prevede un viitor strălucit în teatru, reușește să transpună minunat acest limbaj. Mișcările trupului sunt de asemenea sugestive în a transmite ideea de creatură marină, al cărei mers pe uscat semăna mai degrabă cu unduirile prin apă ale delfinilor sau ale sirenelor. În dialogul menționat regizorul a amintit de asemenea că multe dintre trăsăturile personajului creat de el fac numeroase trimiteri culturale, de exemplu la personaje shakespeariene, cum ar fi Lady Macbeth. Tot el a afirmat că se cunoaște zicala conform căreia omul poate duce atât cât i se dă să ducă dar, susține el, dacă nu poate să ducă, înseamnă că nu este făcut pentru lumea aceasta, fiind vorba aici despre „instinctul pe care nu îl poți învinge. Aceasta este tema mare a spectacolului” a explicat regizorul. În caietul program al spectacolului opiniile regizorului sunt expuse detaliat, acesta insistând pe ideea că Ellida sa are toată experiența dobândită până în secolul al XXI-lea, ea a trecut prin toate schimbările timpului trecut de la crearea sa de către Ibsen. Simbolul oglinzii este un element important al montării, Ellida nu se mai recunoaște și face permanent eforturi să își recompună chipul armonios. Alături de Wangel și celelalte personaje din lumea în care s-a trezit captivă, Ellida nu se poate regăsi. Este normal atunci ca ea să se reintegreze în lumea ideală a mării, acolo „unde există iubirea ideală” spune regizorul. Străinul din piesă este, în acest spectacol, o altă voce a Ellidei, vocea unei alte realități, unei alte lumi, în care armonia este prezentă. Dacă în dialogul purtat cu George Banu, regizorul a dezvăluit ce se petrece înainte de începerea spectacolului, în Cuvântul său din programul de sală, acesta ne spune ce urmează după căderea cortinei. Ellida „migreză într-o lume utopică, transparentă, plină de eterul bucuriei, unde, sub pomul Grădinii Edenului, o așteaptă iubitul. Și aici, într-un loc nou, de această dată ea îl va aștepta pe Ulise al ei și vor avea un FIU care nu va muri. În jurul acestei insule paradisiace, al acestui ocean în care ea înoată și îl învață pe fiul său limbajul delfinilor și al peștilor și al păsărilor și unde se îmbată cu apa proaspătă și vie, Ellida se întâlnește și se topește în Ellida cea ideală... ea nu se va mai întoarce.” Nouă, spectatorilor, ne rămâne să ne pătrundem de lumea sugerată pe scenă, o lume imperfectă, cu frământări epuizante, cu lipsa de înțelegere față de cel de alături, cu gesturi inconsistente, cu căutări iraționale, o lume alienantă din care Ellida din fiecare dintre noi nu poate scăpa decât migrând într-o lume mai bună, în lumea ideală.

*Gabriela Boangiu***COLECȚIONARI DE
COSTUME POPULARE
ÎN SECOLUL AL
XXI-LEA**

Astăzi asistăm la un reviriment al costumului popular, o data cu revitalizarea unor elemente de cultură populară în cadrul unor mișcări socio-culturale, precum Ziua Iei Românești (24 iunie) inițiată de un grup de iubitori ai costumului popular, intitulat „La Blouse Roumaine”, o comunitate pe Facebook. Sărbătoarea a fost inițiată în anul 2013 de comunitatea „La Blouse Roumaine” care a dorit ca bluza tradițională românească împreună cu tradiția noastră moștenită din timpuri imemorabile, să devină un adevărat brand de țară, recunoscut în întreaga lume. Chiar denumirea comunității, reprezintă de fapt titlul unui tablou realizat de pictorul francez Henri Matisse care realiza o imortalizare a iei românești – “La blouse roumaine”, 1940 – creația fiind expusă la Muzeul Național de Artă Modernă din Paris.

Așadar, există astăzi numeroși colecționari de costume populare, particularitățile modului de a colecționa, variind de la un colecționar la altul. Astfel, varietatea costumelor, a îmbinării pieselor din regiuni etnografice identificate, reprezintă un patrimoniu privat ce merită investigat. Voi descrie în cele ce urmează câteva colecții și colecționari, a căror pasiune merită reținută.

Colecția domnului Nicolae Tolbaru este complexă, artă populară, dar și costume populare mai vechi sau mai noi. Pensionar, rezident în București, și-a dorit să păstreze atmosfera casei din Tetoiu, județul Vâlcea în parametrii tradițiilor reinventate. Conceptul *Aici ca la buni!* integrează spații dedicate colecției de artă populară – amintiri, obiecte, gadgeturi de odinioară, mecanisme vechi, piese uitate de comunitatea de azi, dar iată un trecut recuperat într-o viață trăită „ca la țară”, cu țesături depozitate cu grijă, cu un țesut funcțional și utilizat frecvent de familie. Nicolae Tolbaru recuperează un orizont mentalitar important pentru memoria colectivității.

Un alt colecționar este D.I., medic stomatolog, din București. Fascinată de costumul popular, colecționează ii, vâlnice, fote, costume po-

pulare coerente din punct de vedere al provenienței zonale etnografice. Are multiple pasiuni, hobby-uri – pictura (făcând adeseori comparații între anumite costume populare și tablouri ale artiștilor consacrați ce reprezintă anumite porturi populare), bijuterie (adoră paftalele, completează unele costume populare cu ele, acolo unde este cazul) etc.

Un al treilea colecționar ce merită toată atenția este Magda S, pensionară, a lucrat în cadrul armatei, locuiește în Timișoara. Aceasta face o distincție clară între ceea ce este unic, original, vechi, autentic - ceea ce colecționează și Domnia Sa, diferit de ce este nou, refuză să colecționeze noutăți. Colecția sa cuprinde costume populare diverse, dar mai ales costume din Banat, costume de sărbătoare foarte bine conservate și inventariate.

Adina Nanu – istoric de artă, critic de artă, colecționar, din București, este o personalitate marcantă a zilelor noastre mai ales în ceea ce privește feminitatea, hainele, adevărata artă a vestimentației. Domnia sa are o colecție impresionantă de costume populare, dar și de povești despre fiecare costum în parte.

Camelia Soare din Pitești, pensionară. A colecționat de-a lungul timpului ii, fote, marama din zona Argeșului. Are o colecție impresionantă de artă populară și intenționează să organizeze un muzeu în locul natal.

Există tineri colecționari de costume populare, așa cum s-au remarcat și în expoziția din Muzeul Etnografic al Transilvaniei, la Cluj. Muzeul Etnografic al Transilvaniei, instituție publică de cultură care funcționează sub autoritatea Consiliului Județean Cluj, a organizat expoziția „Tineri colecționari din România”, în anul 2017. Expoziția a cuprins piese de port, podoabe, documente fotografice și țesături ale unor colecționari din diverse zone ale României: Ligia Alexandra Bodea, Muzeul de Artă Populară „Ligia Alexandra Bodea” din localitatea Iaz cuprinde elemente reprezentative de port și țesături din zona etnografică Sălaj, subzona Valea Barcăului; Deborah Faoro. Asociația Creative Transylvania deține o colecție de costume și obiecte etnografice din zona Avrig, județul Sibiu, datând din perioada interbelică; Marius Matei. Colecția etnografică Marius Matei cuprinde peste 2500 de piese, precum: ansambluri vestimentare, podoabe, documente fotografice și textile de interior reprezentative pentru subzone-

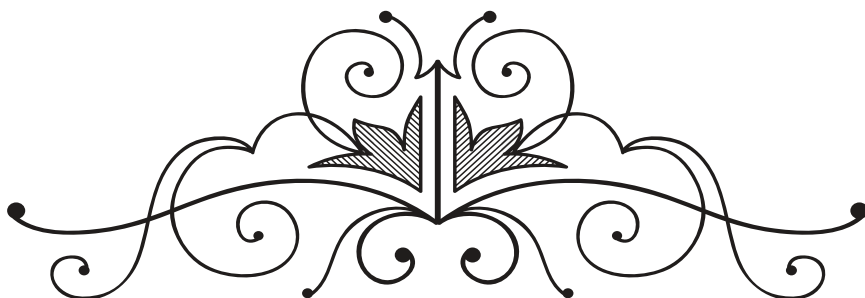
le etnografice: Timișoara, Lugoj, Buzias, Deta-Ciacova și Sânnicolau Mare. Toate piesele au fost atent achiziționate după criterii foarte stricte, precum statutul social, stare civilă, specificul locului, datând din perioada anilor 1860-1945; Maria Sorana Copil. Colecția își propune să surprindă etapele vieții unei femei, în casa dintr-un sat din Țara Binșului (Valea Crișului Negru, Bihor): confecționarea unui costum pentru mers la biserică și purtat în zile de sărbătoare, confecționarea unui costum pentru fata din casă (fiica sau nepoata) și confecționarea unui costum menit să fie purtat la propria înmormântare; Patricia Tomas. Colecția cuprinde obiecte vestimentare aparținând zonei Submeseș, mai exact din satul Marin, județul Sălaj și surprinde o imagine a lumii țărănești de la mijlocul secolului al XX-lea, în care statutul social și apartenența etnică aveau un rol deosebit de important; Laura Diaconu. Colecția de artă populară Laura Diaconu cuprinde ansambluri vestimentare din diverse zone etnografice ale țării. Este o colecție de suflet, din suflet și pentru suflet. Un amalgam de trăiri, sentimente, dragoste și talent; talentul ei, pentru că totul este despre Ea, pentru EA și de la EA. Piesele au fost atent selecționate în timp, după criterii stricte, dar care să îmbine deopotrivă tipicul, evoluția și frumusețea fiecărei zone, statutul social sau starea civilă a posesoarei ... regăsim în colecție piese vestimentare de sărbătoare din perioada sfârșitului de secol al XIX-lea și începutului de secol al XX-lea; Paic Sebastian. Colecția etnografică a Asociației „Zestrea” cuprinde peste 1000 de piese de port și diverse obiecte din inventarul gospodăriei țărănești, din 50 de zone etnografice din toată țara, cele mai vechi dintre acestea datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea; Flocea Silviu Darius. Colecția este compusă din piese ce provin din subzona etnografică a Câmpulungului Moldovenesc, parte integrantă a costumului de Bucovina și Moldova. Piesele sunt o mostră a portului de la munte din perioada secolului al XX-lea - fază intermediară dintre costumele tradițio-

nal arhaic și cel contemporan; ele sunt rezultatul mozaicului etnic și cultural caracteristic Bucovinei de altă dată; Boriceanu Gabriel. Colecția Etnografică Gabriel Boriceanu cuprinde elemente de port țărănesc românesc și al minorităților din sudul Transilvaniei, propunându-și să urmărească evoluția în timp, de la sfârșitul secolului al XIX-lea și raporturile dintre diferitele comunități, de la poalele Munților Făgăraș înspre Țara Bârsei, Mărginimea Sibiului și zona Târnavelor.

O situație deosebită din punct de vedere cultural, social, dar și economic, o reprezintă regiunea Bihor, din România. Aici există numeroși artizani locali care duc tradiția portului bihorean mai departe. Casa de modă Dior s-a inspirat din elementele costumului popular local și a realizat piese de îmbrăcăminte ce poartă amprenta locală a Bihorului. Revista de modă Beau Monde a sesizat acest lucru și a început să promoveze pe un site de internet, dar și prin scurte filmulețe pe youtube, tradiția și meșterii populari din Bihor, în intenția de a salva tradiția locală pe de o parte și pentru a-i încuraja și economic pe artizani, deveniți *designeri*.

Pe lângă meșterii autentici ai costumelor populare, au luat naștere numeroase mișcări urbane, intitulate *Șezători* (din Oltenia, București, Cluj, Brașov, Basarabia etc), în cadrul cărora sunt descifrate modele autentice de ii sau alte elemente de port popular, și astfel, numeroase doamne fascinate de costumele populare, îl readuc în contemporaneitate cu măiestrie și har.

Concluzii: Observăm cum numeroși factori converg în contemporaneitate înspre salvagardarea costumului popular, fie intact, așa cum a rezistat din trecut până în zilele noastre – în colecții private, fie inovativ prin iscusința unor maeștri ce recompun costumele populare de astăzi, în diferite regiuni din România. Fenomenul a depășit granițele ruralului, și iată-l promovat și în urban, în diferite contexte fashioniste. În acest studiu am trasat doar câteva linii de cercetare, însă fenomenul este atât de complex încât merită o abordare mult mai amănunțită pe viitor.

Aurora Speranța Cernitu

**ELENA MIERTESCU –
O ACUARELISTĂ
REMARCABILĂ**

Transparența și sensibilitatea acuarelei face ca acestui gen plastic să i se atribuie calități deosebite. A îmbrățișa tehnica acuarelei înseamnă să ai în spate ani de ucenicie care să îți aducă siguranță, spontaneitate și o înaltă precizie și stăpânire a desenului. Toate aceste atribute le regăsim în arta pictoriței Elena Mierescu, care se poate baza pe ani grei de ucenicie, obținând astfel confirmarea unui artist vizual complet.

În lucrările sale întâlnim o tematică caldă, cu accente de simplitate ce potențează subiectul propus. Peisaje urbane, dar și rurale, naturi statice – un vegetal care se manifestă în diverse ipostaze, de la puritatea unui buchet de flori de câmp, până la flori alese, domesticate – trandafirul, crizantema, complicata și incomparabila floarea-soarelui.

Un dans al hipersensibilității, al armoniei cromatice și al invincibilei transparențe fac din cerurile artistei Elena Mierescu subiecte de contemplație fascinante, pentru că țesătura norilor amplifică profunzimi de netăgăduit.

Toată această lume vegetală, temă predilectă a pictoriței, face din expozițiile pe care le-a oferit publicului, un regal sufletesc, căutat și admirat. Alternanța anotimpurilor, ritmurile naturii sunt urmărite cu interes și transpuse nu cu parcimonie, ci cu generozitate, în lucrări de dimensiuni potrivite acuarelei. Acest echilibru dimensional sporește farmecul lucrărilor, concentrând în el esențe, adesea anumite profunzimi ale lumii satelor sau a peisajelor urbane.

Specializată în restaurare de obiecte de patrimoniu și componente artistice, Elena Mierescu nu a avut decât de câștigat din practicarea acestei meserii, prin sporirea răbdării și a minuțiozității necesare salvagădării unui patrimoniu ce îi solicită atenție, siguranță, onestitate, și nu în ultimul rând – stăpânire de sine. Toate aceste atuuri profesionale au contribuit la conturarea titlului de acuarelistă de excepție, pentru că Elena Mierescu ocupă un loc fruntaș în galeria acuareliștilor olteni și nu numai.

Palmaresul ei artistic se compune din:

- 1986 – Expoziție de pictură, Școala de Artă Grigore Gabrielescu, Craiova
- 1997 – Expoziție de acuarelă, Schaijk, Olanda
- 2004 – Expoziție personală Debut de noiembrie, Galeria de Artă ale Cercului Militar Craiova
- 2005 – Expoziția de pictură Peintres en liberte, Duclair, Franța
- 2006 – Expoziția de pictură Peintres en liberte, Duclair, Franța
- 2013 – Expoziție de Artă Sacră, Casa de Cultură Traian Demetrescu, Galeria Vollar, Craiova
- 2013 – Expoziția de pictură Salonul de iarnă, Casa de cultură Traian Demetrescu, Craiova
- 2014 – Expoziția de grafică și pictură Craiova peisaje urbane, Galeria de Artă Theodor Aman
- 2014 – Expoziția de Artă Sacră, Câmpulung
- 2013 – Expoziție de icoane, Centrul Multifuncțional Craiova
- 2013 – Expoziția de pictură, Sala albastră, Universitatea din Craiova, Craiova
- 2014 – Expoziție de icoane, Galeria Cromatic, Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Craiova
- 2014 – Expoziția de pictură Simbolistica icoanei și reperele iconarului, Centrul de Restaurare și Conservare a Patrimoniului Bisericesc, Craiova
- 2015 – Expoziție de restaurare icoane, Centrul de Restaurare și Conservare Craiova
- 2015 – Salonul Național de Restaurare, Muzeul Olteniei, Craiova
- 2016 – Expoziția personală Debut de primăvară în acuarelă, Galeria de Artă UAPR Hunedoara
- 2016 – Salonul Național de Restaurare, Muzeul Olteniei, Craiova
- 2016 – Expoziția Artiștilor Plastici Craioveni, Galeria Arta, Craiova
- 2017 – Expoziție de icoane, Muzeul Astra, Sibiu
- 2017 – Salonul de pictură, Galeria Arta, Craiova
- 2017 – Expoziția personală Magia culorii, Galeria Arta, Craiova
- 2018 – Târgul Municipal de Artă 2018, Galeria Arta, Craiova

Delicatele acuarele ale artistei vizuale Elena Mierescu își vor găsi locul în colecțiile unor iubitori de artă, fascinați de transparențele și gamele cromatice temperate, echilibrate, caracteristice picturii acesteia. Îi dorim succes în demersul său artistic și așteptăm cu interes o nouă expoziție personală.

Dumitru Duță

MOZAIC ISTORICO-LITERAR

EMIL CIORAN

Emil Cioran căzuse pradă obsesiei sexuale „ca un adolescent ispitit de diavol.”

Cu toate că avea dublul vârstei ei, filozoful Emil Cioran trimitea neconținut scrisori lui Friedgard, care până la urmă cedează. Ea locuia în Germania, pregătea o teză în filosofie. Avea 35 de ani, un copil de 10 ani și o experiență de viață. A vrut să cunoască pe omul din spatele operei, deși nu întotdeauna este bine. Persoana fizică este de regulă sub autor.

Sosită la Paris, Friedgard constată că Cioran nu era însinguratul absolut; era sociabil, îi plăcea viața, nu disprețuia dragostea. La aniversarea zilei ei de naștere, filozoful îi scria bilețele pe șervețelele de la masă. Au urmat plimbări și toate ingredientele unei veritabile povești de amor. Știm această poveste înduioșitoare din cartea publicată de iubita filozofului, după moartea acestuia.

Emil Cioran trăia de decenii semiînsurat cu Simone Boué. Ea i-a pregătit mormântul și l-a însoțit pe ultimul drum la Cimitirul Montparnasse, în 1995.

Câțiva ani mai târziu, Simone a dispărut tragic, înecându-se în Atlantic.

Tot ce am spus mai sus se găsesc în cartea „Pentru nimic în lume” scrisă de Friedgard Thoma.

ANTON CEHOV

Scriitorul rus Anton Cehov cucerise lumea cu piesele lui de teatru (Pescărușul, Livada cu vișini, Trei surori, Unchiul Vania) când la vârsta de 44 ani moare de tuberculoză (1904). Era medic și această meserie l-a făcut să cunoască omul fără iluzii, o cunoaștere concretă.

Despre A. Cehov se mai știe că era un client al bordelurilor din Rusia, dar și al celor din Europa, când avea ocazia. În privința femeilor, Cehov nu se complica, nu prelungea relația, că se plictisea repede.

Avea iubiri pasagere, experiențe mereu noi, după care urmau răceala și deziluzia. Nu e de mirare numărul mare al cuceririlor sale fiindcă era un bărbat arătos distins și, mai ales, în glorie.

Stația terminus pentru A. Cehov a fost Olga, o actriță de talent care a jucat în toate piesele sale. Cei doi trăiau separat și la distanță, dar își trimiteau regulat scrisori aprinse.

Boala continuă să avanseze iar scriitorul frecventa clinici faimoase din Berlin, Paris, Roma, Veneția. Nu rămâne la Nisa, unde se găsește cea mai blândă climă de pe continent.

Asistat de Olga, Cehov se stinge din viață într-o stațiune din Germania.

Ea va descrie mai târziu sfârșitul marelui ei prieten:

„Puțin după miezul nopții, s-a trezit și a cerut un pahar de vin. S-a sculat din pat și a spus în germană „Eu mor!” Apoi a luat paharul s-a întors spre mine și a spus: „E mult timp de când nu am mai băut vin!” A băut paharul liniștit, s-a întins pe pat, pe partea stângă și a tăcut pentru totdeauna.”

A fost transportat cu trenul la Moscova și înmormântat în vara lui iulie 1904.

BOZO

Doamna preoteasă Mariana era o văduvă, una din acelea cu panglici și pălărie care-și dă aere în public și își ascunde mâinile mari și roșii în mânuși de mătase.

Ca ajutor în gospodărie, ea avea pe Roza, fiică din popor, foarte simplă.

Femeile locuiau într-o căsuță cu obloane verzi de pe strada principală din Malul Mare. În fața locuinței o curticică în care cele două cultivau legume.

Într-o noapte, se întâmplă ca ceapa lor să dispară. Roza a observat prima furtul și alergă să-i comunice doamnei Mariana, care tocmai cobora treptele într-o fustă de lână.

Să fure? Cum să fure de la doamna preoteasă?

Și cele două femei speriate urmăreau pașii hoțului, presupunând că sărise peste gardul de ciment. Vor mai dormi ele liniștite de acum înainte?

Vestea furtului se răspândi și vecinii se adunară să vadă paguba. Un consătean le oferă sfatul: Trebuie să vă luați un câine.

E bine să aibă un câine, dar nu unul mare. Ce să faci cu o namilă care te ruinează cu mâncarea?

După lungi dezbateri și adânci meditații, ele se hotărăsc să ia un câine, unul foarte mic. Li se oferă mai multe propuneri, cea mai bună fiind a secretarului de la primărie care le aduse cu mașina lui un cățel cu un cap de vulpe, corp de crocodil și o coadă de trompetă răsucită.

Îl botezără Bozo. Îl spălară în cadă cu săpun și îi dădură mai întâi să bea apă. Bău apă. I se aduse o bucată de pâine. O mâncă. Doamna Mariana, preoteasa, neliniștită avu o idee. Când se va obișnui cu casa, îl vor lăsa liber pe Bozo să se descurce singur cu mâncarea prin curte.

Acum, cine vrei și cine nu vrei intra în grădina casei. Câinele se gudura pe lângă fiecare nou-venit fără să latre.

Însăși stăpâna se obișnuise cu această „fără” pe care începuse s-o iubească. Din când în când îi dădeau bucăți de pâine înmuiate în lapte ori în sosul din mâncare, salam, oase.

De la primărie vine vestea că pentru câine trebuie să plătească taxa de 20 lei pe lună. Este prea mult!

În aceste condiții, doamna preoteasă decide să se debaraseze de Bozo.

Nimeni nu vrea un câine care doar mănâncă fără să zică ham.

În mijlocul câmpului spre Cârcea, fusese cândva o fântână largă pentru două ciuturi, care se mărise și mai mult prin prăbușirea unui perete.

Fântâna servește ca cimitir pentru câinii condamnați. Când treci prin apropiere, se aud schirlăieturi, urlete plângăcioase, lătrături furioase ori disperate. Drame cumplite se petrec sub pământ la 20 de m, în întunericul burlanelor.

Acolo, câinii sunt singuri, înfometați, cu ochii holbați. Se urmăresc unul pe altul, se atacă furibund. Cel puternic îl mănâncă de viu pe cel slab.

În seara aceea, femeile au dat câinelui ciorbă cu pâine, un castron de lapte și o bucată de salam.

L-au acoperit în coș cu un șorț și au plecat în grabă ca două hoațe să traverseze câmpul spre Cârcea. Când au ajuns la fântână, Roza care

plângea îl luă în brațe, îl sărută și îl împinse în adâncul negru și urât mirositor.

Femeile auziră întâi o bufnitură, apoi plânsul disperat și rugător al animalului rănit care privea înfricoșat spre deschiderea de sus a fântânii.

Doamna preoteasă s-a speriat de o teamă nebună, de neexplicat și avea remușcări.

Noaptea lor fu o noapte de coșmar. Doamna Mariana visa că se așează la masă să mănânce. Pe fundul farfuriei vede cum Bozo își mișcă limbuța peste botul lui catifelat.

Se trezește în zori total obosită și aleargă la fântână.

El lătra. Lătra încă. Lătrase toată noaptea.

Doamna preoteasă lăcrimează, chemându-l cu ce mai dulci cuvinte la care Bozo răspundea cu vocea lui duioasă de câine.

Un țăran aflat pe câmp dă următorul sfat: Dacă mereu i-ați arunca mâncare, el n-ar muri de foame. Cele două femei au început să vină seară de seară, apoi în fiecare dimineață, veneau în fiecare zi.

De data asta, o voce groasă, puternică, de câine mare auziră din fundul fântânii. Erau doi, care vasăzică.

Roza strigă cățelul. Sărmanul, era înghesuit și mușcat, torturat de moarte de cel puternic, care îi înfuleca lacom mâncarea.

Femeile siderate se priveau încurcate, când doamna preoteasă se pronunță cu glas ascutit: Eu nu pot să hrănesc toți câinii care sunt aruncați în fântână. Trebuie să mă opresc.

Revoltată de ideea de a da mâncare la toți câinii vii aruncați în fântână, doamna preoteasă plecă ducând la gură pâinea pregătită pentru Bozo.

Roza o însoțea de aproape, ștergându-și ochii cu un colț de la șorțul ei albastru.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Regretatul Laurențiu Ulici,
Carmen Doreal, Spiridon Popescu
și regretatul George Țârnea*

JEFFREY ARCHER - FĂ-TE CĂ NU VEZI

- Plec la meci, a spus William.

De ce te deranjezi să minți ? a vrut să-l întrebe Beth. Oare el consideră că ea nu și-a dat seama, când și un școlar și-ar da seama că nu merge la niciun meci ? Chelsea juca la New Castle, așa că William nu putea să sperie să fie la ora trei acolo, decât dacă ar fi avut la dispoziție un elicopter. Și, pe urmă, mai era și eșarfa roșu cu alb, pe care începuse s-o poarte la fiecare a doua sâmbătă. Josephine Hawksby i-a povestit că acestea erau culorile echipei al cărei suporter era soțul ei și pe care William n-o plăcea. Așa că trebuie că el mergea să se întâlnească cu comandantul. Sau era vorba doar de o altă înșelătorie ?

Beth s-a gândit să-l urmărească, dar a renunțat, din două motive: ar fi fost descoperită înainte ca el să o ia la dreapta sau la stânga, la colțul străzii, și, mult mai important, ea avea încredere în el. A presupus că e vorba de o activitate sub acoperire despre care William nu-i putea vorbi. Dar, el era suspendat și nu era permis să fie implicat în treburile poliției, până când situația lui nu se clarifica în tribunal. Sau era și asta o altă minciună și Josephine avusese dreptate tot timpul ?

William a deschis ușa de la intrare, în timp ce, în hol, suna telefonul.

- Dacă e pentru mine, spune-i să mă sune, după meci, i-a spus el lui Beth, când acesta a ieșit din bucătărie. Nu vreau să pierd începutul partidei.

Beth a ridicat receptorul:

- Alo?

- Vreau să vorbesc cu soțul tău, a spus o voce dură.

- Mă tem că tocmai a ieșit, dar îl puteți suna mai târziu...

- Eu nu voi mai suna a doua oară.

- Rămâneți, vă rog, la telefon, a spus Beth, simțind că apelul putea să aibă legăturile cu minciunile elaborate ale lui William. Să vadă dacă-l prind. A pus telefonul jos și a ieșit alergând pe ușă, ca să-l vadă pe William îndepărtându-se în grabă.

- William! a strigat ea din toți răunchii, dar el nu s-a oprit din mers. A început să alerge după el, strigându-l, până când, în sfârșit, el s-a oprit și s-a întors cu fața spre ea.

- Vrea cineva să vorbească cu tine la telefon, a spus ea, încercând să-și recapete suflul. A spus că nu mai sună a doua oară.

William a început să alerge spre casă, întrebându-se dacă nu cumva la telefon era Adam Payne, care să fi vorbit cu mama lui. A trecut glonț prin ușa deschisă, a apucat telefonul și a spus:

- William Warwick.

- De ce vrei să te întâlnești cu mine? a întrebat o voce neprietenoasă pe care William nu o cunoștea,

deși a știut exact cine era la telefon.

- Domnul Payne! În prezent, lucrez sub acoperire într-o investigație care nu vă implică pe Dumneavoastră sau familia Dumneavoastră, ci implică clanul Turner și pe asociații lor.

- Pe Sergentul Detectiv Summers, fără îndoială, a spus vocea, împreună cu colegul lui.

William a rămas fără cuvinte. Reg Payne îl avea deja la degetul mic.

Beth a închis în liniște ușa de la intrare și s-a îndreptat spre bucătărie, unde a lăsat ușa întredeschisă.

- Înțeleg că, pentru moment, sunteți suspendat, inspectore. Așa că ce urmărești, de fapt?

William, încă recuperându-se după prima lovitură, a decis că numai adevărul îl va face pe acest bărbat să fie de partea lui.

- Avem motive să credem că Summers și colegul lui sunt mână în mână cu familia Turner.

- Care, recent, au recrutat-o pe polițista Bailey, în gașca lor, cu toate că eu încă nu sunt sigur de care parte este ea, de fapt, a spus Payne.

William nu putea decât să se mire de cât de multe lucruri știa acest bărbat.

- Altă chestie pe care nu pot să mi-o clarific este unde este amplasat ex-superintendentul Lamont, în această schemă. Bineînțeles, știu că a fost inspector cu baza în Romfort pe vremea când Summers era încă la patrulare, dar asta a fost înainte de a fi fost transferat la Yard, în echipa antidrog. Dar, pe neașteptate, el a demisionat fără nicio explicație, în ciuda succesului operațiunii Calul Troian. Presupun că, după toate porcăriile pe care le-a spus la procesul lui Rashidi, a fost recompensat frumos. Dar, eu vă asigur că banii nu durează mult, pentru că acum este iarăși falit. Nimic surprinzător, dacă ne amintim cum reușește el să piardă sume atât de consistente, la aproape fiecare cursă de cai la care participă.

- Domnule Payne, este ceva ce nu știți ? a întrebat William, forțând.

- Da. De vrei să ne întâlnim ?

- Vreau să organizez un flagrant ca să-i prind pe Summers și pe Turner-i și să-i scot din afaceri pentru foarte multe timp.

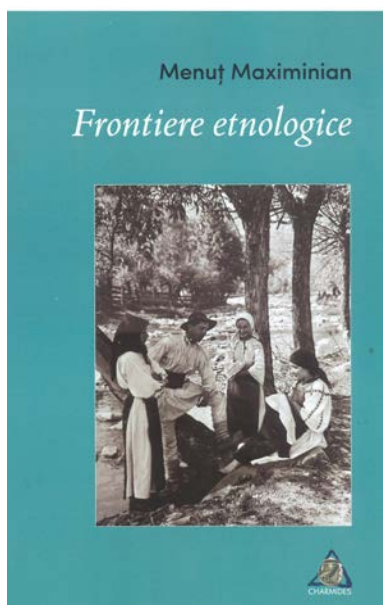
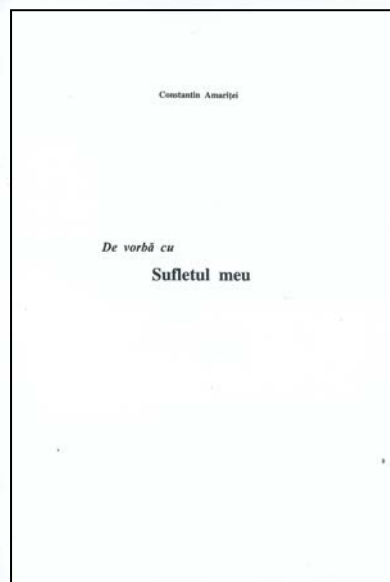
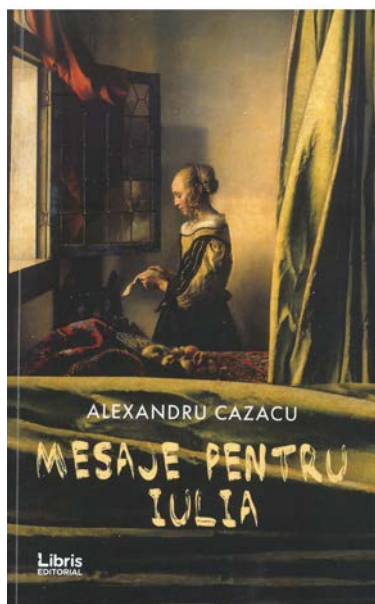
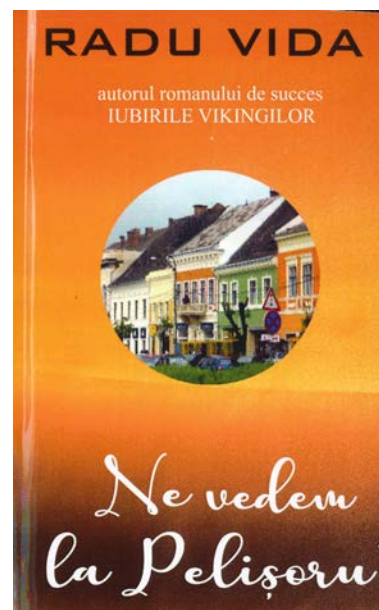
- Deci cauți un hoț care să prindă un hoț.

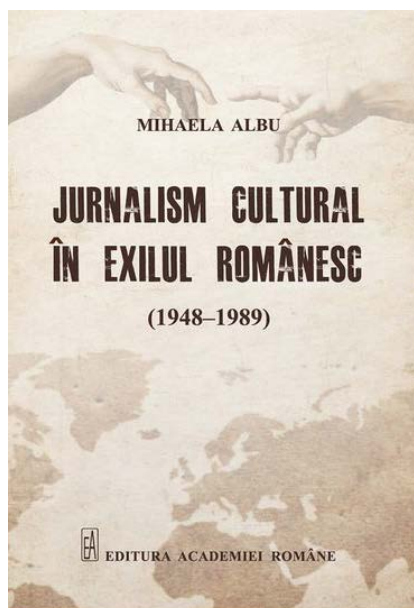
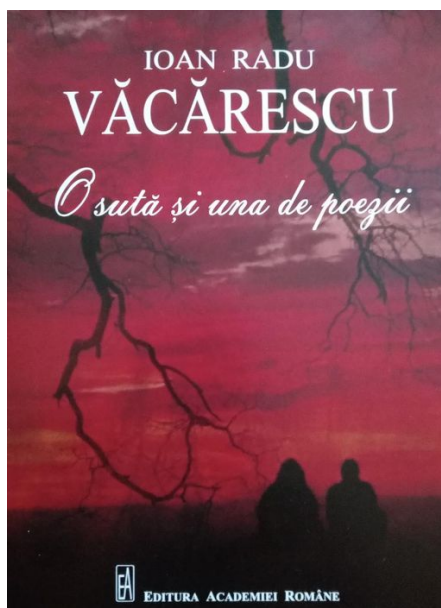
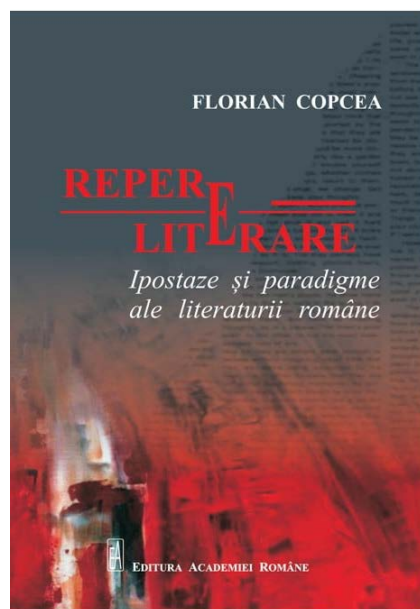
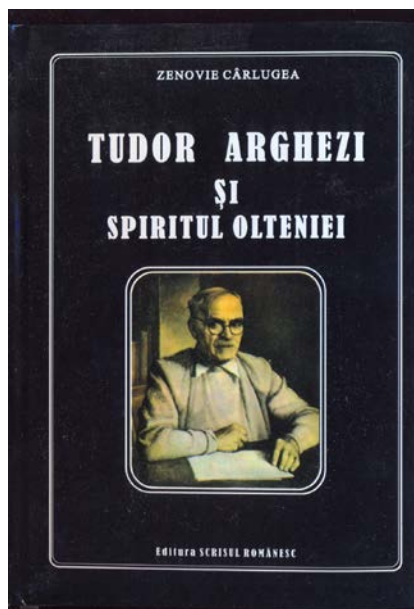
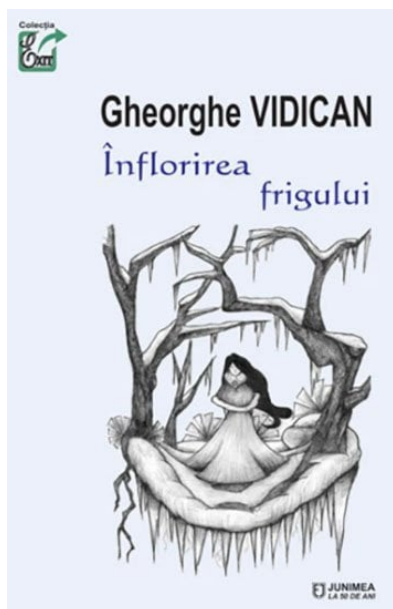
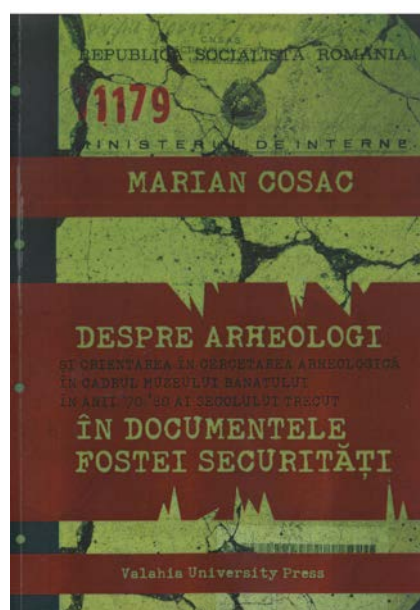
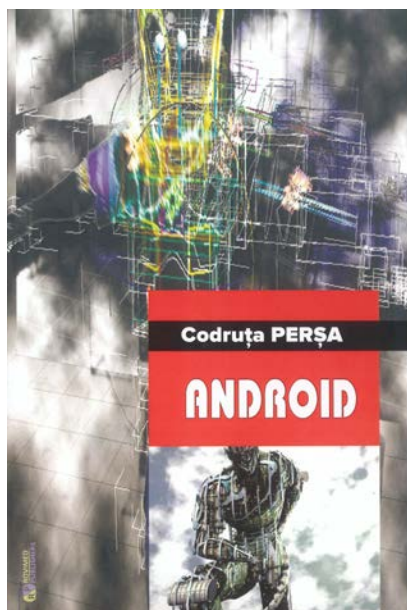
- Cam așa ceva, a recunoscut William, care a continuat să-și expună în detaliu planul. Payne nu l-a întrerupt, decât cu întrebări subtile, ocazionale.

- Impresionant, a spus, când William a terminat. Eu nu m-aș aștepta la nimic mai puțin de la Hawk. Înainte de orice, trebuie să vorbesc cu familia mea și îți voi comunica decizia mea.

Linia telefonică a murit. William a pus telefonul în furcă și s-a uitat la ceas. Nu va putea să ajungă la meci, la timp, și va trebui să-l sune pe Hawk acasă, după joc. Măcar, de această dată, va avea ceva valoros să-i comunice comandantului.

Versiune în limba română de Ana Andreescu

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

Pandemia – o speranță deșartă / 3

Andrei Breabăn

Podul iubirii / 5

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 6

OMAGIU INEFABILULUI FEMININ

Paula Romanescu

Femeia, eterna poveste / 7

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 9

EVOCARE

Cleopatra Lorințiu

Frânturi din lumina prieteniei / 10

COMEMORĂRI

Mihaela Albu

N.I. Herescu – un luptător cu arma cuvântului în numele adevărului / 13

CENTENARUL REVISTEI

Tudor Nedelcea

Arhivele Olteniei / 15

DEBUT

Teodora Niță

De ce vrei ca lumea să te cânte / 18

Sunt sigură c-ai să-ți amintești / 18

Ți-ai pus pe mână geamantanul gri / 18

Sunt nori ce duc cu ei amarul / 18

În ceruri undeva se ascunde o rază / 18

POESIS

Mihaela Iovan

stradă / 19

roluri / 19

dacă treci... / 19

reciclabile / 19

Passionaria Stoicescu

Primăvara asta / 19

Despre mângâiere și dans / 20

De aer și foc / 20

Victoria Milescu

Timpul scotocește prin mine / 21

Intrusul / 21

Ziua de azi / 21

De la un timp / 21

George Vulturescu

DE CALIGRAFIE SE TEME MOARTEA / 22

PATRIA DIN LACRIMĂ / 22

NOAPTE CU SĂNII / 22

Mircea Petean

Epistolă către ultimul om / 23

Ultimul om / 23

Teodor Oancă

Rondel cu salcâmi / 24

Rondelul incertitudinii / 24

Discrete umbre / 24

În gară / 25

Dorian Gellu

O păcăleală în zori / 25

Pe cine întreb / 25

Strigăt / 26

Nicolae Tăculescu

Versul meu / 26

Oameni de zăpadă / 26

Ca la început de veac / 27

George Tei

Aș vrea... / 27

Aceleași gânduri... / 27

Visul / 28

Lumină / 28

Pentru încă o zi... / 28

Alexandru Cazacu

Urmele de ruj se dizolvă încet / 28

Amintirile sunt niște marionete / 28

Dor / 29

Ambuscada / 29

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 29

PROZĂ

George Geafir

Reclamație neîntemeiată / 30

Victor Martin

Marele premiu / 32

Florin Logreșteanu

Marketing / 34

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 36

Ion R. Popa

Floarea din grădină / 37

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 38

Constantin Pădureanu

Groapa / 39

LECTOR

Florian Copcea

Enigmă și paradigmă eminesciană / 41

Răzvan Nicula

Moartea în poziție de drepti / 43

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 44

Monica Grosu

Reîntoarcerea la clasici / 45

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 46

Eliza Roha

Alexandru Ciocioi și-a lansat la apă *Corabia cu statui* să navigheze pururi pe valurile timpului / 47

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 48

Paul Aretzu

Viața ca o neștiință veselă / 49

Mircea Pospai

O carte-pașaport, pentru eternitate / 50

Aureliu Goci

Ironia pandemiei și sarcasmul depresiv / 52

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 53

Johana Holt

Lumina e pace interioară / 54

Florentin Popescu

Interviul, între document și confesiune / 55

Ion Haineș

Inventivitate creatoare de înaltă ținută / 56

MERIDIANE CULTURALE

Valentina Ciaprazi (S.U.A.)

Caragiale la New York / 58

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală craioveană / 60

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 62

CRONICA DE TEATRU

Iolanda Mănescu

Femeia mării la Național – după o sută de ani / 63

MEȘTERII AUTENTICI

Gabriela Boangiu

Colecționari de costume populare în secolul al XXI-lea / 64

CRONICA PLASTICĂ

Aurora Speranța Cernitu

Elena Miertescu – o acuarelistă remarcabilă / 66

SEMNAL

Dumitru Duță

Mozaic istorico-literar / 67

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 68

TRADUCERI LITERARE

Ana Andreescu

JEFFREY ARCHER - *Fă-te că nu vezi* / 69

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 70

CUPRINS / 72

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 31 mai 2022